

แผนการปฏิรูป

ของ

คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านสังคม

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สปท) ๓๐๐/๒๕๕๘

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๙ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง แผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนการปฏิรูปของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมนั้น ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์	ประธานกรรมการ
๒. นายอำพล จินดาวัฒนะ	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวิเชียร ชวลิต	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. พลตำรวจเอก ชิดชัย วรรณสถิตย์	กรรมการและที่ปรึกษา
๕. พลเอก ชูศักดิ์ สันติวรฤทธิ	กรรมการและที่ปรึกษา
๖. พลอากาศเอก นิรันดร์ ยิ้มสรวล	กรรมการและที่ปรึกษา
๗. พลเอก ปราการ ชลยุทธ	กรรมการและที่ปรึกษา
๘. นายพรชัย ตระกูลวรานนท์	กรรมการและที่ปรึกษา
๙. พลอากาศเอก มนัส รูปขจร	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๐. นายเลิศปัญญา บูรณบัณฑิต	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๑. นายอิสรา ศานติศาสตร์	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๒. พลตำรวจเอก ไตรรัตน์ อมาตยกุล	โฆษกกรรมการ
๑๓. พลตำรวจเอก เรืองศักดิ์ จริตเอก	โฆษกกรรมการ
๑๔. นายศิริชัย ไม้งาม	เลขานุการกรรมการ
๑๕. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาและจัดทำแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมเสร็จแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) อโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์

(นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์)

ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๗

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๘

สำเนาถูกต้อง

(นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

มณฑิชา ร้าง/ทาน
อำพรพันธ์ /พิมพ์
จิรพรรณ /ตรวจ

สารบัญ

หน้า

แผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

เรื่องที่ ๑ ระบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง	๑
๑. แผนการปฏิรูป	๑
- เรื่อง ระบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง	๑
- ปัญหา	๕
๒. วิธีการปฏิรูป	๑๒
- การวิเคราะห์ จัดทำแนวทาง เกี่ยวกับเรื่องข้อปฏิรูป	๑๒
- แนวทางการแก้ไขปัญหา	๑๔
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๑๔
๑. ระยะที่ ๑ เวลา ๓ เดือน (มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๙)	
๒. ระยะที่ ๒ เวลา ๖ เดือน (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๙)	
๓. ระยะที่ ๓ เวลา ๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป)	
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๑๖
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๑๖
ตารางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม	๑๘
เรื่อง ระบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง	
เรื่องที่ ๒ การปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัยและผู้ด้อยโอกาส	๒๖
๑. แผนการปฏิรูป	๒๖
- เรื่อง ระบบรองรับสังคมสูงวัยและผู้ด้อยโอกาส	๒๖
- ปัญหา	๒๗
๒. วิธีการปฏิรูป	๓๑
- การวิเคราะห์ จัดทำแนวทาง เกี่ยวกับเรื่องข้อปฏิรูป	๓๑
- แนวทางการแก้ไขปัญหา	๓๒
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๓๔
๑. ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน	๓๔
๒. ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน	๓๔
๓. ระยะที่ ๓ ใช้เวลาอย่างน้อย ๑ ปี	๓๕
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๓๖
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๓๖
ตารางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม	๓๘
เรื่อง การปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัยและผู้ด้อยโอกาส	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เรื่องที่ ๓ การปฏิรูประบบแรงงานและระบบคุ้มครองผู้บริโภค	๔๘
๓.๑ การพัฒนาฝีมือแรงงานแห่งชาติเพื่อยกระดับขีดความสามารถ การแข่งขันของแรงงานไทย การมีงานทำที่ยั่งยืนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า	๔๘
๑. แผนการปฏิรูป	๔๘
- สถานการณ์	๔๘
- ประเด็นปัญหา	๔๘
๒. วิธีการปฏิรูป	๔๙
- วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป	๔๙
- แนวทางแก้ไข	๔๙
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๕๑
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๕๑
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๕๑
๓.๒ การปฏิรูปการบริหารจัดการการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ	๕๒
๑. แผนการปฏิรูป	๕๒
- สถานการณ์	๕๒
- ประเด็นปัญหา	๕๒
๒. วิธีการปฏิรูป	๕๒
- วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป	๕๒
- แนวทางแก้ไข	๕๓
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๕๔
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๕๔
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๕๔
๓.๓ การจัดตั้งธนาคารแรงงานและการจัดทำฐานข้อมูล	๕๕
๑. แผนการปฏิรูป	๕๕
- สถานการณ์	๕๕
- ประเด็นปัญหา	๕๕
๒. วิธีการปฏิรูป	๕๕
- วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป	๕๕
- แนวทางแก้ไข	๕๖
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๕๘
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๕๙
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๕๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๔ การปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค	๖๐
๓.๔.๑ ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.	๖๐
๑. แผนการปฏิรูป	๖๐
- สถานการณ์	๖๐
- ประเด็นปัญหา	๖๑
๒. วิธีการปฏิรูป	๖๒
- วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป	๖๒
- แนวทางแก้ไข	๖๒
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๖๒
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๖๓
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๖๓
๓.๔.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปหน่วยงานภาครัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค	๖๓
๑. แผนการปฏิรูป	๖๓
๒. วิธีการปฏิรูป	๖๔
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๖๔
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๖๕
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๖๕
๓.๔.๓ การจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและร่างพระราชบัญญัติ การแจ้งเตือนภัยและจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค พ.ศ.	๖๕
๑. แผนการปฏิรูป	๖๕
- สถานการณ์	๖๕
- ประเด็นปัญหา	๖๖
๒. วิธีการปฏิรูป	๖๖
- วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป	๖๖
- แนวทางแก้ไข	๖๗
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๖๗
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๖๗
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๖๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๔.๔ การปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการบริการสาธารณสุข	๖๘
๑. แผนการปฏิรูป	๖๘
- สถานการณ์	๖๘
- ประเด็นปัญหา	๖๘
๒. วิธีการปฏิรูป	๖๘
- แนวทางแก้ไข	๖๙
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๖๙
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๖๙
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๖๙
๓.๔.๕ การปฏิรูปความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า	๖๙
๑. แผนการปฏิรูป	๖๙
- สถานการณ์	๖๙
- ประเด็นปัญหา	๗๐
๒. วิธีการปฏิรูป	๗๐
- แนวทางแก้ไข	๗๐
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๗๐
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๗๐
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๗๐
๓.๔.๖ แผนการปฏิรูป เรื่องการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม	๗๐
๑. แผนการปฏิรูป	๗๐
๒. วิธีการปฏิรูป	๗๒
๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป	๗๓
๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)	๗๓
๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ	๗๓
ตารางการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม	๗๔
เรื่อง การปฏิรูประบบแรงงานและระบบคุ้มครองผู้บริโภค	

แผนการปฏิรูป คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคมมีอำนาจหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำ แนวทาง แผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูป พร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อน การปฏิรูปประเทศด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส การจัดการด้านแรงงาน และการคุ้มครองผู้บริโภคให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมาย และคณะกรรมการ จะต้องเสนอแผนการปฏิรูปต่อสภาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ประธานสภากำหนด นั้น

ภายหลังจากที่คณะกรรมการได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาถึงแผนการปฏิรูปตามอำนาจหน้าที่ โดยได้คำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนและความสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปในระยะเวลาที่เหลืออยู่แล้วเห็นว่า มีเรื่องที่เหมาะสมที่จะจัดเป็นแผนปฏิรูป จำนวน ๓ เรื่อง โดยมีรายละเอียดของแผนการปฏิรูปในแต่ละเรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ การปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

๑. แผนการปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

สถานการณ์และความเป็นมา

๑.๑ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ มาตรา ๓๙/๒ ให้ดำเนินการ ให้เกิดการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๗ สืบต่อจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยให้คำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วน และความสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปในระยะเวลาที่เหลืออยู่

๑.๒ สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ได้กำหนดให้เรื่อง “ระบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง” เป็น ๑ ใน ๓๗ วาระปฏิรูป โดยเห็นว่าตลอดระยะเวลาประมาณ ๑๒๐ ปีที่ผ่านมา อำนาจของประเทศไทยจัดโครงสร้างไว้ในลักษณะ รวมศูนย์ที่ส่วนกลาง โดยมีรัฐบาลเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของระบบบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจบริหารจัดการสังคมในทุกขอบเขตทุกปริมาณพล ซึ่งแนวคิดนี้มีความเหมาะสมในยุคสมัยหนึ่ง แต่เมื่อเวลาผ่านไป การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมได้ทำให้การบริหารจัดการประเทศแบบสั่งการจากข้างบน ลงมากลายเป็นเรื่องไร้ประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่สลับซับซ้อนขึ้น กระทั่งในหลาย ๆ กรณี ได้กลายเป็นเหตุแห่งปัญหาเสียเอง และได้สร้างความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การจัดการด้านการเงินภาษี ด้านสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ตลอดจนการเข้าถึงสวัสดิการ และบริการสาธารณะของรัฐ

ในการปฏิรูปจึงควรต้องมุ่งเน้นเพื่อการปลดปล่อยพลังสร้างสรรค์ของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งประกอบส่วนขึ้นเป็นองค์รวมของประชาชนทั้งประเทศ เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถจัดการชีวิตและชุมชน ของตนเองได้มากขึ้น โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิชุมชน ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา การตัดสินใจ การวางแผน การใช้ทรัพยากรและการดำเนินการที่อาจเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชน

๑.๓ การปฏิรูประบบและกลไกเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ซึ่งเคยบรรจุไว้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ ที่ ประกอบด้วย ๓ แนวทางหลัก ได้แก่ (๑) การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการส่งเสริมการรวมตัวเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามความพร้อมของชุมชน เชื่อมโยงกับการทำมาหาเลี้ยงชีพ

ตั้งแต่ระดับปัจเจก ระดับครอบครัวจนถึงระดับชุมชนโดยคำนึงถึงความพอประมาณและความพออยู่พอกิน เป็นลำดับแรกก่อนที่จะเชื่อมต่อกับชุมชนและสังคมภายนอก มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน **(๒) การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน** ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน และการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพ และรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทสตรีในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน และนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน และ **(๓) การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน** ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

๑.๔ จากการวิเคราะห์ ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนจัดการตนเองได้ มี ๓ ประการ คือ **(๑) การเพิ่มสิทธิ อำนาจ และทรัพยากรที่ชุมชนควรพึงเป็นเจ้าของ** (Right / Authority / Power / Resources) : ปฏิรูปกฎหมายเพื่อเพิ่มสิทธิและอำนาจให้ชุมชนจัดการตนเองได้ทุกมิติอย่างมีนัยยะสำคัญ ทั้งด้านการบริหารจัดการชุมชน การจัดการทรัพยากร การกำหนดทิศทางการพัฒนาโดยชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และอื่น ๆ รวมไปถึงการทำให้ชุมชนมีทรัพยากรเพียงพอในการบริหารจัดการ **(๒) ความสามารถในการจัดการตนเอง** (Capacity / Ability) ปฏิรูประบบต่าง ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนพัฒนาศักยภาพ ชีตความสามารถในการบริหารจัดการชุมชนตนเองในเรื่องพื้นฐานได้อย่างเข้มแข็งในทุกด้าน และ **(๓) การส่งเสริมสนับสนุน เสริมพลัง ขจัดอุปสรรค และปกป้องคุ้มครอง ให้ชุมชนจัดการตนเองได้** (Promotion/ Support / Empower / Obstacle Reduction / Protection) ปฏิรูประบบต่าง ๆ เพื่อปลดพันธนาการชุมชนจากอำนาจ และการบริหารแบบรวมศูนย์ เสริมสร้างพลังอำนาจให้ชุมชน ลดข้อปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ชุมชนไม่สามารถจัดการตนเองได้ รวมทั้งปกป้องคุ้มครองภัยและอำนาจจากภายนอกที่จะเข้าไปทำลายความเข้มแข็งของชุมชน

๑.๕ ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังจากการปฏิรูประบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย **(๑) การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยทางตรงและประชาธิปไตยชุมชน** ทำให้ชุมชนมีสิทธิชุมชนมีความเป็นเจ้าของและสามารถจัดการตนเองร่วมกับภาครัฐและทุกภาคส่วนในสังคมได้ **(๒) การทำให้ชุมชนสามารถจัดการทุนชุมชนโดยชุมชนในเรื่องทรัพยากร วัฒนธรรม และทุนทางปัญญา** **(๓) การสร้างหลักประกันทางสังคมที่เท่าเทียม** ให้กับชุมชนในด้านสวัสดิการชุมชนและชุมชนมีส่วนร่วมจัดบริการสาธารณะ และ **(๔) การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน** การทำให้เศรษฐกิจฐานรากแข็งแรงและยั่งยืน โดยมีกรอบแนวคิดรวบยอดตามแผนภาพ

๑.๖ ข้อเสนอเชิงหลักการเพื่อการปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งสภาปฏิรูปแห่งชาติ เห็นชอบระดับหลักการและสาระ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ จำแนกได้เป็น ๔ เสาหลัก คือ

เสาหลักที่ ๑ การพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยทางตรง และประชาธิปไตยชุมชน ทำให้ชุมชนมีสิทธิชุมชน มีความเป็นเจ้าของและสามารถจัดการตนเองร่วมกับภาครัฐและทุกภาคส่วนในสังคมได้ ข้อเสนอเชิงหลักการ ได้แก่

(๑) การผลักดันเรื่องสิทธิชุมชนในรัฐธรรมนูญ ให้มีสภาพบังคับใช้ โดยดำเนินการให้ มีกฎหมายสิทธิชุมชนกำหนดความชัดเจนด้านสิทธิและพิทักษ์สิทธิของชุมชน

(๒) การเพิ่มบทบาทของสภาองค์กรชุมชน และให้เป็นกลไกสำคัญในการจัดการตนเองของชุมชน

(๓) การสร้างโครงสร้างและกระบวนการของความเป็นพลเมือง เพื่อให้เกิดประชาธิปไตยชุมชน ในรูปแบบของสภาพลเมืองหรือสมัชชาพลเมือง

(๔) การเพิ่มบทบาท ภารกิจ ของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนให้เป็นกลไกสำคัญในระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

(๕) การผลักดันให้เกิด พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันฟื้นฟูและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ชุมชนมีบทบาทในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้

เสาหลักที่ ๒ การทำให้ชุมชนสามารถจัดการทุนชุมชนโดยชุมชน ในเรื่องทรัพยากร วัฒนธรรม ทุนทางปัญญา ข้อเสนอเชิงหลักการ ได้แก่

(๑) การผลักดันเรื่องสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ทุนทางปัญญา และความรู้ไว้ในรัฐธรรมนูญ และ มีกฎหมายบัญญัติเพื่อกำหนดสิทธิและพิทักษ์สิทธิของชุมชน

(๒) การผลักดันพระราชบัญญัติสิทธิร่วมชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากร (โฉนดชุมชน) เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรที่ดินของคนยากจน และผู้ได้รับความเดือดร้อนจากนโยบาย และกฎหมายเดิม โดยพิจารณาเพื่อการรองรับสิทธิการใช้ที่ดินของผู้เดือดร้อนในลักษณะสิทธิร่วมของชุมชน

(๓) การผลักดันพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน เพื่อดำเนินการสนับสนุนด้านการเงินให้กับเกษตรกร เพื่อป้องกันที่ดินหลุดมือ และเพื่อการจัดหาที่ดินให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์

(๔) การผลักดันพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้ (ป่าชุมชน) เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมชุมชนในลักษณะ “รัฐร่วมราษฎร” ในการจัดการป่าไม้เพื่อความยั่งยืน

(๕) การผลักดันพระราชบัญญัติธนาคารต้นไม้โดยชุมชน เพื่อเป็นการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ การสร้างความมั่นคงทางอาหาร และการขยายพันธุ์ให้กับชุมชน

(๖) การเสนอให้มีมติคณะรัฐมนตรี การจัดตั้งสถาบันเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรชุมชนในการจัดการทรัพยากร โดยมีหน้าที่ในการจัดทำแผนแม่บทและการสนับสนุนเตรียมความพร้อมและดำเนินการสร้างความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับรัฐ และการทำหน้าที่ในทางวิชาการ การสื่อสารเผยแพร่การจัดการทรัพยากรโดยชุมชน

(๗) ศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะ ในการนำหลักการมีส่วนร่วมและหลักสิทธิชุมชน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยปรับปรุงกฎหมายเดิมให้สอดคล้องกับหลักการสำคัญของกฎหมายรัฐธรรมนูญ เช่น พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ , พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ , พระราชบัญญัติ

สงวนคุ้มครองสัตว์ป่า ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐได้มีกฎหมายที่ทันสมัยในการเฝ้าอำนวยการแก้ไขปัญหา และมีส่วนร่วมในการทำงานกับชุมชนได้อย่างชอบด้วยกฎหมาย

(๘) การมีและใช้กลไกวัฒนธรรม ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม พันทิปญญา และความรู้

เสาหลักที่ ๓ การสร้างหลักประกันทางสังคมที่เท่าเทียมให้กับชุมชน ในด้านสวัสดิการชุมชน และชุมชนมีส่วนร่วมจัดบริการสาธารณะ ข้อเสนอเชิงหลักการ ได้แก่

(๑) รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นหุ้นส่วนสำคัญกับประชาชนในการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมพื้นที่ และประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และส่งเสริม สนับสนุนประชาชน ให้มีการบริหารจัดการระบบสวัสดิการชุมชนที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยในระยะเริ่มต้นของการดำเนินงานระบบสวัสดิการชุมชนและระยะเปลี่ยนผ่านในการที่จะพัฒนาไปสู่การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน รัฐบาลควรมีการสมทบงบประมาณให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนและสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพในการขยายพื้นที่และสมาชิก รวมทั้งองค์ความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

(๒) ออกพระราชบัญญัติสวัสดิการชุมชน เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางนโยบายในการสนับสนุน การดำเนินงานของระบบสวัสดิการชุมชน

เสาหลักที่ ๔ การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน การทำให้เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็งและยั่งยืน ข้อเสนอเชิงหลักการ ได้แก่

(๑) ผลักดันให้เกิดระบบสัมมาชีพชุมชน โดยการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมสนับสนุนสัมมาชีพชุมชน ให้เป็นองค์กรของรัฐในลักษณะองค์การมหาชน เพื่อทำหน้าที่เชื่อมโยงสนับสนุนส่งเสริมให้สอดคล้อง กับการส่งเสริมความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานล่าง ให้มีการประสานงานและบูรณาการพลังของภาคธุรกิจและชุมชน อย่างมีเป้าหมายร่วมกันโดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้ง

(๒) ร่วมผลักดันพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) เพื่อพัฒนาระบบ และพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจเพื่อสังคม

(๓) ศึกษาทบทวนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ รวมทั้ง สร้างแนวทางการปฏิรูปการเงินระดับฐานราก และสหกรณ์

(๔) สร้างกลไกหนุนสร้างศักยภาพทางธุรกิจ CBA (Community Business Administration)

๑.๗ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ มาตรา ๓๙/๒ ให้ดำเนินการให้เกิดการปฏิรูป ด้านต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๗ สืบต่อจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยให้คำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนและความสัมฤทธิ์ผล ของการปฏิรูปในระยะเวลาที่เหลืออยู่ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เป็นกลไกหนึ่งที่ทำหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำ แนวทาง แผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูปพร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส การจัดการด้านแรงงาน และการคุ้มครองผู้บริโภคให้สัมฤทธิ์ผล และได้แต่งตั้งคณะกรรมการ ขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งขึ้นมาทำหน้าที่ช่วยพิจารณาศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทาง แผนการปฏิรูป วิธีการปฏิบัติ พร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูป และข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนประเด็น ด้านสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

ในการดำเนินงานคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ปฏิรูปชุมชนเข้มแข็ง : ทำอะไรก่อนหลังอย่างไร ?” ขึ้นเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ ณ อาคารรัฐสภา โดยมีหน่วยงานรัฐ และเครือข่ายภาคประชาสังคม เข้าร่วมประชุม ได้ร่วมกันจัดลำดับความสำคัญประเด็นการขับเคลื่อนปฏิรูประบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง โดยคำนึงถึงความสำคัญเร่งด่วนและความสัมฤทธิ์ผลของการปฏิรูปในระยะเวลาที่เหลืออยู่ ซึ่งที่ประชุมได้มีความเห็นร่วมกันว่า ประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาขับเคลื่อนเพื่อปฏิรูประบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย ๔ เรื่อง คือ (๑) ปฏิรูปการจัดการที่ดินชุมชน กรณีพระราชบัญญัติโฉนดชุมชนและธนาคารที่ดิน (๒) ปฏิรูปการจัดการแหล่งน้ำชุมชนขนาดเล็กผลักดันเป็นวาระแห่งชาติผ่านพระราชรัฐ (๓) ปฏิรูปการจัดการเศรษฐกิจฐานรากผลักดันกลไกประสานสนับสนุนผ่านพระราชรัฐ และ (๔) ปฏิรูประบบสวัสดิการชุมชน โดยเชื่อมการทำงานร่วมรัฐกับชุมชนแบบหุ้นส่วน กรณี แก๊ซ พระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม และ พระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม

๑.๘ หลักการสำคัญที่เป็นกรอบคิดในการปฏิรูปทั้ง ๔ เรื่อง นี้ ครอบคลุมหลักการสำคัญ ๔ ประการ คือ (๑) การดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (๒) การมีจิตสำนึกสาธารณะ (๓) การมีวินัย และ (๔) การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินและร่วมรับผลประโยชน์)

ประเด็นปัญหา

ในการนำเสนอปัญหา จะนำเสนอจำแนกรายประเด็น ดังนี้

๑) ปฏิรูปการจัดการที่ดินชุมชน กรณี พระราชบัญญัติโฉนดชุมชนและธนาคารที่ดิน

๑.๑ ปัญหาสำคัญในเรื่องการจัดการที่ดินมีหลายประการ แต่ที่กำลังเป็นปัญหาใหญ่นำไปสู่ความแตกแยกของคนในชาติคือ เรื่องปัญหาข้อพิพาทระหว่างรัฐกับประชาชน และปัญหาความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน

๑.๒ ปัญหาการกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์ ที่ดินของรัฐทับซ้อนกับที่ทำกินของราษฎร และการกำหนดแนวเขตชุมชนที่ชัดเจน เป็นปัญหาข้อพิพาทและสร้างความขัดแย้งที่ยืดเยื้อระหว่างภาครัฐกับประชาชนมายาวนานตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๓๕ สาเหตุมาจาก

๑.๒.๑ การตรากฎหมายเพื่อใช้ประโยชน์จากป่า ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองป่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อสงวนไม้ที่มีค่าเพื่อประโยชน์ในด้านการสัมปทานทำไม้เป็นหลัก และการตราพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งได้กำหนดนิยาม “ป่า” ให้หมายถึงถึง “ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน” ต่อมาได้มีการกำหนดเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เขตหวงห้ามที่ดินประเภทต่าง ๆ เช่น ที่ดินทหาร ที่ดินสาธารณะประโยชน์ ที่ราชพัสดุ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ฯลฯ จากความไม่ชัดเจนของแนวเขตที่ดินที่สงวนหวงห้าม และการที่มีได้กันเขตที่ดินทำกิน / ที่อยู่อาศัยของชุมชนออกจากเขตป่า ส่งผลทำให้ที่ดินของชุมชนและประชาชนจำนวนมากที่อาศัยอยู่มาก่อนในเขตป่าเขาตกเป็นที่ดินของรัฐตามกฎหมายโดยสิ้นเชิง

๑.๒.๒ นโยบายการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นมา ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนบุกเบิกทำกินเพื่อขยายพื้นที่ในการเพาะปลูกและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเชิงพาณิชย์เพื่อการส่งออกเป็นหลัก

๑.๒.๓ จากสถานการณ์ดังกล่าวเมื่อมีการพิจารณาเพื่อพิสูจน์สิทธิ์และเร่งรัดออกเอกสารสิทธิ์แก่ประชาชน ก็พบว่าประชาชนจำนวนมากที่อาศัยและทำประโยชน์อยู่ในเขตที่ดินประเภทต่าง ๆ ของรัฐ ซึ่งได้มีการแก้ไขด้วยกระบวนการพิสูจน์สิทธิ์ แต่ก็พบว่า การดำเนินการมีความล่าช้า เนื่องจากปัญหาข้อจำกัดด้านโครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ กฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ในการโยกย้ายประชาชนออกจากพื้นที่อนุรักษ์ ทำให้ความขัดแย้งระหว่างรัฐและประชาชนขยายวงกว้างเพิ่มขึ้น

๑.๒.๔ ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ (๑) การจับกุมดำเนินคดี ประชาชนที่ถูกดำเนินคดีทั้งคดีอาญาและคดีแพ่ง หรือที่เรียกว่าคดีโลกร้อน ด้วยสถิติคนถูกจับกุมและพื้นที่ถูกยึดคืนตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๗ ถึง กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ จากทุกพื้นที่ปฏิบัติงานของ กอ.รมน. ทั่วประเทศ พบว่ามีคดีติดไม้จำนวน ๑,๒๐๔ คดี มีคดีบุกรุกจำนวน ๑๗๘ คดี รวมผู้ต้องหาทั้งสองคดีจำนวน ๑,๐๑๓ คน มีพื้นที่ถูกยึดคืนจำนวน ๕๑,๐๒๗ ไร่ (๒) ความไม่มั่นคงในที่ดินอยู่อาศัยและทำกิน เนื่องจากไม่ทราบว่าจะถูกรัฐยึดที่ดินเมื่อใด ดังนั้น จึงมีโอกาสสูงที่เจ้าของที่ดินจะขายที่ดินดังกล่าวให้แก่คนภายนอกชุมชน เพื่อไปเสาะแสวงหาที่ดินทำกิน และอยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพอื่นที่มีความมั่นคงมากกว่า (๓) การล่มสลายของชุมชน อันเนื่องมาจากการจำกัดการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรจนกระทั่งทำให้ประชาชนมีความยากลำบากในการดำรงชีวิตและส่งผลกระทบต่อเนื้อเป็นปัญหาสังคมตามมา เช่น ปัญหาความแตกแยกในครอบครัว ปัญหายาเสพติด ปัญหาการอพยพเข้าสู่เมือง เป็นต้น (๔) การบุกรุกและทำลายพื้นที่ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ มีแนวโน้มรุนแรงยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร ความต้องการที่ดินที่สูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำเกษตร ฯลฯ ดังนั้น ในกรณีที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการเฝ้าระวังและดูแล โอกาสที่พื้นที่ป่าไม้และที่ดินของรัฐจะถูกบุกรุกย่อมมีมากขึ้น

๑.๒.๕ รัฐบาลได้มีการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๓ และประกาศคณะกรรมการประสานงานเพื่อจัดให้มีโฉนดชุมชนว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินงานโฉนดชุมชน พ.ศ. ๒๕๕๓ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ ทั้งนี้ ข้อมูลของสำนักโฉนดชุมชน (๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘) มีชุมชนยื่นเรื่องขอโฉนดชุมชนทั้งสิ้น ๔๔๙ ชุมชน ในพื้นที่ ๔๗ จังหวัด เนื้อที่รวมทั้งสิ้น ๑,๖๙๒,๗๓๙ ไร่ ๓ งาน ๕ ตารางวา มีจำนวนสมาชิกของชุมชนรวม ๕๘,๔๕๐ครัวเรือน ๒๒๒,๑๙๖ คน ทั้งนี้ คณะกรรมการประสานงานเพื่อจัดให้มีโฉนดชุมชนได้เห็นชอบให้ชุมชนดำเนินงานโฉนดชุมชนแล้ว รวมจำนวน ๖๑ ชุมชน มีชุมชนที่ได้รับอนุญาตใช้ที่ดินแล้วเพียง ๔ ชุมชนเท่านั้น สาเหตุสำคัญที่ทำให้การจัดให้มีโฉนดชุมชนล่าช้าทั้งที่เป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลเกือบทุกรัฐบาลคือ ความไม่ชัดเจนของเนื้อหาสาระของนโยบาย การขาดกฎหมายระดับพระราชบัญญัติรองรับอำนาจในการดำเนินนโยบาย ความไม่พร้อมของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ขาดความจริงใจในการแก้ปัญหา

๑.๓ ความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน ถือเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย โดยในปัจจุบันเกษตรกรและผู้ยากจนจำนวนมากประสบปัญหาไร้อินทรีย์หรือมีที่ดินไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพและอยู่อาศัย โดยสาเหตุสำคัญมาจากการไม่สามารถรักษาที่ดินไว้ได้ ส่งผลให้ที่ดินตกไปสู่กลุ่มทุน เกิดปัญหาการกระจุกตัวของกรถือครองที่ดิน โดยคนกลุ่มน้อยของประเทศถือครองที่ดินส่วนมาก ซึ่งบางส่วนเป็นการซื้อเพื่อการเก็งกำไรนำไปสู่ปัญหาที่ดินถูกปล่อยร้าง ปัญหาการใช้ที่ดินต่ำกว่าศักยภาพ และปัญหาการใช้ที่ดินผิดวัตถุประสงค์

๑.๓.๑ ปัญหาต่าง ๆ ที่ชัดเจน ได้แก่ (๑) ปัญหาการไร้ที่ดินและสูญเสียที่ดินในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ปัญหาการไร้ที่ดินและสูญเสียที่ดินของเกษตรกรและผู้ยากจนทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้พื้นที่เกษตรกรรมลดลงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเกิดปัญหาการเช่าที่ดินที่ไม่เป็นธรรมของเกษตรกรรายย่อย ปัญหาการไร้ที่ดินและสูญเสียที่ดินยังทำให้ผู้ยากจนส่วนหนึ่งอพยพเข้าสู่เขตเมือง กลายเป็นคนจนเมืองในชุมชนแออัด

(๒) ปัญหาการกระจุกตัวของการถือครองที่ดิน ข้อมูลการถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิประเภทโฉนดที่ดิน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พบว่า ผู้ถือครองที่ดินร้อยละ ๑๐ ที่มีการถือครองที่ดินมากที่สุด ผู้ถือครองที่ดินอีก ร้อยละ ๙๐ มีส่วนแบ่งการถือครองที่ดินไม่ถึง ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ทั้งหมด โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยรายละไม่เกิน ๑ ไร่

(๓) ปัญหาการปล่อยที่ดินรกร้างและการใช้ที่ดินผิดวัตถุประสงค์ การขาดมาตรการภาษีด้านที่ดินที่เหมาะสม การขาดกลไกเพื่อทำหน้าที่รักษาที่ดินให้เกษตรกรรายย่อยและผู้ยากจนส่งผลให้ที่ดินหลุดมือไปสู่นายทุน ซึ่งกักตุนที่ดินในลักษณะเก็งกำไรโดยไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ประเทศสูญเสียรายได้ขั้นต่ำปีละกว่า ๑๒๗,๓๘๔.๐๓ ล้านบาท นอกจากนี้ ปัญหาจากข้อจำกัดด้านการให้เช่าที่ดินยังส่งผลให้มีพื้นที่นาร้าง ทำให้ที่ดินถูกปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้ใช้ประโยชน์ ขณะเดียวกัน ยังมีที่ดินของรัฐอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่ได้ถูกนำไปบริหารจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ เช่น พื้นที่ในเขตชลประทานที่เหมาะสมกับการทำเกษตร ถูกใช้ผิดประเภท โดยมีการนำไปสร้างโรงงานอุตสาหกรรม รีสอร์ท บ้านจัดสรร สถานที่ราชการและสถานศึกษาและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น และ (๔) ปัญหาการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ จากการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ คือ ระดับนโยบาย ระดับหน่วยปฏิบัติ และระดับพื้นที่ ขาดการบูรณาการและการกระจายอำนาจให้ภาคประชาชนและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดินในท้องถิ่นของตน

๑.๓.๒ รัฐบาลได้มีความพยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งด้านการจัดที่ดินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจ เพื่อให้เกษตรกรกู้ยืมเงินไปซื้อที่ดิน การออกระเบียบว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนจัดซื้อที่ดินของกรมส่งเสริมสหกรณ์ การตราพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรและผู้ยากไร้สามารถเข้าถึงที่ดิน ยังคงประสบปัญหาการมีงบประมาณหรือแหล่งทุนไม่เพียงพอ ที่ดินที่จัดสรรไม่เหมาะสม การบริหารงานล่าช้า รวมทั้งมีปัญหาเรื่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ทำให้การจัดสรรที่ดินทำได้จำกัดและไม่บรรลุเป้าหมาย

๑.๓.๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๔ ขึ้น เพื่อเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่จัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ดินของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนที่มิได้ใช้ประโยชน์ และจัดซื้อที่ดินจากเอกชน เพื่อนำมาจัดให้เกษตรกร ผู้ยากจน หรือผู้ประสงค์จะใช้ประโยชน์ในที่ดิน ได้เช่า เช่าซื้อ หรือเข้าทำประโยชน์ และสนับสนุนทางการเงินแก่การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจุบันสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน จะได้รับเงินงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ทั้งสิ้น ๗๗๕,๒๘๒,๖๐๐ บาท แต่ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ทำให้การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน รวมทั้งการดำเนินงานของสถาบันล่าช้า ขณะที่พระราชกฤษฎีกา ดังกล่าวได้กำหนดเงื่อนไขว่าหากพ้นกำหนดระยะเวลา ๕ ปีที่มีผลบังคับใช้ หากยังไม่ดำเนินการจัดตั้งธนาคารที่ดินหรือองค์กรอื่นที่มีวัตถุประสงค์ในลักษณะทำนองเดียวกันกับธนาคารที่ดิน จะต้องยุบเลิกสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน

๑.๔ เครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งประกอบด้วย เครือข่ายปฏิรูปที่ดินแห่งประเทศไทย (คปท.) และเครือข่ายขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (P-move) ได้มีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... มาอย่างต่อเนื่อง จนในที่สุดสภาปฏิรูปแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบไปเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๘

๒) ปฏิรูปการจัดการแหล่งน้ำชุมชนขนาดเล็ก ผลักดันเป็นวาระแห่งชาติผ่านประชารัฐ

๒.๑ น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของคนทั้งในภาคชนบทและเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยที่มีประชากรที่ประกอบอาชีพส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรชนบทจำนวนทั้งสิ้น ๒๓.๗๓ ล้านคน จากประชากรทั้งประเทศ ในปีจากการสำรวจประชากร พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๖๔.๔๕ ล้านคน (ข้อมูลสารสนเทศ

การเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร) การประสบปัญหาเรื่องน้ำสำหรับประเทศไทยเป็นเรื่องที่อยู่คู่กับประเทศไทยมาอย่างยาวนานทั้งปัญหาอุทกภัย (น้ำท่วม) ปัญหาน้ำแล้ง จนสามารถพูดกันได้ดีไปกว่า น้ำท่วมซ้ำซาก และน้ำแล้งซ้ำซาก

๒.๒ จากข้อมูลของคณะกรรมการวิสามัญศึกษาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่สัมฤทธิ์ผลในประเทศไทย วุฒิสภา ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้สรุปปัญหาจำแนกรายภาคไว้ว่า

๒.๒.๑ ภาคเหนือ มีปัญหาการขาดแคลนน้ำเกิดขึ้นเฉพาะบางพื้นที่และตามฤดูกาล ปัญหาการขาดแคลนน้ำโดยทั่วไปจะน้อยกว่าภาคอื่น แต่ยังมีความต้องการด้านการขยายระบบชลประทานให้มากขึ้น และบางพื้นที่ที่ต้องการการป้องกันน้ำท่วม เนื่องจากพื้นที่ป่าไม้ต้นน้ำถูกทำลายไปมาก

๒.๒.๒ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภูมิภาคที่มักมีปัญหาขาดน้ำในหน้าแล้ง เนื่องจากมีน้ำไหลตามธรรมชาติในหน้าแล้งค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดของพื้นที่ลุ่มน้ำ ประกอบกับภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการก่อสร้างแหล่งเก็บกักน้ำขนาดใหญ่เพื่อเก็บน้ำที่มากในหน้าฝน ฉะนั้น หากปีใดฝนทิ้งช่วงจะทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำรุนแรง ส่วนในหน้าฝนมักเกิดภัยจากน้ำท่วมบริเวณพื้นที่ลุ่มสองฝั่งลำน้ำในลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำมูล ลุ่มน้ำสงครามและลุ่มน้ำอีกหลายสาย ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาที่ควรเร่งหาทางแก้ไข

๒.๒.๓ ภาคกลาง มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นและมีการเพาะปลูกมากกว่าภาคอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการปลูกข้าว ดังนั้น จึงมีความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตรสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน้าแล้ง ทำให้ในหลายปีที่ผ่านมาเกิดภาวะขาดแคลนน้ำและต้องสงวนน้ำไว้ใช้เพื่อกิจกรรมที่จำเป็น รวมทั้งเพื่อผลักดันน้ำเค็มรุกล้ำ ซึ่งเป็นปัญหาที่รุนแรงในช่วงหน้าแล้ง อันอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อการผลิตน้ำประปาของการประปานครหลวง ส่วนในหน้าฝนก็เกิดภัยน้ำท่วมตามบริเวณที่ลุ่มของลุ่มน้ำเจ้าพระยา ก่อให้เกิดความเสียหายในหลายจังหวัด นอกจากนี้ ปัญหาคุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำแม่กลอง นับว่าทวีความรุนแรงขึ้นเช่นกัน

๒.๒.๔ ภาคตะวันออก แม้ว่าจะมีฝนตกเฉลี่ยรวมทั้งปีมาก แต่ก็มีปัญหาน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการเช่นกัน เนื่องจากไม่มีแหล่งเก็บกักน้ำตามลำน้ำต่าง ๆ อีกทั้งปัจจุบันภาคตะวันออกมีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและชุมชนมากขึ้น แต่ในบางพื้นที่ก็มีปัญหาน้ำท่วมมากในบางปีเช่นกัน

๒.๒.๕ ภาคใต้ เป็นภูมิภาคที่ทุกลุ่มน้ำมีปริมาณน้ำรายปีโดยเฉลี่ยดีกว่าภาคอื่น ๆ แต่เนื่องจากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำประเภทอ่างเก็บน้ำที่ก่อสร้างไว้มีจำนวนน้อย ในฤดูแล้งจึงมีปัญหาน้ำขาดแคลนเหมือนกับภาคอื่น ๆ ส่วนการเกิดอุทกภัยในช่วงฤดูฝนก็เป็นปัญหาในหลายพื้นที่ ที่มักเกิดอุทกภัยเมื่อฝนตกหนัก มีน้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม นอกจากนี้ ปัญหาคุณภาพน้ำในหลายลุ่มน้ำอยู่ในเกณฑ์ต่ำที่ต้องเร่งติดตามแก้ไข

๒.๒.๖ เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเป็นพื้นที่ราบต่ำ การระบายน้ำดี มีประชากรหนาแน่น มีความต้องการการใช้น้ำทั้งเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการอุตสาหกรรมสูง จึงมีทั้งปัญหาคุณภาพแหล่งน้ำเสื่อมโทรมและปัญหาน้ำขาดแคลนในบางช่วงเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหน้าแล้งที่น้ำทะเลหนุนสูง ความเค็มรุกล้ำ หากไม่มีน้ำจืดมาผลักดันน้ำเค็มจะส่งผลต่ออัตราการผลิตน้ำประปาลดลง นอกจากนี้ยังมีการระบายน้ำท่วมขังในช่วงน้ำทะเลหนุนและเมื่อมีฝนตกหนัก ซึ่งปัญหาอุทกภัยนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งรัฐบาลควรกำหนดแนวทางแก้ปัญหาคัดเจนและเป็นรูปธรรมอย่างเร่งด่วน

๒.๓ ปัญหาดังกล่าวได้สร้างความเสียหายกับประชาชน ชุมชนท้องถิ่น ประเทศ ทั้งการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากที่ไม่มั่นคงนำไปสู่ความไม่เข้มแข็งของชุมชน

๒.๔ การแก้ไขปัญหาของภาครัฐในแต่ละปีต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาลผ่านการจัดการของหน่วยงานภาครัฐแต่ละหน่วยตามอำนาจหน้าที่ที่ไม่ได้เกิดจากการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน และที่สำคัญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยการปกครองที่มีความใกล้ชิดกับปัญหาและหมู่บ้าน / ชุมชน ซึ่งเป็นพื้นที่ประสบปัญหา กลับไม่ได้มีการวางแผนในการจัดการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง

๒.๕ การเพิ่มแหล่งเก็บน้ำในชุมชนท้องถิ่น จะสามารถรองรับน้ำในฤดูฝนจะสามารถลดปริมาณน้ำหลากอันเป็นต้นเหตุหนึ่งของปัญหาน้ำท่วม เพิ่มปริมาณน้ำให้กับแหล่งน้ำใต้ดิน จะสามารถทำให้ประชาชนมีน้ำเพื่อการเกษตร อุปโภค บริโภคอย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

๒.๖ การเพิ่มแหล่งเก็บน้ำในชุมชนท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้โดยใช้กระบวนการให้คนในชุมชนท้องถิ่นร่วมกันสำรวจข้อมูลแหล่งน้ำที่สามารถจัดเก็บหรือจัดหาน้ำได้ในชุมชน ความจำเป็นของปริมาณน้ำที่ต้องการใช้ของชุมชน เพื่อจัดทำเป็นแผนการเพิ่มแหล่งเก็บน้ำชุมชน ท้องถิ่น เป็นข้อมูลในการวางแผนการเพิ่มแหล่งเก็บน้ำจังหวัด และประเทศสำหรับการบูรณาการการทำงานร่วมกันในรูปแบบประชารัฐ

๓) ปฏิรูปการจัดการเศรษฐกิจฐานราก ผลักดันกลไกประสานสนับสนุนผ่านประชารัฐ

๓.๑ เป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่ายว่า ชุมชนเป็นฐานการผลิตภาคครัวเรือนที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจภาคการเกษตร วิสาหกิจชุมชน และภาคบริการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนมาช้านานในรูปแบบของการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประกอบสัมมาชีพ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากชุมชนมีความพร้อมมูลทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น อันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและชุมชนให้สามารถจัดการตนเองภายในชุมชนได้อย่างสมดุลและยั่งยืน แต่เนื่องจากปัจจุบันเกิดความเหลื่อมล้ำในทางเศรษฐกิจและสังคม จึงทำให้ประชาชนที่ประกอบสัมมาชีพในชุมชนพึ่งพิงระบบเศรษฐกิจจากภาคแรงงานและภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก เนื่องจากขาดการส่งเสริมสนับสนุนและให้การช่วยเหลือในด้านประกอบอาชีพที่เป็นระบบ จึงเป็นเหตุให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อมาประกอบอาชีพในเมืองหลวง จนสัมพันธ์กับสภาวะการล่มสลายของชุมชนและระบบเศรษฐกิจของชุมชน ดังนั้น จึงถือเป็นภารกิจเร่งด่วนที่จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนโดยเฉพาะมิติด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้ชุมชนสามารถเป็นฐานในการสร้างอาชีพและรายได้เลี้ยงดูประชาชนในชุมชนบนแนวทางสัมมาชีพ

๓.๒ สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ ได้จัดทำแผนปฏิรูประบบสัมมาชีพชุมชน โดยมีฐานคิดสำคัญ ๕ ประการ คือ (๑) การพัฒนาร่วมกันโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area Based Collaborative Development) มุ่งเน้นให้เกิดการรวมกลุ่มกันของคน องค์กร เครือข่ายที่มีเป้าหมายในการหนุนเสริมการทำงานของชุมชน โดยยึดทุนและการตัดสินใจในพื้นที่เป็นหลัก (๒) ใช้กระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (Interactive learning through action) มุ่งเน้นการพัฒนาที่ใช้กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในชุมชน มีการถอดบทเรียนและยกระดับผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (๓) ร่วมทำงานแบบภาคียุทธศาสตร์ (Strategic Partner) ที่มีการทำงานบนหลักการ “ความร่วมมือ” ของกลุ่มที่มีใจและให้การสนับสนุน เป็นกลุ่มที่มีส่วนช่วยคิด ช่วยฝัน ร่วมกันวางยุทธศาสตร์การทำงาน เป็นคน กลุ่มคนหรือองค์กรที่อยากมีฝันหรือวิสัยทัศน์เดียวกัน เป็นภาคีที่มีใจและให้การสนับสนุนงบประมาณ แนวคิด นโยบายหรือเป็นที่ปรึกษาในบางครั้งคอยช่วยเหลืออยู่ห่าง ๆ เป็นภาคีที่ช่วยคิด ช่วยฝัน ร่วมกันวางกลยุทธ์ เพื่อที่จะส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนเป้าหมายให้บรรลุพันธกิจหรือวิสัยทัศน์ (๔) มุ่งเน้นสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่มีดุลยภาพทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้ง

ซึ่งกันและกัน มีการพัฒนาเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างมีคุณภาพและแข่งขันได้โดยคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สามารถสงวนรักษาไว้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยาวนาน ใช้ทรัพยากรทุกชนิดอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยไม่ส่งผลเสียต่อความต้องการของคนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต และ (๕) การประกอบธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ที่หมายถึง การดำเนินธุรกิจที่มีได้แสวงกำไรเพียงอย่างเดียว แต่มีความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (CSR) คือการทำให้ธุรกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (Economic – Social – Environment : ESG) มีสมดุล อยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน มีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ในการบริหารกิจการให้มีผลกำไร เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน รวมถึงสามารถขยายกิจการให้เจริญเติบโตในสังคมและชุมชนที่ธุรกิจดำเนินอยู่ในระยะยาว มุ่งไปสู่ “ความยั่งยืนในการประกอบธุรกิจสู่ความยั่งยืนของการพัฒนา” (Sustainable Business in Sustainable Development) ในที่สุด

๓.๓ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันรัฐบาลชุดที่มีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศนโยบาย "สานพลังประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก" เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๘ ณ อิมแพ็คเมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร เพื่อประกาศการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากอย่างเป็นทางการ โดยมีเป้าหมายรวมพลังระหว่างภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และภาครัฐในการทำงานพัฒนาอย่างยั่งยืน และเข้ามาเป็นกลไกสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความเชื่อมั่นประเทศไทย จึงเห็นสมควรบูรณาการความคิดเรื่องระบบสัมมาชีพชุมชนเข้ากับแนวนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวด้วย

๔) ปฏิรูประบบสวัสดิการชุมชน โดยเชื่อมการทำงานร่วมรัฐกับชุมชนแบบหุ้นส่วน กรณีแก้ไขพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม และพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม

๔.๑ ระบบสวัสดิการชุมชน มีจุดเริ่มต้นจากการขยายผลจากพื้นที่ต้นแบบสู่การนำร่อง ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) สนับสนุนงบประมาณจัดตั้งและพัฒนาสวัสดิการชุมชนผ่านสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ๑๑๓.๕ ล้านบาท เกิดการขยายผลการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนจาก ๑๔ พื้นที่ต้นแบบ เป็น ๑๙๑ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จวบจนในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณ จำนวน ๒๐๐ ล้านบาท ทำให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน ๒,๘๖๐ ตำบล ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ รัฐบาลได้สนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบสมทบโดยรัฐบาลให้การสมทบกับประชาชนในสัดส่วน ๑ : ๑ กำหนดไว้ไม่เกิน ๓๖๕ บาทต่อคนต่อปี โดยจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ สมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน ๗๒๗.๓๐ ล้านบาท และได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ เห็นชอบในหลักการและแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยประชาชน ๑ ส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ ส่วน และรัฐบาล ๑ ส่วน ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน ๘๐๐ ล้านบาท ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๖ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานจำนวน ๗๔๓.๕๘ ล้านบาท และ ๗๐๑.๖๖ ล้านบาท ตามลำดับ

๔.๒ ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ มีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/เมือง จำนวนทั้งสิ้น ๕,๘๖๔ กองทุน สมาชิกกองทุน ๔,๑๑๑,๖๔๗ คน เงินกองทุนรวม ๖,๐๓๐.๖๓ ล้านบาท โดยแยกเป็นเงินสมทบจากสมาชิก ๓,๘๖๖.๖๙ ล้านบาท หรือร้อยละ ๖๔ เงินสมทบจากรัฐบาล ๑,๖๒๘.๔๗ ล้านบาท หรือร้อยละ ๒๗ เงินสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒๕๕.๒๒ ล้านบาท หรือร้อยละ ๔ เงินบริจาคจากภาคเอกชน เงินบริจาคและอื่น ๆ ๒๗๙.๓๓ ล้านบาท หรือร้อยละ ๕ มีภาพรวมการจัดสวัสดิการชุมชนทั้งสิ้น ๑๓ ประเภท ๘๙๒.๖๔ ล้านบาท ผู้รับสวัสดิการ ๗๗๐,๔๙๑ คน

๔.๓ หลักการของระบบสวัสดิการชุมชน คือเป็นระบบที่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นรวมตัวกัน ในแต่ละชุมชน หรือชุมชนท้องถิ่น นำทุนที่มีอยู่ในชุมชนทั้งทุนที่เป็นตัวเงิน หรือทุนอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงินมารวมกัน จัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน หรือชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการดูแลผู้ที่สมควรได้รับการดูแล เช่น ผู้ด้อยโอกาสเป็นการสร้างหลักประกันให้เกิดความมั่นคงของคนในชุมชน โดยคนในชุมชน ด้วยกันเอง มีการบริหารงานโดยตัวแทนของสมาชิกภายใต้กฎระเบียบกติกาที่สมาชิกเป็นผู้กำหนดการดำเนินงาน สวัสดิการชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการที่ประชาชนเป็นตัวตั้งในการเชื่อมโยงประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้าหากัน นำทุนที่มีอยู่มารวมกัน แล้วกำหนดกฎเกณฑ์กติกาในการที่จะดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยยึด การพึ่งตนเองเป็นหลัก ซึ่งต่อมารัฐบาลเข้ามาสนับสนุนทางนโยบายเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินงาน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนร่วม แต่การสนับสนุนของรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขึ้นอยู่กับนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินหรือการบริหารงานท้องถิ่นที่อาจเห็นความสำคัญแตกต่างกัน เป็นปัญหาที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความไม่มั่นใจในการเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนการดำเนินงาน ทำให้ยังไม่สามารถ ขยายฐานการดำเนินงานได้ครอบคลุมพื้นที่และประชาชนส่วนใหญ่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๔ การดำเนินงานสวัสดิการชุมชนที่ผ่านมา พบปัญหาและข้อจำกัด รวม ๔ ประการ คือ

๔.๔.๑ ไม่ครอบคลุมต่อกิจกรรมการอยู่ร่วมกันของประชาชนในชุมชน และกิจกรรมในการ ดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนที่มีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น การเดินทางไปรักษาพยาบาล

๔.๔.๒ ไม่ทั่วถึงประชาชน โดยสวัสดิการสังคมที่รัฐดำเนินงานยังมีประชาชนจำนวนมาก ไม่สามารถเข้าถึงในบางรูปแบบของสวัสดิการ เช่น ระบบการประกันสังคมที่ดูแลแรงงานในระบบ หรือการดูแล ที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านเอื้ออาทร บ้านมั่นคง

๔.๔.๓ ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต โดยระบบสวัสดิการสังคมที่รัฐดำเนินงานมีลักษณะ มาตรฐานเดียวกันในทุกพื้นที่และทุกคนที่มีสิทธิ แต่ประชาชนแต่ละคนมีรายได้และรายจ่ายในการดำรงชีวิต ที่แตกต่างกัน จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีระบบสวัสดิการที่หลากหลายตามวิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละชุมชน ท้องถิ่น

๔.๔.๔ ไม่ทันต่อสถานการณ์ความเดือดร้อนของประชาชน ในกรณีที่เกิดปัญหาความเดือดร้อน อย่างเร่งด่วนโดยที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ตั้งงบประมาณเพื่อการนั้นไว้ หรือเป็น ปัญหาความเดือดร้อนที่ไม่มีกฎหมายกำหนดให้จ่ายเงินได้ ก็ย่อมไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อปัญหาความเดือดร้อนนั้น ได้อย่างทันที

๔.๕ สถาปนิกรูปแห่งชาติได้ศึกษาแล้วพบว่า ควรมีการปฏิรูปกลไกเพื่อจัดความ เหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นกลไกที่สามารถ ให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างเกื้อกูลกัน จึงได้เสนอแนวคิด “วิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)” ที่เกิดจากแนวความคิดที่สำคัญ ที่จะนำจุดแข็งของกลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและพึ่งตนเองของภาคธุรกิจมาดำเนินการภายใต้ การกำหนดเป้าหมาย คือองค์กรทางสังคม และมีภาครัฐทำหน้าที่เชิงนโยบายเข้ามาสนับสนุน โดยมีหลักการสำคัญ ร่วมกัน คือ การใช้กลไกหรือรูปแบบทางธุรกิจเข้ามาแก้ไขปัญหาทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้เสนอให้มีการตราพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... ออกมาบังคับใช้

๒. วิธีการปฏิรูป

ในการนำเสนอวิธีการปฏิรูป จะได้นำเสนอจำแนกตามประเด็นที่จะขับเคลื่อน ดังนี้

๒.๑ วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

ในการนำจะนำเสนอจำแนกตามประเด็นที่จะขับเคลื่อน ดังนี้

๒.๑.๑ ปฏิรูปการจัดการที่ดินชุมชน กรณี พระราชบัญญัติโฉนดชุมชนและธนาคารที่ดิน

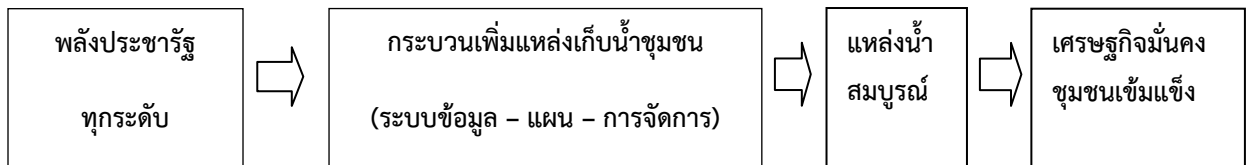
(๑) สภาพปฏิรูปแห่งชาติ ได้จัดทำและให้ความเห็นชอบแผนปฏิรูป (๑) เรื่อง สิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบโฉนดชุมชน และร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. .... และ (๒) เรื่อง ธนาคารที่ดิน และร่างพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... ไปตั้งแต่วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ และได้นำเสนอเรื่องต่อรัฐบาลแล้ว

(๒) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบแผนปฏิรูป และร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. .... และมอบให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงมหาดไทยไปพิจารณา

(๓) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบแผนปฏิรูป และร่างพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... และมอบให้สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงมหาดไทยไปพิจารณา

๒.๑.๒ ปฏิรูปการจัดการแหล่งน้ำชุมชนขนาดเล็ก ผลักดันเป็นวาระแห่งชาติผ่านประชารัฐ

(๑) กรอบความคิดรวบยอดในการดำเนินงานคือ

(๒) ในปัจจุบัน ในเรื่องการจัดการแหล่งน้ำชุมชน มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ฉะนั้น ในการดำเนินงานต้องเน้นการบูรณาการงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทิศทางเดียว และผลักดันให้เป็นวาระสำคัญของประเทศ

๒.๑.๓ ปฏิรูปการจัดการเศรษฐกิจฐานราก ผลักดันกลไกประสานสนับสนุนผ่านประชารัฐ

(๑) สภาพปฏิรูปแห่งชาติ ได้จัดทำแผนปฏิรูปเรื่องสัมมาชีพชุมชน โดยเสนอให้มีกลไกหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการสานพลัง (Synergy) องค์กรภาคีต่าง ๆ ให้เข้ามาทำงานร่วมกันแบบภาคียุทธศาสตร์ (Strategic Partner) โดยเฉพาะกับองค์กรภาคีธุรกิจ ที่ปัจจุบันมีการดำเนินการบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) เข้ามาทำงานร่วมกันโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง (Area Based Collaborative Development) และใช้กระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (Interactive learning through action) เป็นเครื่องมือ ซึ่งกระบวนการพัฒนาตามแนวทางนี้จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นการพัฒนาที่มีคุณภาพทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เกื้อกูลและไม่เกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน อันเป็นภาพที่พึงประสงค์ของทุกฝ่ายในที่สุด

(๒) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบแผนปฏิรูปสัมมาชีพชุมชนที่เสนอโดยสภาปฏิรูปแห่งชาติ และได้มอบให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับไปพิจารณา

(๓) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันรัฐบาลชุดที่มีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ประกาศนโยบาย “สานพลังประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานราก” เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๘ ณ อิมแพ็คเมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร เพื่อประกาศการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประชารัฐเพื่อเศรษฐกิจฐานรากอย่างเป็นทางการ โดยมีเป้าหมายรวมพลังระหว่างภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และภาครัฐในการทำงานพัฒนาอย่างยั่งยืน และเข้ามาเป็นกลไกสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความเชื่อมั่นประเทศไทย จึงเห็นสมควรบูรณาการความคิดเรื่องระบบสัมมาชีพชุมชนเข้ากับแนวนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวด้วย

๒.๑.๔ ปฏิรูประบบสวัสดิการชุมชน โดยเชื่อมการทำงานร่วมรัฐกับชุมชนแบบหุ้นส่วน กรณีแก้ไขพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม และพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม

(๑) สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้จัดทำแผนปฏิรูปเรื่องนี้ โดยเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายที่ประกาศใช้อยู่แล้ว ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑.๑ กำหนดให้ระบบสวัสดิการชุมชนมีสถานะในทางกฎหมายเป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์ ภาคประชาชน ที่มีการจัดสวัสดิการในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชน

๑.๒ มีสมาชิกที่เป็นระบบเปิดรับทุกคนในชุมชนท้องถิ่นนั้นโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือข้อจำกัดด้านเพศ วัยและสถานะ

๑.๓ รัฐบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหุ้นส่วนเงินกองทุนกับประชาชนที่เพียงพอสามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง มั่นคงและยั่งยืน

๑.๔ มีระบบการดำเนินงานสามารถเชื่อมโยงทั้งแหล่งทุนภายในชุมชนท้องถิ่นและทุนภายนอกเป็นเครือข่ายเกื้อหนุนการดำเนินงานร่วมกัน

๑.๕ มีข้อกำหนดเป็นแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจเอกชน และบุคคลทั่วไป เข้าเป็นหุ้นส่วนสนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน ในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่รัฐกำหนด

๑.๖ มีระบบการบริหารจัดการที่ดี ทั้งระบบการสนับสนุนและการจัดการกองทุนในระดับพื้นที่

๑.๗ มีการตรวจสอบทั้งจากภายในและภายนอกที่เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑.๘ มีหน่วยงานหรือองค์กรรับผิดชอบการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน

(๒) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบแผนปฏิรูป และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่เสนอโดยสภาปฏิรูปแห่งชาติ และได้มอบให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับไปพิจารณา

๒.๒ แนวทางแก้ไข

๒.๒.๑ ปฏิรูปการจัดการที่ดินชุมชน กรณี พระราชบัญญัติโฉนดชุมชนและธนาคารที่ดิน

- (๑) ทำงานร่วมกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาข้อติดขัดต่าง ๆ ที่มีอยู่
- (๒) เร่งรัดการตราพระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... ที่เสนอโดยสภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีได้รับทราบไว้แล้ว ให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว

๒.๑.๒ ปฏิรูปการจัดการแหล่งน้ำชุมชนขนาดเล็ก ผลักดันเป็นวาระแห่งชาติผ่านประชารัฐ

- (๑) ศึกษาข้อมูลด้านแหล่งน้ำชุมชน และจัดทำเป็นแผนบูรณาการเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานของหน่วยงาน องค์กร และภาคส่วนต่าง ๆ
- (๒) ทำงานร่วมกับรัฐบาลเพื่อพัฒนาเรื่องการจัดการแหล่งน้ำชุมชนให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยใช้กลไกประชารัฐ
- (๓) หนุนเสริมการทำงานของรัฐบาลในการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้

๒.๑.๓ ปฏิรูปการจัดการเศรษฐกิจฐานราก ผลักดันกลไกประสานสนับสนุนผ่านประชารัฐ

- (๑) ทำงานร่วมกับรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบกลไกจัดการเศรษฐกิจฐานรากผ่านแนวคิดประชารัฐให้ชัดเจน
- (๒) หนุนเสริมการทำงานของรัฐบาลเพื่อให้เกิดกลไกการทำงานที่เป็นจริง

๒.๑.๔ ปฏิรูประบบสวัสดิการชุมชน โดยเชื่อมการทำงานร่วมรัฐกับชุมชนแบบหุ้นส่วน กรณีแก้ไขพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม และพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม

- (๑) ทำงานร่วมกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาข้อติดขัดต่าง ๆ ที่มีอยู่
- (๒) เร่งรัดการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... ที่เสนอโดยสภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีได้รับทราบไว้แล้ว ให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว

๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป

ระยะเวลาการดำเนินงานในการปฏิรูปในแต่ละประเด็น มีดังนี้

๓.๑ ปฏิรูปการจัดการที่ดินชุมชน กรณี พระราชบัญญัติโฉนดชุมชนและธนาคารที่ดิน

ระยะที่ ๑ เวลา ๓ เดือน (มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๙)

- ทำงานกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานในการแก้ข้อติดขัดต่าง ๆ ที่มีอยู่

- **ระยะที่ ๒** เวลา ๖ เดือน (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๙)
- หนุนเสริมรัฐบาลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อตรากฎหมายให้มีผลบังคับใช้ต่อไป
- เตรียมความพร้อมประชาชนและชุมชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การค้นหาพื้นที่ตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชุมสัมมนา เป็นต้น

ระยะที่ ๓ เวลา ๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป)

- หนุนเสริมการดำเนินงานของรัฐบาลและกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

๓.๒ ปฏิรูปการจัดการแหล่งน้ำชุมชนขนาดเล็กผลักดันเป็นวาระแห่งชาติผ่านพระราชรัฐ

ระยะที่ ๑ เวลา ๓ เดือน (มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๙)

- ทำงานกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน
- ศึกษาข้อมูลด้านแหล่งน้ำชุมชน และจัดทำแผนบูรณาการร่วมของทุกภาคส่วน
- พัฒนาเรื่องการจัดการแหล่งน้ำชุมชนให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยใช้กลไกพระราชรัฐ

ระยะที่ ๒ เวลา ๖ เดือน (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๙)

- หนุนเสริมการทำงานของรัฐบาลในการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้
- เตรียมความพร้อมประชาชนและชุมชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การค้นหาพื้นที่ตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชุมสัมมนา เป็นต้น

ระยะที่ ๓ เวลา ๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป)

- หนุนเสริมการดำเนินงานของรัฐบาลและกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

๓.๓ ปฏิรูปการจัดการเศรษฐกิจฐานรากผลักดันกลไกประสานสนับสนุนผ่านพระราชรัฐ

ระยะที่ ๑ เวลา ๓ เดือน (มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๙)

- ทำงานกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันออกแบบกลไกการทำงานพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้ชัด

ระยะที่ ๒ เวลา ๖ เดือน (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๙)

- พัฒนาให้เกิดกลไกการทำงานให้สำเร็จ เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
- เตรียมความพร้อมประชาชนและชุมชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การค้นหาพื้นที่ตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชุมสัมมนา เป็นต้น

ระยะที่ ๓ เวลา ๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป)

- หนุนเสริมการดำเนินงานของรัฐบาลและกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

๓.๔ ปฏิรูประบบสวัสดิการชุมชน โดยเชื่อมการทำงานร่วมรัฐกับชุมชนแบบหุ้นส่วน กรณีแก้ไขพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคม และพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม

ระยะที่ ๑ เวลา ๓ เดือน (มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๙)

- ทำงานกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานในการแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่มีอยู่

ระยะที่ ๒ เวลา ๖ เดือน (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๙)

- หนุนเสริมรัฐบาลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อตรากฎหมายให้มีผลบังคับใช้ต่อไป
- เตรียมความพร้อมประชาชนและชุมชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การค้นหาพื้นที่ตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชุมสัมมนา เป็นต้น

ระยะที่ ๓ เวลา ๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป)

- หนุนเสริมการดำเนินงานของรัฐบาลและกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)

งบประมาณที่ใช้ในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ใช้งบประมาณปกติของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ส่วนงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นงบประมาณปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และงบประมาณของรัฐบาลที่จะจัดสรรเพิ่มเติม

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ ปรากฏตามตาราง ดังนี้

ปฏิรูปการจัดการที่ดินชุมชนฯ	ปฏิรูปการจัดการแหล่งน้ำชุมชนขนาดเล็กฯ	ปฏิรูปการจัดการเศรษฐกิจฐานรากฯ	ปฏิรูประบบสวัสดิการชุมชนฯ
<ul style="list-style-type: none"> ● สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ● สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ● กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ● กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ● กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ● กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงอุตสาหกรรม ● กระทรวงพาณิชย์ ● กระทรวงการคลัง ● กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ● กระทรวงมหาดไทย ● กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ● สำนักนายกรัฐมนตรี ● กระทรวงการคลัง ● กระทรวงมหาดไทย ● กระทรวงวัฒนธรรม

<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ● กระทรวงการคลัง ● กระทรวงมหาดไทย	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงมหาดไทย ● สำนักนายกรัฐมนตรี		
---	--	--	--

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
ระบบการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง	(๑) ปฏิรูปการจัดการที่ดินชุมชน กรณีพระราชบัญญัติโฉนดชุมชนและธนาคารที่ดิน	(๑) ทำงานร่วมกับรัฐบาลเพื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาข้อติดขัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ (๒) เร่งรัดการตราพระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... ที่เสนอโดยสภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีได้รับทราบไว้แล้วให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว	ระยะที่ ๑ เวลา ๓ เดือน (มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๙) <ul style="list-style-type: none"> ทำงานกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานในการแก้ข้อติดขัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ ระยะที่ ๒ เวลา ๖ เดือน (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๙) <ul style="list-style-type: none"> หนุนเสริมรัฐบาลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อตรากฎหมายให้มีผลบังคับใช้ต่อไป เตรียมความพร้อมประชาชนและชุมชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การค้นหาพื้นที่ตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชุมสัมมนา เป็นต้น 	งบประมาณที่ใช้ในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ใช้งบประมาณปกติของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ส่วนงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นงบประมาณปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบและงบของรัฐบาลที่จะจัดสรรเพิ่มเติม	<ul style="list-style-type: none"> สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<p>ระยะที่ ๓ เวลา ๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป)</p> <ul style="list-style-type: none"> • หนุนเสริมการดำเนินงานของรัฐบาลและกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง • ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน 		
	<p>(๒) ปฏิรูปการจัดการแหล่งน้ำชุมชนขนาดเล็ก ผลักดันเป็นวาระแห่งชาติผ่านพระราชรัฐ</p>	<p>(๑) ศึกษาข้อมูลด้านแหล่งน้ำชุมชน และจัดทำเป็นแผนบูรณาการเพื่อกำหนดทิศทางการทำงานของหน่วยงาน องค์กร และภาคส่วนต่าง ๆ</p> <p>(๒) ทำงานร่วมกับรัฐบาลเพื่อพัฒนาเรื่องการจัดการแหล่งน้ำชุมชนให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยใช้กลไกพระราชรัฐ</p> <p>(๓) หนุนเสริมการทำงานของรัฐบาลในการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้</p>	<p>ระยะที่ ๑ เวลา ๓ เดือน (มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๙)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ทำงานกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกัน • ศึกษาข้อมูลด้านแหล่งน้ำชุมชน และจัดทำแผนบูรณาการร่วมของทุกภาคส่วน • พัฒนาเรื่องการจัดการแหล่งน้ำชุมชนให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยใช้กลไกพระราชรัฐ <p>ระยะที่ ๒ เวลา ๖ เดือน (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๙)</p> <ul style="list-style-type: none"> • หนุนเสริมการทำงานของรัฐบาลในการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ 	<p>งบประมาณที่ใช้ในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ใช้งบประมาณปกติของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ส่วนงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นงบประมาณปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และงบของรัฐบาลที่จะจัดสรรเพิ่มเติม</p>	<ul style="list-style-type: none"> • กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม • กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ • กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร • กระทรวงมหาดไทย • สำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<ul style="list-style-type: none"> ● เตรียมความพร้อมประชาชนและชุมชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การค้นหาพื้นที่ตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชุมสัมมนา เป็นต้น <p>ระยะที่ ๓ เวลา ๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● หนุนเสริมการดำเนินงานของรัฐบาล และกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ● ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน 		
	<p>(๓) ปฏิรูปการจัดการเศรษฐกิจฐานรากผลักดันกลไกประสานสนับสนุนผ่านประชารัฐ</p>	<p>(๑) ทำงานร่วมกับรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบกลไกจัดการเศรษฐกิจฐานรากผ่านแนวคิดประชารัฐให้ชัดเจน</p> <p>(๒) หนุนเสริมการทำงานของรัฐบาลเพื่อให้เกิดกลไกการทำงานที่เป็นจริง</p>	<p>ระยะที่ ๑ เวลา ๓ เดือน (มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๙)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ทำงานกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันออกแบบกลไกการทำงานพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้ชัด <p>ระยะที่ ๒ เวลา ๖ เดือน (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๙)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● พัฒนาให้เกิดกลไกการทำงานให้สำเร็จ เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนพัฒนาเศรษฐกิจฐาน 	<p>งบประมาณที่ใช้ในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ใช้งบประมาณปกติของสภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ ส่วนงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นงบประมาณปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และงบของรัฐบาลที่จะจัดสรรเพิ่มเติม</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงอุตสาหกรรม ● กระทรวงพาณิชย์ ● กระทรวงการคลัง ● กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ● กระทรวงมหาดไทย ● กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			<ul style="list-style-type: none"> ● เตรียมความพร้อมประชาชนและชุมชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การค้นหาพื้นที่ตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชุมสัมมนา เป็นต้น <p>ระยะที่ ๓ เวลา ๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● หนุนเสริมการดำเนินงานของรัฐบาล และกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ● ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงาน 		
	<p>(๔) ปฏิรูประบบสวัสดิการชุมชน โดยเชื่อมการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับชุมชนแบบหุ้นส่วนกรณี แก้ไขพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคมและ</p>	<p>(๑) ทำงานร่วมกับรัฐบาลเพื่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาคือ ข้อติดขัดต่าง ๆ ที่มีอยู่</p> <p>(๒) เฝ้าระวังการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และพระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... ที่เสนอโดยสภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีได้รับทราบไว้แล้วให้มีผลบังคับใช้โดยเร็ว</p>	<p>ระยะที่ ๑ เวลา ๓ เดือน (มกราคม – มีนาคม ๒๕๕๙)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ทำงานกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานในการแก้ข้อติดขัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ <p>ระยะที่ ๒ เวลา ๖ เดือน (เมษายน – กันยายน ๒๕๕๙)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● หนุนเสริมรัฐบาลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการ 	<p>งบประมาณที่ใช้ในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการธิการฯ ใช้งบประมาณปกติของสภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ ส่วนงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นงบประมาณปกติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และงบของรัฐบาลที่จะจัดสรรเพิ่มเติม</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ● สำนักนายกรัฐมนตรี ● กระทรวงการคลัง ● กระทรวงมหาดไทย ● กระทรวงวัฒนธรรม

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	พระราชบัญญัติ วิสาหกิจ เพื่อสังคม		<p>สังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และ พระราชบัญญัติวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อตรากฎหมายให้มีผลบังคับใช้ ต่อไป</p> <ul style="list-style-type: none"> เตรียมความพร้อมประชาชนและ ชุมชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การค้นหาพื้นที่ตัวอย่าง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ การประชุมสัมมนา เป็นต้น <p>ระยะที่ ๓ เวลา ๑๒ เดือน (ตุลาคม ๒๕๕๙ เป็นต้นไป)</p> <ul style="list-style-type: none"> หนุนเสริมการดำเนินงานของรัฐบาล และกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ติดตามประเมินผลและรายงาน ผลการดำเนินงาน		

เรื่องที่ ๒ การปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัยและผู้ด้อยโอกาส

๑. แผนการปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัยและผู้ด้อยโอกาส

สถานการณ์

จากความสำเร็จของนโยบายวางแผนครอบครัวที่เน้นการคุมกำเนิด (ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓) เป็นประการสำคัญที่ส่งผลให้ประเทศไทยมีอัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่องผนวกกับความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ทำให้คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้น จนส่งผลให้โครงสร้างประชากรในปัจจุบันและในอนาคตข้างหน้าอีกหลายสิบปี ประเทศไทยจะตกอยู่ในสถานการณ์ที่มีผู้สูงอายุในสัดส่วนที่สูงมาก เด็กเกิดใหม่น้อย โดยเฉพาะพ่อแม่ที่พร้อมๆ กับไม่มีลูกหรือมีลูกน้อย ส่วนพ่อแม่วัยรุ่นที่ไม่พร้อมกลับมีลูกโดยไม่ได้ตั้งใจ และประเทศไทยจะประสบภาวะถดถอยด้านประชากรวัยแรงงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และบริการสุขภาพ

ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Ageing Society^๑) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓^๒ เป็นต้นมา โดย ๑ ใน ๑๐ ของประชากรไทยเป็นประชากรที่มีอายุเกินกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป และคาดว่าประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คือ อีก ๖ ปีข้างหน้า ประชากรสูงอายุจะมีถึง ๑ ใน ๕ และเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) และในอีก ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๘) โดยประมาณการว่าจะมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มเป็นร้อยละ ๓๐^๓ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ทั้งนี้ในปัจจุบันผู้สูงอายุในประเทศไทยมีจำนวนประมาณ ๑๐ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๕ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นผู้สูงอายุที่ยังมีความสามารถดำเนินชีวิตได้โดยไม่ต้องมีผู้ดูแล หรือยังสามารถเป็นพลังของสังคมได้ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยหลาย ๆ ชิ้นยังแสดงให้เห็นถึงการขาดหลักประกันทางรายได้ของคนไทยส่วนใหญ่ การขาดการส่งเสริมด้านการออมอย่างจริงจังของรัฐบาลที่ผ่าน ๆ มา ทำให้ผู้สูงอายุจำนวนมากยังคงต้องพึ่งพารายได้จากบุตรเป็นหลัก แม้จะมีเบี้ยยังชีพที่จัดสรรให้ครอบคลุมผู้สูงอายุมากขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะเป็นแหล่งหลักในการดำรงชีวิต ในอนาคตการพึ่งพารายได้จากบุตรจะยิ่งยากมากขึ้นเนื่องจากการที่ผู้สูงอายุรุ่นต่อ ๆ ไปมีบุตรน้อยลงมาก ขณะเดียวกันภาวะความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการกระจุกตัวของการพัฒนา จะทำให้คนวัยทำงานต้องออกนอกพื้นที่ไปทำงานในเมืองหรือต่างถิ่น ทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่กันตามลำพัง บางก็ต้องแบกภาระในการเลี้ยงดูหลานที่ยังเล็กซึ่งบุตรในวัยแรงงานทิ้งไว้ให้ สถานการณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นท้าทายต่อทั้งคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและเด็ก ซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการการดูแลและพัฒนาศักยภาพอย่างถูกต้องเหมาะสม สำหรับคนในวัยทำงานนั้น มีเพียงส่วนน้อยที่เป็นแรงงานในระบบที่มีหลักประกันรายได้ในยามสูงอายุจากระบบประกันสังคม-แรงงานส่วนใหญ่อีกกว่า ๒๕ ล้านคน เป็นแรงงานนอกระบบที่ยังไม่มีหลักประกันใด ๆ ทั้งสิ้น ในยามสูงอายุสำหรับประเด็นด้านสุขภาพ แม้ว่าประชากรไทยจะมีอายุยืนยาวขึ้น แต่กลับพบว่าผู้สูงอายุกลับต้องเผชิญกับการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังและตกอยู่ในภาวะทุพพลภาพเพิ่มขึ้น หากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ส่งผลกระทบต่อทั้งตัวผู้สูงอายุเอง ครอบครัว รวมถึงภาครัฐที่จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาลเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ การเข้าสู่สังคมสูงวัยของประเทศไทยเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ และการเตรียม

^๑ นิยามของสหประชาชาติเมื่อประเทศใดมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป เกินร้อยละ ๑๐ หรืออายุ ๖๕ ปีขึ้นไป เกินร้อยละ ๗ ของประชากรทั้งหมดถือว่าประเทศนั้นได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ เมื่อมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๐ และร้อยละ ๑๔ ตามลำดับ ส่วนสังคมผู้สูงวัยระดับสุดยอด จะมีจำนวนประชากรสูงอายุที่มีอายุเกินกว่า ๖๐ ปีขึ้นไปเกิน ร้อยละ ๒๕ ของประชากรทั้งหมด

^๒ United Nations. ๒๐๑๓. World Population Prospect ๒๐๑๒ Revision.

^๓ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๕๖

ความพร้อมของระบบเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ จะทำให้เราเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และทันการณ์

ในส่วนของสถานการณ์คนพิการของประเทศไทย จากการสำรวจความพิการ พ.ศ. ๒๕๕๕ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่ามีคนพิการประมาณ ๑.๕ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒ ของทั้งประเทศ ในจำนวนนี้ร้อยละ ๔๖.๔ เป็นผู้พิการประเภทการเคลื่อนไหวและร่างกาย รองลงมาเป็นคนพิการทางการได้ยิน หรือสื่อความหมาย ทางการเห็น ทางสติปัญญา ทางจิต/พฤติกรรม ทางการเรียนรู้และทางออทิสติก ร้อยละ ๖.๑, ๑๑.๑, ๘.๐, ๖.๗ และ ๐.๓ ตามลำดับ สัดส่วนคนพิการในพื้นที่นอกเขตเทศบาลมีมากกว่าในเขตเทศบาล (คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ และร้อยละ ๑.๕ ตามลำดับ) โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือมีคนพิการ สูงกว่าภาคอื่น (ร้อยละ ๒.๙ และ ๒.๘ ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่ามีคนพิการในวัยสูงอายุ (อายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป) มากที่สุดถึงร้อยละ ๕๗.๖๗ รองลงมาเป็นวัยทำงาน (อายุ ๑๕ - ๕๙ ปี) คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓๕ และวัยเด็ก (อายุ ๐-๑๔ ปี) คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๘

การประกอบอาชีพคนพิการ จากข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ของสำนักงานส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พบว่า มีคนพิการที่ลงทะเบียนปัจจุบัน (ก.พ. ๕๘) จำนวน ๑.๖๙ ล้านคน และคาดการณ์ว่ามีคนพิการที่ไม่ได้ลงทะเบียนอีกประมาณ ๓ แสนคน รวมมีคนพิการทั้งสิ้น ประมาณ ๑.๙ ล้านคน โดยคนพิการในวัยแรงงาน (อายุ ๑๕-๖๐ ปี) จำนวน ๗๖๙,๓๒๗ คน แบ่งเป็น คนพิการ ที่ประกอบอาชีพ ๓๑๗,๐๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑ คนพิการที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ๓๕๒,๘๕๙ คน คิดเป็น ร้อยละ ๔๖ และคนพิการที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้จำนวน ๙๙,๔๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓

การศึกษา ผลการสำรวจความพิการของของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี ๒๕๕๕ พบว่า คนพิการ ไม่ได้เรียนหนังสือคิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔ และได้รับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ๕๗.๖ เมื่อจำแนกเฉพาะคนพิการในวัยแรงงานพบว่า ได้รับการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ๕๒.๖๗ ระดับประถมศึกษาร้อยละ ๓๙ สูงกว่าระดับประถมศึกษาร้อยละ ๗.๔๒ และได้ศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพียง ๑๔,๑๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๙๑

ช่องว่างและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ คนพิการได้รับสิทธิในการประกอบอาชีพในระบบตามมาตรา ๒๐ และมาตรา ๓๓-๓๕ ของ พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่ด้วย ข้อจำกัดด้านสุขภาพ ทักษะของครอบครัวและคนพิการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางที่ไม่ เอื้ออำนวย ทำให้ ๓ ใน ๔ ของคนพิการที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ไม่มีอาชีพและรายได้อื่น นอกจากได้รับเบี้ย ความพิการเดือนละ ๘๐๐ บาท ส่วนคนพิการที่มีงานทำจะมีรายได้โดยเฉลี่ยเพียง ๒ ใน ๓ ของคนธรรมดา เท่านั้น ซึ่งค่าตอบแทนที่ได้เทียบเท่าแรงงานไร้ฝีมือ โดยเฉลี่ยเดือนละประมาณ ๗,๐๐๐ - ๙,๐๐๐ บาท ซึ่งไม่เพียงพอสำหรับรายจ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น และการออมเพื่ออนาคต

ประเด็นปัญหา

๑) องค์กรปกครองท้องถิ่นกับการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตและดูแลผู้สูงอายุ คนพิการ

แม้ว่าองค์กรบริหารท้องถิ่น มีความใกล้ชิด มีความเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ สามารถเข้าถึงและพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนได้มากที่สุด รวมทั้งการพัฒนาชีวิตประชากรเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ตามกฎหมายด้วย แต่จากข้อมูลเชิงประจักษ์กลับพบว่า กว่าร้อยละ ๙๐ มีแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมด้าน

^๔ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, รายงานการสำรวจความพิการ พ.ศ. ๒๕๕๕,

http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/survey/disabilityRep_๕๕.pdf, สืบค้นเมื่อ ๖ มีนาคม ๒๕๕๗).

ผู้สูงอายุ แต่กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมตามประเพณี ตามเทศกาล ไม่ได้ส่งเสริมคุณภาพชีวิตหรือพัฒนา ศักยภาพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดกำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ รวมทั้งยังมี อุปสรรคในการดำเนินงานอันเนื่องมาจากระเบียบข้อบังคับทางกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน รองรับในการ ในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตลอดจนขาดกลไกการบูรณาการทั้งแนวราบและแนวตั้ง (ด้านนโยบาย) ของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จากปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้สูงอายุ รวมถึงกลุ่มคน พิการ ที่เป็นกลุ่มประสบปัญหาในการดำรงชีวิตและการเข้าถึงบริการสังคมมากกว่ากลุ่มคนวัยอื่นทั้งที่มีสิทธิ ประโยชน์ไม่ต่างกันนั้น ไม่ได้รับการคุ้มครอง ดูแลและส่งเสริมที่เหมาะสมตามกฎหมายต่าง ๆ ที่ระบุได้อย่าง เต็มที่ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนยังไม่สามารถใช้ งบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงานได้

๒) สภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะที่ไม่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของ ผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุในปัจจุบันมีแนวโน้มที่ต้องอาศัยอยู่ตามลำพังคนเดียวหรืออยู่ตามลำพังกับคู่สมรสมากขึ้น คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งหมด (ลูกหลานอาจอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง แต่ผู้สูงอายุจะอาศัย อยู่ตามลำพังในบ้าน) เนื่องจากผู้สูงอายุจำนวนมากติดบ้าน และไม่ยอมย้ายตามไปอยู่กับลูกหลานในบ้านใหม่ ปัญหาที่พบคือผู้สูงอายุถึง ๑ ใน ๔ คน เคยหกล้ม กว่าร้อยละ ๗๕ หกล้ม เพราะสภาพแวดล้อมในบ้านและ รอบ ๆ บ้านไม่ปลอดภัย ข้อมูลงานวิจัยบ่งชี้ว่าการปรับสภาพบ้านและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมสามารถ ช่วยลดปัญหาการล้มของผู้สูงอายุ และมีต้นทุนต่ำกว่าค่ารักษาพยาบาลจากการบาดเจ็บหนัก บาดเจ็บเรื้อรัง หรืออาจทำให้พิการต้องตกอยู่ในสภาพพึ่งพาถาวรได้ ข้อมูลจากการสำรวจยังบ่งชี้อีกว่าพื้นที่สาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ยังเป็นอุปสรรคกับการใช้ชีวิตอิสระของผู้สูงอายุ และคนพิการ

พื้นที่สาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่เป็นอุปสรรคกับการใช้ชีวิตอิสระของ ผู้สูงอายุ จากงานวิจัยพบว่า อาคารและบริการสาธารณะได้คะแนนประเมินไม่ถึงร้อยละ ๕๐ เช่น บริการ ขนส่งมวลชน บริการข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น การปรับสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะให้ผู้สูงอายุสามารถ ออกมาใช้ชีวิตภายนอกและมีส่วนร่วมกับสังคม จะทำให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรม มีสุขภาพที่ดีเป็นการชะลอการเกิด ภาวะพึ่งพาติดบ้านติดเตียงให้ยืดออกไปได้ นอกจากการปรับสภาพแวดล้อม บริการ และผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ สำหรับผู้สูงอายุสามารถจะส่งผลโดยตรงกับกลุ่มผู้สูงอายุแล้ว การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ยังจะช่วยก่อให้เกิดการ หมุนเวียนของเศรษฐกิจ และเปิดโอกาสให้กับธุรกิจสำหรับผู้สูงอายุทั้งในระดับชุมชนและระดับชาติ เช่น ธุรกิจ อาหาร ธุรกิจด้านที่อยู่อาศัยและการท่องเที่ยว เป็นต้น

๓) การขาดหลักประกันทางรายได้ยามสูงวัยและการขาดแคลนแรงงานจากสถานการณ์สังคม สูงวัย

ผู้สูงอายุในประเทศไทยยังคงขาดหลักประกันเพื่อการดำรงชีพ โดยอายุของประชากรไทยยืนยาวขึ้น ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายยามชราภาพเพิ่มมากขึ้น จนทำให้รายได้และหรือเงินออมที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ ในขณะที่ผู้สูงอายุในปัจจุบันจำนวนหนึ่งขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อหลักประกันด้านรายได้เพื่อการ ดำรงชีวิตยามชราภาพ ทำให้ต้องพึ่งรายได้หลักจากเบี้ยยังชีพ ส่วนประชากรวัยทำงานในปัจจุบันส่วนหนึ่ง ยังขาดการเตรียมความพร้อมด้านการเงินเพื่อการดำรงชีวิตยามชราภาพ บางคนไม่เคยคิดเตรียมการทาง การเงินเพื่อการสร้างหลักประกันในยามสูงวัยเลย แม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยจะมีระบบบำนาญและระบบการ ออมเพื่อยามชราภาพหลายระบบ ระบบต่าง ๆ ดังกล่าวครอบคลุมประชากรหลายกลุ่มอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามระบบอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังคงมีประเด็นปัญหา คือ ๑) ปัญหาการบริหารแบบแยกส่วน

ระบบบำนาญและระบบการออมเพื่อยามชราภาพที่มีอยู่ในปัจจุบันมีหลายระบบแต่ละระบบครอบคลุมกลุ่มประชากรแตกต่างกันไปการบริหารจัดการแต่ละระบบเป็นไปแบบแยกส่วนไม่ขึ้นแก่กันและกัน ขาดการประสานงานกันในเชิงนโยบาย (coordination failure) ทำให้ภาพรวมของระบบบำนาญในภาพรวมของประเทศไทยดำเนินไปอย่างไร้ทิศทาง การขาดความเชื่อมโยงระหว่างระบบ ๒) ความเหลื่อมล้ำระหว่างระบบเนื่องจากประชากรแต่ละกลุ่มอยู่ภายใต้ระบบบำนาญที่แตกต่างกันส่งผลให้จำนวนเงินบำนาญที่ประชากรแต่ละกลุ่มได้รับมีความแตกต่างกัน ๓) ภาระทางการเงินการคลังและความยั่งยืนของระบบในอนาคตระบบส่วนใหญ่เป็นระบบแบบผู้รับไม่ต้องมีส่วนร่วมจ่าย

ในส่วนของปัญหาการขาดแคลนแรงงานนั้น นับวันก็จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเนื่องจากการลดลงอย่างต่อเนื่องของประชากรวัยเด็ก อันมีสาเหตุสำคัญมาจากการลดลงของอัตราเจริญพันธุ์ ประชากรไทยมีลูกกันน้อยลงขณะเดียวกันประชากรไทยจะมีอายุยืนยาวขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ แต่สำหรับประชากรวัยทำงานที่ทำงานในสถานะลูกจ้างในภาครัฐและภาคเอกชนส่วนหนึ่งยังคงอยู่ภายใต้ระบบการเกษียณอายุจากการทำงาน กรณีของข้าราชการ อายุเกษียณจากการทำงานอยู่ที่ ๖๐ ปี โดยที่ข้าราชการในบางสาขาที่มีความขาดแคลนสูงอาจได้รับการอนุมัติให้ทำงานต่อเนื่องออกไปอีก กรณีของลูกจ้างในภาคเอกชน ปัจจุบันไม่มีกฎหมายที่กำหนดอายุเกษียณอย่างเป็นทางการ แต่จะขึ้นอยู่กับข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานและรูปแบบการจ้างงานของบริษัทหรือสถานประกอบการแต่ละแห่ง

๔) ผู้สูงอายุยังมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่พึงประสงค์

ผู้สูงอายุไทย มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์เพียงร้อยละ ๒๖ เท่านั้น ผู้สูงอายुर้อยละ ๙๕ มีปัญหาสุขภาพด้วยโรคความดันโลหิตสูงมากที่สุด ร้อยละ ๔๑ เบาหวานร้อยละ ๑๘ ข้อเสื่อมร้อยละ ๙ ซึมเศร้าร้อยละ ๑ รวมทั้งภาวะสมองเสื่อมร้อยละ ๑๒ (มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ) ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการเฝ้าระวังดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่องตลอดจนการปรับพฤติกรรมสุขภาพให้เหมาะสม เพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อน เจ็บป่วย จนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลซึ่งทำให้มีค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น^๕ กลุ่มผู้สูงอายุที่สามารถดูแลตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งผู้อื่น (กลุ่มติดสังคม) ต้องได้รับการหนุนเสริมในการสร้างเสริมสุขภาพภายในชุมชนโดยภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นท้องถิ่น ท้องที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียนสถาบันทางศาสนา และการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุเอง เช่น ชมรมผู้สูงอายุ เพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ที่เน้นการ “สร้างนำซ่อม” เพื่อยืดระยะเวลาการพึ่งตนเองให้นานที่สุด

๕) สังคมไทยยังไม่พร้อมรับมือสังคมสูงวัย

ปัญหาของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการขาดการเตรียมความพร้อมมาตั้งแต่ในอดีต และที่น่ากังวล คือ คนหนุ่มสาวและคนในวัยแรงงานที่ซึ่งจะเป็นคลื่นมนุษย์ขนาดใหญ่ที่กำลังเคลื่อนเข้ามาเป็นผู้สูงอายุในอนาคตอยู่ในสภาพ “ไม่เห็นโลงศพ ไม่หลั่งน้ำตา” ขาดความเข้าใจถึงกระบวนการสูงวัย ขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อการเป็นผู้สูงอายุ ทั้งในด้านสังคม สุขภาพและเศรษฐกิจ ในขณะที่ศักยภาพของครอบครัวที่จะเป็นหลักในการดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุลดลงพร้อมกับการลดลงอย่างมากของศักยภาพในการเกื้อหนุนของวัยแรงงาน ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนผ่านทางประชากรและทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ สัดส่วนผู้สูงอายุอยู่ร่วมกับบุตรลดลงเป็นลำดับ ขณะที่การอยู่กับคู่สมรสหรืออยู่ตามลำพังเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุในรุ่นปัจจุบันมีบุตรน้อยกว่าผู้สูงอายุในอดีต และสัดส่วนของผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตรจะยังมีเพิ่มขึ้น รวมทั้งบุตรมีแนวโน้มที่จะแยกย้ายไปทำงานที่ห่างไกลจากผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นนอกจากนี้ยังพบว่า คนรุ่นหนุ่มสาวมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุเป็นเชิงลบเพิ่มขึ้นและเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุน้อยลงทั้งนี้น่าจะเนื่องมาจากกระแสทุนนิยมและโลกาภิวัตน์ที่มุ่งแข่งขัน

^๕ โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ(HITAPP) .๒๕๕๖ การสำรวจสุขภาพผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๖

วัดความสำเร็จจากศักยภาพในการผลิต ส่งผลให้คุณค่าในเชิงเศรษฐกิจของผู้สูงอายุลดลง ประกอบกับผู้สูงอายุในวัยปลายมีแนวโน้มที่จะอยู่ในภาวะทุพพลภาพเพิ่มขึ้นและกลายเป็นภาระ

นอกจากนี้ยังพบว่า คนรุ่นหนุ่มสาวมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุเป็นเชิงลบเพิ่มขึ้นและเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุน้อยลงทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากกระแสทุนนิยมและโลกาภิวัตน์ที่มุ่งแข่งขัน วัดความสำเร็จจากศักยภาพในการผลิต ส่งผลให้คุณค่าในเชิงเศรษฐกิจของผู้สูงอายุลดลง ประกอบกับผู้สูงอายุในวัยปลายมีแนวโน้มที่จะอยู่ในภาวะทุพพลภาพเพิ่มขึ้นและกลายเป็นภาระ

๖) ข้อจำกัดในการเข้าถึงและเรียกร้องสิทธิประโยชน์ของคนพิการ

แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการที่ดีมากประเทศหนึ่งในโลก^๖ ซึ่งครอบคลุมการรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ การได้รับอุปกรณ์ช่วยเหลือ การศึกษา การมีอาชีพและการมีงานทำ การปรับสภาพแวดล้อมเพื่อการอยู่อาศัย การเดินทาง บริการล่ามภาษามือ ฯลฯ แต่จากการติดตามการเข้าถึงสิทธิคนพิการ^๗ พบว่าคนพิการรับรู้สิทธิตาม พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ร้อยละ ๕๐ รับรู้สิทธิตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ร้อยละ ๖๐ และรับรู้สิทธิตาม พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ร้อยละ ๗๐ แต่เมื่อถูกละเมิดสิทธิมีเพียงครั้งเดียวที่สามารถร้องเรียนเรื่องสิทธิที่ถูกละเมิดได้ ที่เหลือไม่ทราบว่า จะร้องเรียนที่ใด

๗) คนพิการส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับประโยชน์จากโครงสร้างการรวมกลุ่ม

การรวมกลุ่มของคนพิการส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งด้านการรวมกลุ่มในเชิงโครงสร้าง มีสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย องค์การตัวแทนคนพิการประเภทต่าง ๆ ซึ่งได้รับการอุดหนุนจากภาครัฐ แต่ส่วนใหญ่เป็นการรวมตัวกันในกลุ่มแกนนำที่มีความเข้มแข็งแตกต่างกัน ศักยภาพในการเข้าถึงทรัพยากรและการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ตัวคนพิการส่วนใหญ่อาจไม่รับรู้หรือได้ประโยชน์จากการรวมตัวตามโครงสร้างมากนัก เพราะข้อจำกัดความบกพร่องด้านต่างๆของคนพิการ

๘) คนพิการมีอัตราการเข้าถึงระบบการศึกษาต่ำ

ผลการสำรวจความพิการของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี ๒๕๕๕ พบว่า ประชากรพิการที่มีอายุตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป ร้อยละ ๒๒.๔ ไม่ได้เรียนหนังสือ และได้รับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ ๕๗.๖ ส่วนที่เหลือหนึ่งในห้า (ร้อยละ ๒๐) สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือสูงกว่า เมื่อจำแนกเฉพาะคนพิการในวัยแรงงานอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป พบว่า ได้รับการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ ๕๒.๖๗ ระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๓๙ สูงกว่าระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๗.๔๒ และได้ศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพียง ๑๔,๑๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๙๑

๙) การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขแบบเข้าถึงตัวคนพิการยังจำกัด

คนพิการได้รับโอกาสด้านสวัสดิการด้านการแพทย์และสาธารณสุขสูงกว่าร้อยละ ๙๐ มีบริการบางเรื่องที่ยังเข้าไม่ถึงเนื่องจากข้อจำกัดด้านร่างกาย อุปสรรคในการเดินทาง เช่น การฟื้นฟูทางการแพทย์ และกลไกการบริการยังไม่ทั่วถึง คือการเยี่ยมบ้าน กายอุปกรณ์ แม้จะมีการพัฒนาสิทธิประโยชน์

^๖ พรบ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๕ พรบ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ พรบ.การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๑

^๗ ดร.พรธิดา วิเศษศิลป์านนท์และคณะ, การงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการติดตามการเข้าถึงสิทธิของคนพิการและการพัฒนารูปแบบสวัสดิการที่ส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิคนพิการ, ๒๕๕๖ <http://๒๒nep.go.th/th/publishdocument>.

ด้านนี้ ๒๖ รายการ และมีการพัฒนาแนวทางการทำงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลร่วมกับท้องถิ่นภายใต้กองทุนสุขภาพตำบล

๑๐) การมีอาชีพและรายได้ของคนพิการยังมีอุปสรรคหลายประการ

จากข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พบว่า มีคนพิการลงทะเบียน ๑.๖๙ ล้านคน คนพิการในวัยแรงงานมีจำนวน ๗๖๙,๓๒๗ คน เป็นคนพิการที่ไม่มีงานทำร้อยละ ๔๖ และไม่สามารถประกอบอาชีพได้ร้อยละ ๑๓ เนื่องจากข้อจำกัดด้านสุขภาพ การศึกษา ศักยภาพในการทำงาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางในสถานประกอบการ ทำให้คนพิการวัยแรงงานส่วนนี้ต้องยังชีพด้วยเบี้ยคนพิการ คนพิการที่มีงานทำได้ค่าตอบแทนต่ำกว่าคนทั่วไปไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ทั้งนี้มีคนพิการเพียงร้อยละ ๒๗ ที่ได้เข้ารับการอบรมวิชาชีพ เนื่องจากอุปสรรคในการเดินทาง และความยากลำบากทางร่างกาย

จากสถานการณ์และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสข้างต้น จึงนำมาใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาาระบบรองรับสังคมสูงวัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสในสังคมไทยให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในระยะเวลาที่เหมาะสม

๒. วิธีการปฏิรูป

การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัยและผู้ด้อยโอกาสจะใช้กรอบแนวทางจากรายงานข้อเสนอการปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย โดยคณะกรรมการปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย สภาปฏิรูปแห่งชาติ (ข้อเสนอการปฏิรูปวาระที่ ๓๐) และข้อเสนอการปฏิรูประบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมกับประเทศไทย ของคณะกรรมการปฏิรูปด้านสังคม สภาปฏิรูปแห่งชาติ (ข้อเสนอการปฏิรูปวาระที่ ๒๙) ในส่วนข้อเสนอด้านคนพิการได้มีการให้ข้อเสนอแนะและหลักการในการปฏิรูปจากคณะกรรมการด้านคนพิการ สถานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ตลอดจนข้อมูลวิชาการที่เกี่ยวข้องในประเด็นผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส เพื่อกำหนดกรอบแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปในประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยจะมีกระบวนการดำเนินการในภาพรวม ประกอบด้วย

๑) รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อนทั้งในส่วนที่เป็นการเสนอการปรับแก้ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอมาตรการ แนวทางการดำเนินการต่าง ๆ ให้หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมนำไปปฏิบัติ

๓) เสนอแนวทางการดำเนินงานและขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องให้นำไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการปฏิรูปในประเด็นต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม

๔) ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานขับเคลื่อนการปฏิรูปในประเด็นต่าง ๆ เพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเด็นต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัยและผู้ด้อยโอกาส มีข้อเสนอแนวทางแก้ไขเพื่อใช้ประกอบการขับเคลื่อนการปฏิรูปในประเด็นต่าง ๆ ในประเด็นสำคัญ เบื้องต้น ๑๑ ประเด็น ดังนี้

๑) **ปรับปรุงกฎระเบียบในการทำงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการในพื้นที่** เสนอยกร่าง “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คนพิการ พ.ศ. .... เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินงานและการเบิกจ่ายงบประมาณเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้หลักเกณฑ์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเรื่องการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คนพิการ รวมถึงการเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้อง มั่นใจมากยิ่งขึ้น และไม่ถูกสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ทักท้วง และเรียกเงินคืน

๒) **สนับสนุนการปรับสภาพแวดล้อม จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะเพื่อรองรับสังคมสูงวัย** ตลอดจนการส่งเสริมและจัดการตนเองสำหรับคนพิการ โดยปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ๑) แก้ไขกฎกระทรวงมหาดไทย เรื่องกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘ และ ๒) แก้ไขกฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องกฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่นเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๕

๓) **ขับเคลื่อนต้นแบบงานบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ** โดยการใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถเป็นจุดดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับพื้นที่ และส่วนกลาง ในการสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ ทั้งนี้สามารถเริ่มพัฒนาศักยภาพผ่านโครงการ นโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลที่ดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น โครงการรัฐ ราษฎร์ ร่วมใจ ห่วงใยผู้สูงอายุ (โครงการบูรณาการ ๗ กระทรวง ๒ หน่วยงาน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน) การดำเนินงานระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นต้น

๔) **แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ** ให้รองรับกับสถานการณ์สังคมสูงวัยที่ประเทศไทยกำลังเผชิญในปัจจุบัน และหนุนเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุกมิติ โดยในเบื้องต้นขับเคลื่อนเพื่อปลดล็อกกรณีการกำหนดนิยามของผู้สูงอายุไว้ที่การเป็นบุคคลที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ให้เปิดโอกาสสำหรับการขยายเป็นระดับอายุที่สูงขึ้น ตามความเหมาะสมของบริบทของประเทศ

๕) **ปฏิรูประบบเพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้สำหรับผู้สูงอายุและประชากรรุ่นใหม่** โดย

๑. ผลักดันให้มีการตั้งคณะกรรมการบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกระดับชาติ (National Body) ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์นโยบายบำนาญและกำกับดูแลระบบบำนาญต่าง ๆ

๒. เตรียมความพร้อมและการสร้างโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมสถานประกอบการจ้างงานผู้สูงอายุ การขยายอายุเกษียณและอายุการทำงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มจำนวนแรงงานให้รองรับกับสถานการณ์สังคมสูงวัยที่กำลังแรงงานลดลง และ

๓. ส่งเสริมการเข้าถึงการออมของประชาชนผ่านกลไกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยการขยายฐานสมาชิก กอช. ให้มากขึ้น

๖) **ปรับปรุงระบบ/กลไกการศึกษาสำหรับคนพิการโดยการผลักดันพระราชบัญญัติการศึกษาสำหรับคนพิการ** เพื่อให้คนพิการเข้าสู่ระบบการศึกษา และสำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงเพิ่มมากขึ้น และมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการประกอบอาชีพ หรือเข้าสู่กระบวนการจ้างงานสายวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม

๗) **ส่งเสริมและพัฒนาด้านการประกอบอาชีพและการมีงานทำของคนพิการ** โดยมีแนวทาง คือ ๑. การสร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์บริการคนพิการครบวงจรในระดับต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานการทำงาน การให้บริการคนพิการประเภทต่าง ๆ โดยใช้กลไกสหวิชาชีพในการสนับสนุน ๒. การพัฒนาศักยภาพเครือข่าย และองค์กรคนพิการเป็นศูนย์บริการฯ และ ๓. พัฒนารูปแบบการส่งเสริมอาชีพและการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของคนพิการและสถานประกอบการเอกชนและรัฐ ซึ่งจะทำให้เกิดศูนย์บริการอาชีพคนพิการที่ให้บริการครบวงจรอย่างมีคุณภาพ และสามารถพัฒนาเป็นธุรกิจเพื่อสังคมได้

๘) **การเตรียมความพร้อมเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพและส่งเสริมการวางแผนชีวิตครอบครัวแนวใหม่** เพื่อส่งเสริมการมีครอบครัวที่เข้มแข็ง และเพิ่มอัตราการเกิดที่มีคุณภาพ โดย ๑. กำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้ประชาชนมีการเตรียมความพร้อมเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาประชากรไทยให้สามารถพึ่งตนเองให้ได้นานที่สุด ให้สามารถรองรับกับแนวโน้มทางประชากร และรูปแบบของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงได้ทันการณ์และต้องตระหนักว่าทุกคนจะต้องเป็นผู้สูงอายุในอนาคต จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านการเงินและสุขภาพเพื่อให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพต่อไป รวมถึงการพัฒนาาระบบการคัดกรองและดูแลสุขภาพ รวมถึงระบบการส่งเสริมการออมและการสร้างหลักประกันรายได้เมื่อยามสูงวัยที่เหมาะสม และ ๒. การกำหนดส่งเสริมการวางแผนชีวิตครอบครัวแนวใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพครอบครัวรักษาไว้ซึ่งสมดุลระหว่างบทบาทในการทำงานเชิงเศรษฐกิจและบทบาทในการดูแลเกื้อหนุนสมาชิกในครอบครัวของประชากรในวัยทำงาน เพื่อรักษากำลังแรงงานที่กำลังลดลงเป็นลำดับให้เป็นกำลังแรงงานที่มีผลิตภาพสูงไม่ต้องออกจากงานกลางคันด้วยภาระในการดูแลบุตรหรือผู้สูงอายุในครอบครัว ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ประชากรในวัยทำงานสร้างครอบครัวหรือมีบุตร

๙) **สร้างการมีส่วนร่วมในสังคม (Inclusive Society)** โดยผลักดันพระราชบัญญัติเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงและใช้งานสถานที่และบริการสาธารณะ (Accessibility act) ซึ่งจะส่งผลให้คนพิการสามารถออกมาใช้ชีวิตอิสระในสังคมทั้งการศึกษาหาความรู้ การทำงาน หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น รวมถึงเพิ่มโอกาสของผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสในสังคมในการเข้าถึงบริการสาธารณะและบริการภาครัฐมากยิ่งขึ้น

๑๐) **การพัฒนาระบบหลักประกันการดำรงชีวิตสำหรับคนพิการ (ผู้สูงอายุ)** โดยมีแนวทาง

๑. ส่งเสริมให้คนพิการจดทะเบียนคนพิการ เพื่อการเข้าถึงหลักประกันการดำรงชีวิต โดยการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบงาน เช่น คนพิการที่จดทะเบียนได้รับสิทธิประโยชน์ภายใน ๑ เดือน จากที่ปัจจุบันต้องรอคอยเป็นระยะเวลา ๑ ปี

๒. จัดทำระบบฐานข้อมูลคนพิการแห่งชาติที่บูรณาการเข้ากับประเด็นหลักของชาติ การส่งเสริมให้เกิดระบบฐานข้อมูลคนพิการที่มีการเชื่อมโยงงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และข้อมูลในพื้นที่ ตั้งแต่ระดับของชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ

๓. ผลักดันการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ (องค์การมหาชน) ในภาวะที่ประชากรวัยแรงงานลดลง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คนพิการ และคนด้อยโอกาส ต้องพึ่งพาตัวเองหรือการทำงานในระดับชุมชนมากขึ้น ข้อจำกัดด้านทรัพยากร บุคคลกร และงบประมาณ จะสามารถชดเชยได้ด้วยการพัฒนาและเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การส่งเสริมให้เกิดสถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ จะทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีในประเด็นดังกล่าวสามารถเดินหน้าได้อย่างมีทิศทางที่เหมาะสม

๑๑) การส่งเสริมภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็ง การทำงานกับประชากรกลุ่มเฉพาะและกลุ่มด้อยโอกาส ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมเป็นกลไกสำคัญในการทำงานบริการในพื้นที่ เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการช่วยเหลือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ เพื่อเสริมช่องว่างการทำงานของกลไกภาครัฐและเอกชนในปัจจุบันได้ ณ ปัจจุบัน มีการรวมตัวของภาครัฐและภาคประชาสังคมในการทำงานเพื่อพัฒนาสังคมภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ การปฏิรูปเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งสามารถกระทำได้โดยการยกระดับการทำงานเพื่อผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาภาคประชาสังคม พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการออกกฎหมายตามขั้นตอน

๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป

แผนขับเคลื่อนการปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัยและผู้ด้อยโอกาสมีประเด็นเพื่อพิจารณาดำเนินการขับเคลื่อนเบื้องต้น ๑๑ ประเด็น สามารถจำแนกประเด็นการดำเนินการที่จะสามารถเห็นผลการดำเนินการหรือสามารถเกิดการดำเนินการอย่างอย่างเป็นรูปธรรมตามร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตามระยะเวลา ดังนี้ (รายละเอียดการปฏิบัติการเพื่อการปฏิรูป ในตารางสรุปแนบท้ายรายงาน)

ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน ซึ่งเป็นประเด็นเร่งด่วนที่สามารถดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เห็นผลการปฏิรูป หรือเริ่มดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีประเด็นที่สามารถดำเนินการในช่วงนี้ได้แก่

๑) **ปรับปรุงกฎ/ระเบียบในการทำงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการในพื้นที่** การพัฒนาระเบียบข้อบังคับให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

๒) **สนับสนุนการปรับสภาพแวดล้อม จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะเพื่อรองรับสังคมสูงวัย** การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อสนับสนุนการปรับสภาพแวดล้อมและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

๓) **ขับเคลื่อนต้นแบบงานบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ** โดยการใช้ชุมชนเป็นฐาน ผ่านการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) เพื่อให้สามารถเป็นจุดดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และบูรณาการการสนับสนุนการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน ซึ่งเป็นประเด็นที่สามารถดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เห็นผลการปฏิรูป หรือเริ่มดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมในช่วงระยะเวลา ๖ เดือน โดยมีประเด็นที่สามารถดำเนินการในช่วงนี้ได้แก่

๑) **แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ ให้รองรับกับสถานการณ์สังคมสูงวัย** ให้มีความเหมาะสม สอดคล้อง รองรับกับสถานการณ์สังคมสูงวัยของประเทศไทย โดยเฉพาะในประเด็นการนิยามผู้สูงอายุ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้งมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม การบริหารจัดการกองทุนผู้สูงอายุ เป็นต้น

๒) ปฏิรูประบบเพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้สำหรับผู้สูงอายุและประชากรรุ่นใหม่ ได้แก่

๒.๑ ผลักดันให้มีคณะกรรมการบำนาญแห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกระดับชาติ (National Body) ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์นโยบายบำนาญและกำกับดูแลระบบบำนาญต่าง ๆ

๒.๒ เตรียมความพร้อมและการสร้างโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมสถานประกอบการจ้างงานผู้สูงอายุ การขยายอายุเกษียณและอายุการทำงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มจำนวนแรงงานให้รองรับกับสถานการณ์สังคมสูงวัยที่กำลังแรงงานลดลง

๒.๓ การส่งเสริมการเข้าถึงการออมของประชาชนผ่านกองทุนการออมแห่งชาติ เพื่อเพิ่มจำนวนสมาชิก ตลอดจนการเข้าถึงการออมผ่านกองทุนการออมแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง

๓) ปรับปรุงระบบ/กลไกการศึกษาสำหรับคนพิการโดยการผลักดันพระราชบัญญัติการศึกษาสำหรับคนพิการ เพื่อให้คนพิการเข้าสู่ระบบการศึกษา และสำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงเพิ่มมากขึ้น และมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการประกอบอาชีพ หรือเข้าสู่กระบวนการจ้างงานสายวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม

๔) ส่งเสริมและพัฒนาด้านการประกอบอาชีพและการมีงานทำของคนพิการ โดยมีแนวทางคือ

๔.๑ การสร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์บริการคนพิการครบวงจรในระดับต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานการทำงาน การให้บริการคนพิการประเภทต่าง ๆ โดยใช้กลไกสหวิชาชีพในการสนับสนุน

๔.๒ การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายและองค์กรคนพิการเป็นศูนย์บริการฯ

๔.๓ พัฒนารูปแบบการส่งเสริมอาชีพและการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของคนพิการและสถานประกอบการเอกชนและรัฐ ซึ่งจะทำให้เกิดศูนย์บริการอาชีพคนพิการที่ให้บริการครบวงจรอย่างมีคุณภาพ และสามารถพัฒนาเป็นธุรกิจเพื่อสังคมได้

ระยะที่ ๓ ใช้เวลาอย่างน้อย ๑ ปี ซึ่งเป็นประเด็นที่สามารถดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจะสามารถเห็นผลการปฏิรูปได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม หลังจากเริ่มดำเนินการไปแล้วอย่างน้อย ๑ ปี โดยมีประเด็นที่จะสามารถดำเนินการในระยะนี้ได้แก่

๑) การเตรียมความพร้อมเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ และส่งเสริมการวางแผนชีวิตครอบครัวแนวใหม่ เพื่อส่งเสริมการมีครอบครัวที่เข้มแข็ง และเพิ่มอัตราการเกิดที่มีคุณภาพ โดย

๑.๑ กำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้ประชาชนมีการเตรียมความพร้อมเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาประชากรไทยให้สามารถพึ่งตนเองให้นานที่สุด

๑.๒ การกำหนดส่งเสริมการวางแผนชีวิตครอบครัวแนวใหม่ เพื่อเพิ่มศักยภาพครอบครัวรักษาไว้ซึ่งสมดุลระหว่างบทบาทในการทำงานเชิงเศรษฐกิจและบทบาทในการดูแลเกื้อหนุนสมาชิกในครอบครัวของประชากรในวัยทำงาน ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ประชากรในวัยทำงานสร้างครอบครัวหรือมีบุตร ส่งเสริมการวางแผนครอบครัวและการกำหนดขนาดครอบครัวที่เหมาะสม

๒) สร้างการมีส่วนร่วมในสังคม (Inclusive Society) โดยผลักดันพระราชบัญญัติเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงและใช้งานสถานที่และบริการสาธารณะ (Accessibility act) ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุ คนพิการ และคนทุกเพศ ทุกวัย สามารถออกมาใช้ชีวิตอิสระในสังคมทั้งการศึกษาหาความรู้ การทำงาน หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น

๓) การพัฒนาระบบหลักประกันการดำรงชีวิตสำหรับคนพิการ

๓.๑ ส่งเสริมให้คนพิการจดทะเบียนคนพิการ เพื่อการเข้าถึงหลักประกันการดำรงชีวิต โดยการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบงาน เช่น คนพิการที่จดทะเบียนคนได้รับสิทธิประโยชน์ภายใน ๑ เดือน จากที่ปัจจุบันต้องรอคอยเป็นระยะเวลา ๑ ปี

๓.๒ จัดทำระบบฐานข้อมูลคนพิการแห่งชาติที่บูรณาการเข้ากับประเด็นหลักของชาติ การส่งเสริมให้เกิดระบบฐานข้อมูลคนพิการที่มีการเชื่อมโยงงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ และข้อมูลในพื้นที่ ตั้งแต่ระดับของชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ

๓.๓ ผลักดันการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ (องค์การมหาชน) ในภาวะที่ประชากรวัยแรงงานลดลง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คนพิการ และคนด้อยโอกาส ต้องพึ่งพาตัวเองหรือการทำงานในระดับชุมชนมากขึ้น ข้อจำกัดด้านทรัพยากร บุคลากร และงบประมาณ จะสามารถชดเชยได้ด้วยการพัฒนาและเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การส่งเสริมให้เกิดสถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการ และผู้สูงอายุ จะทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีในประเด็นดังกล่าวสามารถเดินหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพที่เหมาะสม

๔) การส่งเสริมภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็ง การทำงานกับประชากรกลุ่มเฉพาะและกลุ่มด้อยโอกาส ภาคประชาชนและภาคประชาสังคมเป็นกลไกสำคัญในการทำงานบริการในพื้นที่ เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการช่วยเหลือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ เพื่อเสริมช่องว่างการทำงานของกลไกภาครัฐและเอกชนในปัจจุบันได้ ณ ปัจจุบัน มีการรวมตัวของภาครัฐและภาคประชาสังคมในการทำงานเพื่อพัฒนาสังคมภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ การปฏิรูปเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งสามารถกระทำได้โดยการยกระดับการทำงานเพื่อผลักดันร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาภาคประชาสังคม พ.ศ. .... เข้าสู่กระบวนการออกกฎหมายตามขั้นตอน

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)

- ๑) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.)
- ๒) กระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง
- ๓) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- ๔) กระทรวงการคลัง โดย กองทุนการออมแห่งชาติ
- ๕) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)
- ๖) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- ๗) กองทุนหมุนเวียน กองทุนเฉพาะกิจ ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คนพิการ และคนด้อยโอกาส

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- ๑) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย กรมกิจการผู้สูงอายุ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.)
- ๒) กระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ
- ๓) กระทรวงแรงงาน

- ๔) กระทรวงสาธารณสุข
- ๕) กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
- ๖) กระทรวงการคลัง โดย สำนักงบประมาณ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.) กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)
- ๗) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- ๘) กระทรวงอุตสาหกรรม
- ๙) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- ๑๐) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- ๑๑) สำนักนายกรัฐมนตรี
- ๑๒) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)
- ๑๓) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- ๑๔) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.)
- ๑๕) สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)
- ๑๖) กรุงเทพมหานคร
- ๑๗) สมาคมและองค์กรคนพิการที่เกี่ยวข้อง
- ๑๘) สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม
คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัยและผู้ด้อยโอกาส

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน					
การปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัยและผู้ด้อยโอกาส	๑. การพัฒนาภาวะเป็ยบ ข้อบังคับที่เอื้อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตและดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงผู้พิการผู้ด้อยโอกาสในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อน ๓. เสนอแนวทางการดำเนินงานและขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๔. ติดตามประเมินผลการดำเนินการ	ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน (ม.ค. – มี.ค. ๕๙) รวบรวมข้อมูลและเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะเป็ยบ ข้อบังคับ ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน (เม.ย. – ก.ย. ๕๙) ขับเคลื่อนให้เกิดการออกภาวะเป็ยบ ข้อบังคับ		๑. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ๒. กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๓. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.)
	๒. การปรับสภาพแวดล้อม จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการสาธารณะเพื่อรองรับสังคมสูงวัยตลอดจนการส่งเสริมและจัดการตนเองสำหรับคน	๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น	ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน (ม.ค. – มี.ค. ๕๙) รวบรวมข้อมูล	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)	๑. กระทรวงมหาดไทย ๒. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>พิการ โดยปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่</p> <p>๑) (กระทรวงมหาดไทย) แก้ไขกฎกระทรวง กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๘</p> <p>๒) (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) แก้ไขกฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการ ในอาคาร สถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่นเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๕</p> <p>๓) เร่งรัด และติดตามผลการปฏิบัติตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕</p>	<p>และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอกฎหมายที่จะดำเนินการปรับแก้</p> <p>๓. เสนอข้อกฎหมายที่ปรับแก้ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อ</p> <p>๔. ติดตามประเมินผลการดำเนินการ</p>	<p>และพัฒนาข้อกฎหมายที่เสนอแก้ไข</p> <p>ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน (เม.ย. – ก.ย. ๕๙) เสนอข้อกฎหมายที่ปรับแก้ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ออกเป็นกฎหมายและบังคับใช้</p>		<p>ของมนุษย์</p> <p>๓. กระทรวงคมนาคม</p> <p>๔. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p> <p>๕. กระทรวงวัฒนธรรม</p> <p>๖. คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)</p> <p>๗. สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๘. สมาคมและองค์กรคนพิการที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>๓. พัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถเป็นจุดดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุผ่านกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน ติดเตียง ตลอดจนประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับพื้นที่ และส่วนกลาง ในการสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่</p>	<p>๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน (ม.ค. – มี.ค. ๕๙) รวบรวมข้อมูลและพัฒนาข้อเสนอแนวทางการดำเนินการพัฒนาศักยภาพศูนย์ ฯ</p>	<p>กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p>	<p>๑. กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		๒. วิเคราะห์ และ สังเคราะห์ข้อเสนอแนว ทางการดำเนินการ พัฒนาศักยภาพศูนย์ฯ ๓. ดำเนินการตาม แนวทางในพื้นที่ต่าง ๆ ๔. ติดตาม ประเมินผล การดำเนินการ ๕. ขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมพื้นที่ ต่าง ๆ	ระยะเวลาที่ ๒ ภายใน ๑ ปี (มี.ค. ๕๙ – ก.พ. ๖๐) ดำเนินการตาม แนวทางที่กำหนด และติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินการ ระยะเวลาที่ ๓ หลังจาก ๑ ปี (ตั้งแต่ มี.ค. ๖๐) ขยายผลการ ดำเนินงานให้ ครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ		
ระยะเวลาที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน					
	๔. แก้ไขปรับปรุง พรบ.ผู้สูงอายุ ให้รองรับกับ สถานการณ์สังคมสูงวัยที่ประเทศไทยกำลังเผชิญใน ปัจจุบัน และหนุนเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุในทุกมิติ โดยมีประเด็นสำคัญในการ ปรับปรุง เช่น นิยามของผู้สูงอายุ การสร้างความ มั่นคงทางรายได้ของผู้สูงอายุโดยการกำหนดให้มี ระบบบำนาญแห่งชาติ การพัฒนากองทุนผู้สูงอายุให้ สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๑. รวบรวมข้อมูลจาก การประชุมรับฟัง ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจาก หน่วยงาน ภาคส่วนที่ เกี่ยวข้อง ตลอดจนการ ทบทวนเอกสารที่ เกี่ยวข้อง	ระยะเวลาที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน (มี.ค. ๕๙ – พ.ค. ๕๙) รวบรวมข้อมูลและ พัฒนาข้อกฎหมายที่ เสนอแก้ไข ระยะเวลาที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน (มี.ย. ๕๙ – พ.ย. ๕๙)	กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคง ของมนุษย์	๑. กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ ๒. สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		๒. วิเคราะห์ และ สังเคราะห์ข้อเสนอ พรบ. ที่จะดำเนินการ ปรับแก้ ๓. เสนอข้อกฎหมายที่ ปรับแก้ให้กับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ต่อ ๔. ติดตามประเมินผล การดำเนินการ	เสนอข้อกฎหมายที่ ปรับแก้ให้กับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการออกเป็น กฎหมาย		
	๕. ปฏิรูประบบเพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้ สำหรับผู้สูงอายุและประชากรรุ่นใหม่ โดย ๑) ผลักดันให้มีการตั้งคณะกรรมการบำเหน็จบำนาญ แห่งชาติ เพื่อเป็นกลไกระดับชาติ (National Body) ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์นโยบาย บำนาญและกำกับดูแลระบบบำนาญต่าง ๆ	๑. รวบรวมข้อมูลจาก การประชุมรับฟัง ข้อเสนอจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจาก หน่วยงาน ภาคส่วนที่ เกี่ยวข้อง ตลอดจนการ ทบทวนเอกสารที่ เกี่ยวข้อง ๒. วิเคราะห์รายละเอียด ข้อเสนอการตั้ง คณะกรรมการบำเหน็จ บำนาญที่จะดำเนินการ ๓. เสนอร่างให้กับ	ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน (มี.ค. ๕๙ – พ.ค. ๕๙) วิเคราะห์รายละเอียด ร่าง พรบ. ที่จะ ดำเนินการขับเคลื่อน ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน (มี.ย. ๕๙ – พ.ย. ๕๙) เสนอร่าง พรบ. ให้กับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ	สภาขับเคลื่อนการ ปฏิรูปประเทศ (สปท.)	กระทรวงการคลัง

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการต่อ ๔. ติดตาม ประเมินผล การดำเนินการ</p>			
	<p>๒) เตรียมความพร้อมและการสร้างโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมสถานประกอบการจ้างงานผู้สูงอายุ การขยายอายุเกษียณและอายุการทำงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มจำนวนแรงงาน</p>	<p>๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนวทางในการดำเนินงานและขับเคลื่อนพร้อมเสนอให้หน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพิจารณา ดำเนินการ ๓. ติดตามประเมินผลการดำเนินการ</p>	<p>ระยะที่ ๑ ภายใน ๖ เดือน (พ.ค. ๕๙ – ต.ค. ๕๙) รวบรวมข้อมูลและพัฒนาข้อเสนอแนะแนวทาง ดำเนินการขยายอายุเกษียณและอายุการทำงาน ระยะที่ ๒ ภายใน ๑ ปี (พ.ย. ๕๙ – ต.ค. ๖๐) ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด ระยะที่ ๓ (ตั้งแต่ ต.ค. ๖๐) ติดตามประเมินผลการดำเนินการ</p>		<p>๑. กระทรวงแรงงาน ๒. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>๓) ส่งเสริมการเข้าถึงการออมของประชาชนผ่านกลไกกองทุนการออมแห่งชาติ โดยการขยายฐานสมาชิก กอช. ให้มากขึ้น</p>	<p>๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนวทางในการดำเนินงานและขับเคลื่อนพร้อมเสนอให้หน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพิจารณา</p> <p>๓. ติดตามประเมินผล การดำเนินการ</p>	<p>ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน (ม.ค. – มี.ค. ๕๙) รวบรวมข้อมูลและพัฒนาข้อเสนอแนวทางการดำเนินการส่งเสริมและเพิ่มจำนวนสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ</p> <p>ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน (เม.ย. – ก.ย. ๕๙) ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดและติดตามประเมินผล</p>		<p>๑. กระทรวงการคลัง</p> <p>๒. กองทุนการออมแห่งชาติ</p>
	<p>๖. ปรับปรุงระบบ/กลไกการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยผลักดันพระราชบัญญัติการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ</p>	<p>๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>๖ เดือน (ม.ค. – มิ.ย. ๕๙)</p>	<p>๑. สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)</p> <p>๒. กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ</p>	<p>๑. กระทรวงศึกษาธิการ มีหน่วยงานในสังกัด คือ</p> <p>๑.๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>ตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม</p> <p>๓. เสนอแนวทางการดำเนินงานและขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๔. ติดตาม ประเมินผล การดำเนินการ</p>		กระทรวงศึกษาธิการ	<p>ประกอบด้วย โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ และการเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป</p> <p>๑.๒. สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา</p> <p>๑.๓. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา</p> <p>๑.๔. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) แบ่งเป็น โรงเรียนเรียนร่วม และโรงเรียนเฉพาะความพิการ</p> <p>๑.๕. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย</p> <p>๒. สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
					๓. สมาคมและองค์กร คนพิการที่เกี่ยวข้อง
	<p>๗. ส่งเสริมและพัฒนาด้านการประกอบอาชีพและการมีงานทำของคนพิการโดย</p> <p>๑) การสร้างความเข้มแข็งให้ศูนย์บริการโดยใช้กลไกสหวิชาชีพในการสนับสนุน</p> <p>๒) การพัฒนาและส่งเสริมให้องค์กรคนพิการเป็นศูนย์บริการ</p> <p>๓) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมอาชีพและการประกอบอาชีพที่เหมาะสม กับการความต้องการของคนพิการและสถานประกอบการเอกชนและรัฐ ตามมาตรา ๓๓ และ ๓๕ ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.๒๕๕๖ ที่ดำเนินการโดยกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ</p>	<p>๑. ตั้งคณะทำงานศึกษารูปแบบการพัฒนา ศักยภาพ (capacity building) ให้แก่ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป</p> <p>๒. ประชุมรับฟัง ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๓. หน่วยงานเจ้าภาพ จัดทำ (ร่าง) ระเบียบ ศูนย์บริการ และเพิ่ม กรณีศึกษา โดยวิธีสร้าง การมีส่วนร่วมจากทุก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๔. เสนอ (ร่าง) ระเบียบ ศูนย์บริการ พร้อม แนวทางการดำเนินงาน และขับเคลื่อนร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๕. ติดตาม ประเมินผล การดำเนินการ</p>	<p>ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน ทราบ งบประมาณในการ จัดตั้งและพัฒนา ศูนย์บริการ และ จำนวนคนพิการที่ พร้อมเข้าร่วม และ ต้องการปรับให้เป็น ศูนย์บริการ มี หน่วยงานเจ้าภาพใน การพัฒนาติดตาม และประเมินผลการ ดำเนินงาน</p> <p>ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน เสนอข้อ กฎหมายที่ปรับแก้ ให้กับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องดำเนินการ ออกเป็นกฎหมายและ บังคับใช้</p>	<p>๑. กองทุนส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพ ชีวิตคนพิการ กรมส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ (พก.)</p> <p>๒. สภာขับเคลื่อนการ ปฏิรูปประเทศ (สปท.)</p>	<p>๑. กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคง ของมนุษย์</p> <p>๒. กระทรวงแรงงาน</p> <p>๓. กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>๔. กระทรวงมหาดไทย</p> <p>๕. กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>๖. กระทรวง อุตสาหกรรม</p> <p>๗. กระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศและการ สื่อสาร</p> <p>๘. สภากอการค้าแห่ง ประเทศไทย</p> <p>๙. สมาคม/องค์กรคน พิการทุกประเภท</p> <p>๑๐. สถาบันการศึกษาที่ เกี่ยวข้อง</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
ระยะที่ ๓ ตั้งแต่ ๑ ปี					
	<p>๘. การเตรียมความพร้อมเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ และส่งเสริมการวางแผนชีวิตครอบครัวแนวใหม่ เพื่อส่งเสริมการมีครอบครัวที่เข้มแข็ง และเพิ่มอัตราการเกิดที่มีคุณภาพ</p>	<p>๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนะทางในการดำเนินการเตรียมความพร้อมเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ และส่งเสริมการวางแผนชีวิตครอบครัวแนวใหม่</p> <p>๓. ติดตาม ประเมินผล การดำเนินการ</p>	<p>ระยะที่ ๑ ภายใน ๖ เดือน (พ.ค. ๕๙ – ต.ค. ๕๙)</p> <p>รวบรวมข้อมูลและพัฒนาข้อเสนอแนวทางการดำเนินการเตรียมความพร้อมเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ และส่งเสริมการวางแผนชีวิตครอบครัวแนวใหม่</p> <p>ระยะที่ ๒ ภายใน ๑ ปี (พ.ย. ๕๙ – ต.ค. ๖๐)</p> <p>ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด และติดตาม ประเมินผล</p>		<p>๑. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>๒. กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>๓. สถาบันการศึกษาต่าง ๆ</p>
	<p>๙. สร้างการมีส่วนร่วมในสังคม (Inclusive Society) โดยผลักดันพระราชบัญญัติเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงและใช้งานสถานที่และบริการสาธารณะ (Accessibility act)</p>	<p>๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน</p>	<p>ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน รวบรวมข้อมูล และเสนอแนวทางการพัฒนากฎระเบียบข้อบังคับ</p>	<p>สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)</p>	<p>๑. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>๒. กระทรวงแรงงาน</p> <p>๓. กระทรวงศึกษาธิการ</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>ที่เกี่ยวข้องตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอกฎหมายที่จะดำเนินการปรับแก้</p> <p>๓. เสนอข้อกฎหมายที่ปรับแก้ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อ</p> <p>๔. ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการ</p>	<p>ระยะที่ ๒ ภายใน ๓ เดือน จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อปรับแก้ไข</p> <p>ระยะที่ ๓ ภายใน ๖ เดือน ขับเคลื่อนให้เกิดการออกกฎระเบียบข้อบังคับ</p>		<p>๔. กระทรวงมหาดไทย</p> <p>๕. กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>๖. กระทรวงอุตสาหกรรม</p> <p>๗. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p> <p>๘. สภาก่อการค้ำแห่งประเทศไทย</p> <p>๙. สมาคม/องค์กรคนพิการทุกประเภท</p> <p>๑๐. สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>๑๐. การพัฒนาระบบหลักประกันการดำรงชีวิตสำหรับคนพิการ โดย</p> <p>๑) ส่งเสริมให้คนพิการจดทะเบียนคนพิการ เพื่อการเข้าถึงหลักประกันการดำรงชีวิต โดยการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบงาน</p>	<p>๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. (ร่าง) ระเบียบการขึ้นทะเบียนตามสิทธิหลักประกันสุขภาพที่สอดคล้องกับพรบ.</p>	<p>ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน รวบรวมข้อมูล และเสนอแนวทางการพัฒนากฎระเบียบข้อบังคับ</p> <p>ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน ขับเคลื่อนให้เกิดการออกกฎระเบียบข้อบังคับ</p> <p>ระยะที่ ๓ ภายใน ๓ เดือน ประเมิน</p>	<p>๑. สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)</p> <p>๒. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)</p> <p>๓. กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ</p>	<p>๑. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)</p> <p>๒. หน่วยบริการทางสาธารณสุขในพื้นที่</p> <p>๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>๔. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ๓. สนับสนุนการพัฒนาระบบการบริการทางสุขภาพ	ติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน		
	๒) จัดทำระบบฐานข้อมูลคนพิการแห่งชาติที่บูรณาการเข้ากับประเด็นหลักของชาติ	๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. ตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการเชื่อมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ในประเด็นสุขภาพ การศึกษา และการมีอาชีพ ตั้งแต่ระดับชุมชน	๑ ปี	๑. สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) ๒. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๑. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ๒. หน่วยบริการทางสาธารณสุขในพื้นที่ ๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๕. กระทรวงแรงงาน ๖. กระทรวงศึกษาธิการ ๗. กระทรวงมหาดไทย ๘. กระทรวงสาธารณสุข
	๓) ผลักดันการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ (องค์การมหาชน)	๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จาก	ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน รวบรวมข้อมูลและพัฒนาข้อกำหนดด้าน		สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอกฎหมายที่จะดำเนินการขับเคลื่อน</p> <p>๓. เสนอแนวทางการดำเนินงานและขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๔. ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการ</p>	<p>วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม</p> <p>ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน เสนอข้อกฎหมายที่ปรับแก้ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ออกเป็นกฎหมายและบังคับใช้</p>		และเทคโนโลยี
	<p>๑๑. การส่งเสริมความเข้มแข็งภาคประชาสังคม เพื่อส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็ง มีบทบาทสามารถดำเนินกิจกรรมสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ได้</p>	<p>๑. รวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒. วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาภาคประชา</p>	<p>ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน (ก.ค . ๕๙ – ก.ย. ๕๙)</p> <p>วิเคราะห์รายละเอียดร่าง พรบ. ที่จะดำเนินการขับเคลื่อน</p> <p>ระยะที่ ๒ ภายใน ๑๒ เดือน (ก.ย. ๕๙ – ส.ค. ๖๐)</p> <p>เสนอร่าง พรบ.ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)	สำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		สังคม พ.ศ. .... ๓. เสนอร่าง พระราชบัญญัติส่งเสริม และพัฒนาภาคประชา สังคม พ.ศ. .... ให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการออกกฎหมาย	ดำเนินการ		

เรื่องที่ ๓ การปฏิรูประบบแรงงานและระบบคุ้มครองผู้บริโภค

๓.๑ การพัฒนาฝีมือแรงงานแห่งชาติเพื่อยกระดับขีดความสามารถแข่งขันของแรงงานไทย การมีงานทำที่ยั่งยืนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า

๑. แผนการปฏิรูป

สถานการณ์

การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงนั้น พื้นฐานหลัก คือ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล หรือกำลังคนของประเทศให้มีสมรรถนะในการประกอบวิชาชีพได้อย่างมีมาตรฐานทุกสาขา และทุกระดับทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการของระบบเศรษฐกิจ อันจะเป็นการยกระดับขีดความสามารถของกำลังคน เพิ่มผลิตภาพในการผลิตและการบริการ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีสากล ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการพัฒนากำลังคนทั้งในและนอกระบบการศึกษา อันมีกระทรวงแรงงานโดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นผู้รับผิดชอบการฝึกและยกระดับทักษะฝีมือของแรงงานผ่านมาตรฐานฝีมือแรงงาน และมีกระทรวงศึกษาธิการโดยหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด จัดการศึกษาทั้งในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาผ่านคุณวุฒิการศึกษาต่าง ๆ เพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงานทั้งภาคการผลิตและภาคบริการ แต่ทั้งนี้ยังขาดการบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนากำลังคนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยการนำความต้องการกำลังคนจากภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาชีพต่าง ๆ มาเข้าสู่กระบวนการพัฒนากำลังคนอย่างเป็นระบบ แต่การดำเนินการในภาพรวมก็ยังคงขาดการกำกับให้เกิดการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างสมบูรณ์เห็นได้จากการที่ประเทศไทยยังคงประสบปัญหาในการพัฒนากำลังคนและฝีมือแรงงานให้มีประสิทธิภาพ

ประเด็นปัญหา

- ๑) การขาดสมรรถนะของกำลังคนทั้งในเรื่องปริมาณและคุณภาพในหลายภาคส่วน
- ๒) ค่าตอบแทนไม่สัมพันธ์กับทักษะฝีมือ
- ๓) การขาดเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน ทำให้กำลังคนไม่สามารถพัฒนาตนเองได้
- ๔) อาชีพอิสระไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน ทำให้ผู้บริโภคสูญเสียผลประโยชน์
- ๕) เน้นการพัฒนากำลังคนเฉพาะมิติด้านทักษะฝีมือ ทำให้ขาดการพัฒนาในมิติอื่น ๆ เช่น ทักษะการเป็นผู้นำ, การจัดการ, การใช้ภาษา, การใช้คอมพิวเตอร์ หรือ Soft skill ต่าง ๆ
- ๖) ขาดกลไกการพัฒนากำลังคนนอกระบบ เช่น แรงงานในภาคเกษตรกรรม แรงงานอุตสาหกรรมครัวเรือน เป็นต้น ซึ่งผลการสำรวจในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ แรงงานนอกระบบมีจำนวนประมาณ ๒๕.๑ ล้านคน ที่ไม่ได้รับความคุ้มครองและไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน
- ๗) การผลิตกำลังคนจากภาคการศึกษายังไม่สอดคล้องกับความต้องการเท่าที่ควร ซึ่งเป็นการสูญเสียค่าใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐ
- ๘) ขาดระบบแนะแนวการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการใช้แรงงานและกำลังคน
- ๙) ยังไม่สามารถพัฒนาระบบการเทียบโอนทางการศึกษาเพื่อตอบสนองแรงงานและกำลังคนที่ต้องการต่อยอดทางการศึกษาได้
- ๑๐) ต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติในทุกระดับ

๑๑) แนวโน้มการขาดแคลนกำลังคนอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ซึ่งต้องมีการรองรับแรงงานสูงอายุ

๒. วิธีการปฏิรูป

วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

ในการวิเคราะห์ที่จี้มุ่งเน้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคนทั้งระบบ ดังนี้

๑) การปรับปรุง ปฏิรูป พัฒนา รวมทั้งปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนากำลังคนของประเทศไทย โดยนำไปปรับกับรูปแบบที่ปฏิบัติในปัจจุบัน บูรณาการสิ่งที่เป็นความต่าง หากจุดร่วมที่เป้าหมายสุดท้ายที่ดีที่สุด ซึ่งกรอบข้อนี้จะครอบคลุมตั้งแต่ การเตรียมคนให้พร้อมตั้งแต่วัยอนุบาลก่อนเข้าเรียน การเรียนในระดับมัธยม วิทยาลัย มหาวิทยาลัย จนถึงภายหลังจากการเข้าสู่ตลาดแรงงานแล้ว

๒) การปรับปรุง ปฏิรูป พัฒนา การเรียน การฝึกทักษะในเชิงช่าง หรืออาชีวศึกษา ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอย่างรุนแรงในปัจจุบันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

๓) การยกสถานภาพทางสังคม รายได้ ทักษะ และคุณภาพชีวิตของกลุ่มแรงงานที่อยู่ในตลาดอยู่แล้ว ในเรื่องของมาตรฐานทักษะฝีมือ การจัดทำและส่งเสริมกรอบคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อเป็นบันไดไปสู่การเปลี่ยนแปลง สถานภาพทางสังคม และความก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงของเศรษฐกิจและสังคมของคนทุกคนในสังคม ในสาขาอาชีพที่พร้อมจะจัดทำกรอบมาตรฐานและคุณวุฒิวิชาชีพ

๔) นำร่างพระราชบัญญัติบูรณาการการพัฒนากำลังคนฯ พ.ศ. .... ที่ได้ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติมาใช้ประกอบการพิจารณา

แนวทางแก้ไข

การนำระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพมาร่วมขับเคลื่อนระบบการศึกษา และระบบการพัฒนาฝีมือแรงงานอย่างบูรณาการ รวมทั้งการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการใช้กำลังคน ด้วยการออกกฎหมาย พระราชบัญญัติบูรณาการการพัฒนากำลังคนและฝีมือแรงงานแห่งชาติ ภายใต้การกำกับของนายกรัฐมนตรีโดยตรง โดยสาระสำคัญของกฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ เรียกว่า คณะกรรมการบูรณาการการพัฒนากำลังคนและฝีมือแรงงานแห่งชาติ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูป และพัฒนากำลังคน ดังนี้

- การปฏิรูปและการพัฒนาด้านการเตรียมคน

๑) ให้นำรูปแบบของธนาคารโลก และกรอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) (อนุสัญญาฉบับที่ ๑๔๒ ข้อแนะฉบับที่ ๑๙๕) ไปประยุกต์หรือร่วมกับรูปแบบอื่น ๆ ที่สอดคล้อง

๒) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประยุกต์รูปแบบที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในวัยตั้งแต่ระดับอนุบาล มัธยมต้น มัธยมปลาย วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ภายใต้กรอบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดริเริ่ม พัฒนาการด้านจิตใจ ด้านสังคม พัฒนาสติปัญญาความนึกคิดตั้งแต่ระดับพื้นฐานขึ้นไปเพื่อเตรียมประชากรให้มีพัฒนาการด้านสังคม และทักษะพร้อมจะรับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการเรียนรู้ที่วัดหรือประเมินได้ว่าได้เรียนจริง

๓) ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามแนวทางของคณะกรรมการบูรณาการการพัฒนากำลังคนและฝีมือแรงงานแห่งชาติ ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อวางกรอบนโยบายแห่งชาติในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยทำงาน ระหว่างทำงาน และการทำงานภายหลังเกษียณอายุ

๔) ให้คณะทำงานจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาคน ๓ วัย สร้างเอกภาพ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การอาชีวศึกษา และการฝึกทักษะ ให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน

๕) บูรณาการแนวคิดและวางกรอบปฏิรูป แนวการสอนการเรียนรู้ในสถาบันอาชีวศึกษาและการฝึกพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยประยุกต์แนวทางการฝึกการเรียนรู้แบบ ระบบความสามารถเรียนรู้ทำได้จริง CBT : Competency Based Training หรือรูปแบบอื่น ๆ รวมทั้งอบรมครู หรือผู้ฝึกให้เข้าใจรูปแบบ ตลอดจนปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในเรื่องการสอน การเรียน

๖) ประยุกต์แนวการสอนการเรียนรู้ตามแนวรูปแบบ STEPS (Skills toward Employment and Productivity) ของธนาคารโลกที่เน้น “ผู้เรียน” เป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้จริงปฏิบัติได้จริง

๗) ปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการแนะแนวการศึกษาภายหลังจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดการส่งเสริมในการศึกษาต่อที่ตรงกับศักยภาพ โดยการมีระบบคัดกรองหรือทดสอบร่วมด้วย

- การปฏิรูปและการพัฒนา การเรียน การสอนในสาขาช่างหรือการอาชีวศึกษา

ให้นำรูปแบบระบบความสามารถเรียนรู้ทำได้จริง CBT : Competency Based Training และรูปแบบการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เน้น “ผู้เรียน” เป็นศูนย์กลาง ปรับกระบวนทัศน์ในเรื่องการสอนการเรียนรู้ ภายใต้อุปกรณ์ใหม่ ซึ่งประเทศพัฒนาอย่าง เกาหลีใต้ หรือสิงคโปร์ใช้อยู่

- การปฏิรูปและการพัฒนาประชากรวัยทำงานและกำลังแรงงานให้มีศักยภาพ

๑) ส่งเสริมให้นายจ้าง สถานประกอบการฝึกคน ลูกจ้างของตนเอง โดยรัฐบาลสนับสนุนอย่างกว้างขวาง และถือเป็นนโยบายหรือวาระแห่งชาติ

๒) ให้นำหน่วยงานของรัฐเร่งระดมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ กำหนดคุณวุฒิวิชาชีพ ส่งเสริมอาชีพ สร้างกลไกตลาด และระบบโซ่ห่วงอุปทาน เพื่อก่อให้เกิดงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นฐานรองรับให้คนกระตือรือร้นในการคิดค้น พัฒนางานที่กำลังทำ สร้างวัฒนธรรมการเป็นผู้ประกอบการอิสระ (เจ้าของกิจการ)

๓) ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อโอกาสการเปลี่ยนอาชีพ การเพิ่มรายได้และการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๔) เปิดให้บริการการฝึกทักษะที่หลากหลาย โดยปฏิรูปหลักสูตรและแนวทางฝึกที่เน้น หรืออิงตลาด หรือแนวโน้มการเติบโตของผลิตภัณฑ์ ระบบการฝึกควรมีความยืดหยุ่น มีพลวัต สอดรับกับความต้องการของผู้เรียน หรือเข้าถึงผู้เรียน

๕) ปฏิรูประบบการฝึกเตรียมเข้าทำงาน ฝึกเสริมทักษะ โดยการฝึกอบรมครูฝึกให้เข้าใจถึงแนวทางการสอน การเรียนใหม่ ปรับกระบวนทัศน์ครูฝึกและเริ่มดำเนินการอย่างจริงจัง

๖) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ จะต้องทำงานร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และกรมการจัดหางานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้มีการปรับหลักสูตรในการฝึกทักษะที่อยู่ภายใต้กรอบมาตรฐานฝีมือแรงงานและกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ

๗) กรมพัฒนาฝีมือแรงงานและสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ ควรมีการทบทวนมาตรฐานฝีมือแรงงาน มาตรฐานอาชีพและกรอบคุณวุฒิวิชาชีพเป็นระยะและต่อเนื่อง เพื่อดูว่ายังเข้ากับสถานการณ์ หรือต้องปรับเปลี่ยนหรือไม่ อย่างไร

๘) ปฏิรูประบบการแนะแนวอาชีพของกรมการจัดหางาน โดยให้จัดทำกรอบข้อมูล ตลาดอาชีพ และจัดระบบการแนะแนวอาชีพที่เข้าถึงเยาวชนทั่วไป ทุกภาคส่วน รวมทั้งแรงงานอิสระ เยาวชนระหว่างการศึกษาคควรมีการแนะแนวอาชีพอย่างต่อเนื่อง

๙) กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาคนในตลาดให้เป็นรูปธรรม มีการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดแผนงาน โครงการที่ชัดเจน มีกรอบเวลาการปฏิบัติงาน การประเมินผลและสอดคล้องกับแผนงาน

๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป

- ระยะเวลา ๖ เดือน

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)

- งบประมาณปกติของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑) กระทรวงมหาดไทย

๒) กระทรวงแรงงาน

๓) กระทรวงศึกษาธิการ

๔) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๕) กระทรวงอุตสาหกรรม

*****

๓.๒ การปฏิรูปการบริหารจัดการการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ

๑. แผนการปฏิรูป

สถานการณ์

การใช้แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยมีมาตั้งแต่ต้นราชวงศ์จักรีจนถึงปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนสูงขึ้นทุกปี ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่ไม่สมดุลกับการเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยเริ่มประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานโดยเฉพาะในการทำงานบางประเภท เป็นปัจจัยให้ประเทศไทยต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติเป็นจำนวนมากขึ้นและยังจะมีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต ด้วยปัจจัยดังกล่าวเมื่อประกอบกับความไม่เอื้ออำนวยของการบริหารจัดการด้านแรงงานบางประการ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในประเทศ และภาวะแข่งขันด้านต้นทุนการประกอบการส่งผลให้การลักลอบเข้าเมืองและทำงานอย่างผิดกฎหมายจากกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ มีมากขึ้นและทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งปัญหาเกี่ยวเนื่องกับปัญหาแรงงานข้ามชาติที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศอย่างมากในปัจจุบันคือปัญหาการค้ามนุษย์ โดยประเทศไทยหวั่นภัยปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ประเด็นปัญหา

๑. ปัจจุบันประเทศไทยมีความต้องการแรงงานในปริมาณที่สูง แต่ปริมาณของวัยทำงานของประเทศไทยลดลงอย่างมาก รวมทั้งมีงานบางประเภทที่แรงงานไทยไม่ทำ จึงจำเป็นต้องนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเป็นแรงงานทดแทน ซึ่งปัจจุบันแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่ไม่ได้มีการจำกัดขอบเขตการทำงานเฉพาะงานเสี่ยงอันตราย งานสกปรก แรงงานภาคเกษตร แรงงานประมง แรงงานก่อสร้าง แต่แรงงานข้ามชาติเข้ามาทดแทนแรงงานไทยในเกือบทุกสาขาอาชีพ ส่งผลกระทบให้แรงงานไทยไม่มีงานทำ

๒. การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในประเทศไม่ถูกกฎหมาย โดยส่วนใหญ่แรงงานข้ามชาติมีการลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศ ซึ่งผิดกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว จึงทำให้แรงงานข้ามชาติไม่มีใบอนุญาตทำงาน และไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายไว้ ซึ่งอาจนำไปสู่การถูกเอารัดเอาเปรียบเรื่องสภาพการจ้าง การบังคับขู่เข็ญให้ทำงาน จนกลายเป็นปัญหาการค้ามนุษย์ได้

๓. ปัจจุบันมีแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยจำนวนมาก และมีแรงงานข้ามชาติบางส่วนที่มากขึ้นทะเบียน แต่แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่จำนวนเกือบ ๓ ล้านคน ไม่ยอมมาขึ้นทะเบียน เนื่องจากเห็นว่าประเทศไทยไม่เอาจริงเอาจ้งกับแรงงานข้ามชาติ ประกอบกับสถานประกอบการยังคงว่าจ้างแรงงานผิดกฎหมาย ด้วยสาเหตุที่ต้องการลดต้นทุนการผลิต และการนำเข้าแรงงานถูกกฎหมายมีขั้นตอนยุ่งยากในการดำเนินการตามกฎหมายแรงงาน และการบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ

๒. วิธีการปฏิรูป

วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

- การศึกษาจากเอกสาร

(๑) การศึกษาจากอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ในส่วนบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานแรงงาน การส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐานของแรงงาน

(๒) การวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ

(๓) การศึกษาจากข้อมูลเชิงสถิติและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากงานวิจัยด้านแรงงาน

- การศึกษาโดยการประชุม การสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่

(๑) เก็บข้อมูลจากสถานประกอบการแบบบูรณาการ ร่วมกับหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน เพื่อขอความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา อุปสรรคด้านแรงงาน

(๒) พบปะและรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการและผู้นำแรงงาน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา ร่วมกันระหว่างนายจ้างและลูกจ้างสถานประกอบการ

(๓) รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านแรงงานต่างด้าว โดยการตรวจ เยี่ยมองค์กรและส่วนราชการที่ดูแลรับผิดชอบแรงงาน

(๔) รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญด้านแรงงานข้ามชาติ

(๕) วิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการประชุมระดมความคิดเห็นของ คณะกรรมการปฏิรูปการแรงงาน รวมถึงความคิดเห็นที่ได้จากการเชิญองค์กรต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ในคณะกรรมการปฏิรูปการแรงงาน เพื่อรับทราบข้อเท็จจริงและข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อการปฏิรูป

- การศึกษาโดยการจัดกิจกรรม

(๑) การจัดเวทีรับฟังปัญหา โดยมีวัตถุประสงค์ให้การมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนเป็นไปอย่างกว้างขวาง และเป็นการแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิรูปและการแก้ไข กฎหมาย โดยมีกลุ่มเป้าหมายจากประชาชนทุกสาขาอาชีพ

(๒) การจัดประชุมสัมมนาแบบทั่วไปและเชิงปฏิบัติการ โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจาก การศึกษาจากเอกสาร การศึกษาโดยการประชุม การสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่ และการศึกษาโดยการ จัดกิจกรรมข้างต้น โดยคณะทำงานได้ตั้งประเด็นการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ครอบคลุมถึงสภาพข้อเท็จจริง ซึ่งสรุป เป็นหัวข้อสำคัญที่ตั้งเป็นประเด็นในการศึกษา ดังนี้

- การขึ้นทะเบียนแรงงาน ณ จุดผ่านแดนถาวร เพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย
- จำนวนของแรงงานที่เข้ามาโดยถูกต้องและผิดกฎหมาย
- การเคลื่อนไหลของแรงงาน
- การค้ามนุษย์
- ความต้องการแรงงานหรือค่านิยมของผู้ต้องการแรงงาน
- ปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายแรงงาน
- อาชีพที่แรงงานไทยไม่ทำ

แนวทางแก้ไข

การปฏิรูปเพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติเชิงรุกอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ดังนี้

- การปฏิรูปฐานข้อมูลและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการแรงงาน ได้แก่

(๑) การจัดองค์กรใหม่ โดยให้คณะรัฐมนตรีมีมติจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแรงงานขึ้น เพื่อดำเนินการ ให้มีศูนย์ข้อมูลแรงงานแห่งชาติภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงาน หลักในการดูแลฐานข้อมูลแรงงานของประเทศ

(๒) การจัดทำฐานข้อมูลแรงงานข้ามชาติ โดยการจัดทำฐานข้อมูลแรงงานกลางด้านแรงงาน ข้ามชาติของประเทศในลักษณะบูรณาการ เพื่อรองรับการดำเนินการด้านแรงงาน

(๓) ประเด็นกฎหมาย โดยการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดส่งข้อมูล เข้าสู่ฐานข้อมูล โดยกำหนดกรอบระยะเวลา และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืน เพื่อให้ฐานข้อมูลมีข้อมูลที่ครบถ้วน

**- การปรับโครงสร้างการบริหารจัดการและกระบวนการจัดหาแรงงานข้ามชาติและการ
ปราบปรามกระบวนการค้ามนุษย์เชิงรุก ได้แก่**

(๑) การปรับโครงสร้างการบริหารจัดการและกระบวนการจัดหาแรงงานข้ามชาติ โดยการ
เร่งรัดการตรวจสอบสัญชาติและที่มาของแรงงานข้ามชาติ และจัดทำแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่
กระทรวงแรงงานเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

(๒) ประเด็นกฎหมาย โดยการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ ให้มีความ
สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

การปฏิรูปเพื่อส่งเสริมอาชีพของคนไทยเพื่อความมั่นคงด้านแรงงาน และเพื่อยกระดับให้เป็น
ผู้ประกอบการ โดยพัฒนาให้ภาครัฐมีความพร้อมเป็นที่ปรึกษา และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน สำหรับการ
ประกอบอาชีพสงวนของคนไทย พร้อมกับการส่งเสริมพัฒนารายได้และขยายช่องทางตลาดเพื่อให้ประชาชน
มีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป

๑) ระยะเวลาหนึ่ง มีระยะเวลา ๑ เดือน

- ศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูล สถิติแรงงานข้ามชาติ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การประชุม
การสัมภาษณ์ การลงพื้นที่ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

๒) ระยะเวลา ๒ มีระยะเวลา ๒ เดือน ถัดจากระยะที่หนึ่ง

๒.๑) ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๒) ออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้อง

๓) ระยะเวลา ๓ มีระยะเวลา ๓ เดือน ถัดจากระยะที่สอง

๓.๑) เตรียมความพร้อมผู้ปฏิบัติ

๓.๒) ดำเนินการตามแผนงาน

๓.๓) ติดตามและประเมินผล

๓.๔) ปรับปรุงแก้ไขแผน

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)

- จากงบประมาณปกติของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑) กระทรวงกลาโหม

๒) กระทรวงแรงงาน

๓) กระทรวงมหาดไทย

๔) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๕) กระทรวงสาธารณสุข

๖) กระทรวงการต่างประเทศ

๗) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

*****

๓.๓ การจัดตั้งธนาคารแรงงานและการจัดทำฐานข้อมูล

๑. แผนการปฏิรูป

สถานการณ์

ประเทศไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับกลุ่มผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงของเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงเป็นการแสดงสถานะของประเทศในบทบาทระหว่างประเทศ โดยมีการกำหนดแนวนโยบายของรัฐเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานตลอดมา รวมถึงมีข้อเสนอของหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ สถาบันวิชาการ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคมเพื่อวัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงาน การคุ้มครองสิทธิของแรงงาน การพัฒนาสวัสดิการแรงงาน การพัฒนาเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน การอาชีวอนามัย การพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน และเพื่อพัฒนาศักยภาพแรงงานตลอดมา อย่างไรก็ตามปัญหาด้านแรงงานโดยเฉพาะปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานและครอบครัวก็ยังคงเป็นปัญหาสำคัญของประเทศและส่งผลกระทบต่อประเด็นอื่น ๆ ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นในสภาวะที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

ประเด็นปัญหา

๑) ผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศยังขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อนำไปยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง

๒) เมื่อแรงงานต้องทำงานภายใต้ค่าตอบแทนต่ำจึงต้องทำงานหนักกว่าปกติ เช่น การทำงานล่วงเวลา การทำงานเสริม เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างเพียงพอและเมื่อประสบปัญหาขาดรายได้หรือรายได้ไม่เพียงพอจึงต้องพึ่งพาแหล่งเงินกู้ยืมในระบบซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดและเกิดผลกระทบในชีวิตและครอบครัวอย่างต่อเนื่อง

๓) การขาดฐานข้อมูลที่มีความครบถ้วน ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว สะดวกต่อการใช้งาน สามารถสนับสนุนความต้องการและนวัตกรรมในอนาคตที่จะบริหารจัดการด้านแรงงานของประเทศได้อย่างทันสมัย

๒. วิธีการปฏิรูป

วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

๑) ศึกษาวรรณกรรมและแนวคิดของคณะกรรมการปฏิรูปแรงงาน สถาบันปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ที่ได้จัดทำและเสนอคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับเรื่องธนาคารแรงงานและฐานข้อมูล-คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.) นักวิชาการ และสถาบันวิชาการในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับการจัดการและแก้ไขปัญหาด้านการเงินสำหรับผู้ใช้แรงงานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

๒) ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการจัดตั้งการดำเนินการ สถาบันการเงินแบบพิเศษหรือสถาบันการเงินที่มีวัตถุประสงค์ในประเทศไทยและต่างประเทศเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินงานและขับเคลื่อนตามวัตถุประสงค์การจัดตั้ง โดยเฉพาะปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

๓) รวบรวมวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธนาคาร โดยศึกษารวบรวมและวิเคราะห์กฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันและร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน และยกร่างกฎหมายใหม่หรือร่างแก้ไขกฎหมายที่มีความจำเป็นต่อการขับเคลื่อนการจัดตั้งธนาคารแรงงาน

๔) วิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการประชุมระดมความคิดเห็นของ คณะทำงาน ธนาคารแรงงานและฐานข้อมูล และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบแรงงานและระบบคุ้มครองผู้บริโภค

๕) วิเคราะห์และสังเคราะห์หาข้อสรุปจากการระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้แก่ นักวิชาการด้านแรงงาน นักวิชาการด้านการเงินการธนาคาร ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ตัวแทน กระทรวงการคลัง ตัวแทนกระทรวงแรงงาน ตัวแทนกระทรวงมหาดไทย ตัวแทนผู้ใช้แรงงาน ตัวแทนผู้ประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ

๖) ศึกษาการจัดทำฐานข้อมูลด้านแรงงาน โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากนักวิชาการด้านระบบสารสนเทศ และผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางร่วมกับนักวิชาการด้านแรงงาน โดยการศึกษาแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

๖.๑) ศึกษาวิธีการและกระบวนการจัดตั้งคลังหรือศูนย์ข้อมูลแรงงานเพื่อรวบรวม จัดเก็บ และกำกับการเคลื่อนไหวของแรงงาน บริหารให้แรงงานไปสู่แหล่งที่ให้ผลผลิตภาพ (Productivity) สูงสุดภายใต้กรอบเสรีภาพในการทำงานพร้อมทั้งส่งเสริมกลุ่มด้อยโอกาสและแรงงานอิสระให้เข้าถึงปัจจัยการผลิต ด้วยต้นทุนต่ำและทั่วถึง เพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาแรงงานต่างชาติ

๖.๒) ศึกษากระบวนการส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงการฝึกทักษะ ยกระดับฝีมือทั้งภายในระบบและนอกระบบ การเรียนรู้นอกระบบและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๖.๓) ศึกษาเพื่อหาข้อสรุปในการสร้างระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างมีขั้นตอน เพื่อความสมดุลระหว่าง โอกาสการมีงานทำ กับการเพิ่มผลผลิตภาพ (Productivity) รวมถึงสร้างคุณภาพทางด้านแรงงาน เพื่อสอดคล้องกับความมั่นคงของชาติ

๖.๔) รวบรวมและวิเคราะห์วิธีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลให้อยู่บนมาตรฐานเดียวกัน ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้ ทำให้สามารถประมวลผลข้อมูลได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และรองรับการนำเสนอข้อมูลในแง่มุมหลากหลาย

๗) นำร่าง พรบ. ธนาคารแรงงาน พ.ศ. .... ที่ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติไปแล้ว มาใช้ประกอบการพิจารณา

แนวทางแก้ไข

- การปฏิรูปเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ใช้แรงงานโดยการจัดตั้งธนาคารแรงงาน

จัดตั้งธนาคารแรงงานโดยให้เป็นธนาคารของรัฐที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อให้ผู้ใช้แรงงานสามารถมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้โดยสะดวก และเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงาน พร้อมทั้งกำหนดให้ผู้ใช้แรงงานมีสิทธิเข้ามาเป็นเจ้าของธนาคาร เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานได้ นอกจากนี้ให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ พันธกิจ และภารกิจหลักของธนาคารที่มุ่งเน้นส่งเสริมการออมและการพัฒนาตนเองของผู้ใช้แรงงานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ให้กำหนดให้มีการให้บริการสินเชื่อเพื่อผู้ใช้แรงงานในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเพื่อการจัดสร้างฐานเศรษฐกิจอย่างอื่นของผู้ใช้แรงงาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

๑) ตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติ โดยให้มีการตราพระราชบัญญัติธนาคารแรงงาน พ.ศ. .... และกฎหมายลำดับถัดมาเพื่อประกอบพระราชบัญญัติ ขึ้นบังคับใช้

๒) กำหนดจำนวนหุ้นเพื่อการลงทุนในธนาคารแรงงาน โดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ลงทุนจัดตั้งธนาคารแรงงานขึ้นก่อน จากนั้นจึงจดทะเบียนเพิ่มทุนและให้ผู้ใช้แรงงานได้ซื้อหุ้น ด้วยวิธีที่มีความเหมาะสมกับความมั่นคงและยั่งยืนของธนาคารแรงงาน

๓) ออกแบบโครงสร้างการดำเนินการของธนาคาร และรูปแบบของผลิตภัณฑ์การเงินและการบริการแก่แรงงานและผู้ประกอบการ แต่ให้มีการกำหนดเงื่อนไขในการให้บริการสินเชื่อตามกรอบหลักการ

เพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการมีวินัยทางการเงิน และส่งเสริมให้มีการใช้สินเชื่อเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ หรือสร้างรายได้เสริม พร้อมทั้งกำหนดกรอบการจัดสรรรายได้จากการให้สินเชื่อตามกรอบภารกิจของธนาคาร

๔) กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการของธนาคารโดยมุ่งเน้นให้มีคณะกรรมการบริหารมาจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามหลักธรรมาภิบาลและยึดถือความเจริญมั่นคงของธนาคาร

- การปฏิรูประบบข้อมูลด้านแรงงานโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างบูรณาการ เพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนนโยบายด้านแรงงาน ดังนี้

ให้คณะรัฐมนตรีมีมติจัดตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการให้มีศูนย์ข้อมูลแรงงานแห่งชาติ เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลฐานข้อมูลแรงงานของประเทศ พร้อมทั้งให้อำนาจในการเรียกข้อมูลจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งข้อมูลแรงงานตามกฎหมาย โดยจัดสรรองค์กรให้มีบุคลากรที่เพียงพอต่อการดำเนินการเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูลแรงงานกลางของประเทศ ให้เป็นหน่วยงานสนับสนุนข้อมูลด้านแรงงานครบวงจรที่มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงข้อมูลจากทุก ๆ หน่วยงานทั้งภายใน และระหว่างกระทรวงแรงงานและกระทรวงที่เกี่ยวข้องภายใต้มาตรฐานเดียวกัน โดยการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับประกันสังคม กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานและสวัสดิการ กฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือแรงงาน กฎหมายเกี่ยวกับการจัดหางาน เพื่อให้มีการกำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนต้องจัดส่งข้อมูลตามกรอบข้อมูลที่ได้กำหนดขึ้นตามรูปแบบกลางเพื่อให้ได้ข้อมูลในฐานข้อมูลมีความครบถ้วนโดยให้มีบทบังคับเพื่อให้การจัดทำฐานข้อมูลสามารถทำได้จริงในทางปฏิบัติ และเพื่อให้ฐานข้อมูลมีข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง ทันสมัย และสามารถนำไปใช้ในการประมวลผลเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจด้านต่าง ๆ ได้จริงในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ หมายรวมถึงข้อมูลเพื่อป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ และปัญหาจากแรงงานข้ามชาติด้วย โดยการจัดทำฐานข้อมูลแรงงานกลางของประเทศ มีกรอบการดำเนินการ ดังนี้

๑) กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล เพื่ออย่างน้อยครอบคลุมข้อมูลด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ฐานข้อมูลแรงงานผู้ใช้แรงงานนอกภาคเกษตรกรรม เช่น พนักงานเอกชน ทั้งภาคในระบบและนอกระบบ สถานประกอบการขนาดใหญ่ กลาง เล็ก แรงงานรับงานไปทำที่บ้าน แรงงานทำงานบางเวลา หรือแรงงานทำงานกำหนดระยะเวลาแน่นอน

- ฐานข้อมูลแรงงานภาคเกษตร หรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ชาวนา ชาวไร่ เพื่อการบริโภคและจำหน่าย แรงงานเกษตรตามพันธะสัญญา แรงงานรับจ้างทำของ

- ฐานข้อมูลแรงงานอิสระในเมือง เช่น เจ้าของกิจการ ห้างร้าน แม่ค้า พ่อค้าหาบเร่แผงลอย พนักงานขับรถโดยสารสาธารณะ เป็นต้น

- ฐานข้อมูลพนักงานของรัฐตามกฎหมายที่กำหนดโดยเฉพาะ ต่างจากข้าราชการ เช่น พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว หรือลูกจ้างตามสัญญา เป็นต้น

- ฐานข้อมูลแรงงานต่างชาติที่เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทย

๒) กำหนดกรอบการออกแบบฐานข้อมูล เพื่อให้มีระบบข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงเป็นมาตรฐานเดียวกัน ประกอบด้วยข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับการดำเนินการด้านแรงงาน อย่างน้อยมีรายละเอียดดังนี้

- ระบบฐานข้อมูลสถานประกอบการและความต้องการแรงงาน ประกอบด้วยระบบหลักสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง ระบบสำรวจบันทึกข้อมูลสถานประกอบการและความต้องการแรงงาน และส่วนที่สอง ระบบประมวลผลข้อมูลสถานประกอบการและความต้องการแรงงาน

- ระบบฐานข้อมูลต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างฐานข้อมูลหลายด้านเกี่ยวกับแรงงาน โดยมีระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลที่มีมาตรฐานสากล โดยสามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- ฐานข้อมูลประกันสังคม กระทรวงแรงงาน
- ฐานข้อมูลการจ้างงาน กระทรวงแรงงาน
- ฐานข้อมูลคดีความ กระทรวงยุติธรรม
- ฐานข้อมูลบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวแรงงานข้ามชาติ
- ฐานข้อมูลทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- ฐานข้อมูลการรักษาพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข
- ฐานข้อมูลอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- ระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวกับการพัฒนาองค์ความรู้ และการประเมินศักยภาพแรงงาน โดยจัดให้มีระบบลงทะเบียนพัฒนาฝีมือแรงงาน ระบบจัดการสาขาอาชีพ ระบบจัดการคลังข้อสอบมาตรฐาน ฝีมือแรงงาน ระบบจัดการทดสอบตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน

- ระบบฐานข้อมูลแรงงานตามกลุ่มเป้าหมาย

๓) จัดทำระบบสารสนเทศต้นแบบเพื่อปฏิรูปการเชื่อมโยงฐานข้อมูลแรงงานด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต้นแบบที่มีมาตรฐานในการเชื่อมโยงการเข้าถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ระดับต่าง ๆ ทั้งระหว่างกระทรวงต่าง ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงในระดับระหว่างประเทศ

๔) จัดทำบัตรประจำตัวที่มีข้อมูลส่วนบุคคลครบถ้วน (Smart Card) ซึ่งระบุข้อมูลด้าน การศึกษาและการประกอบอาชีพชัดเจนหรืออาจเชื่อมโยงกับระบบบัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง

๕) มีการจัดระบบการเข้าถึงข้อมูลในระดับต่าง ๆ และมีการจัดเก็บข้อมูลผู้ใช้งานระบบ พร้อมทั้งกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลให้ชัดเจนสำหรับผู้ต้องการใช้หรือขอข้อมูลกลุ่มต่าง ๆ

๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป

- โดยกำหนดเวลาดำเนินการไปแล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน รายละเอียด ดังนี้

๑) ระยะที่หนึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

๑.๑) การยกร่างพระราชบัญญัติธนาคารแรงงาน พ.ศ. .... เมื่อมีผลบังคับใช้แล้วให้ ดำเนินการจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการแรงงานเป็นหน่วยงานในสังกัดธนาคารแรงงาน เพื่อดำเนินการให้บริการ แทนธนาคารแรงงานไปพลางก่อน โดยให้ได้รับความร่วมมือจากสถาบันการเงินของรัฐ เริ่มจากการตั้งกองทุน สวัสดิการแรงงานและเตรียมความพร้อมวางรากฐานจัดโครงสร้างของธนาคารและระดมเงินออมจากผู้ ใช้แรงงานในปีแรก

๑.๒) ออกกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติ

๑.๓) จัดโครงสร้างการดำเนินการของธนาคาร โดยจัดโครงการให้บริการสินเชื่อจาก ธนาคารแรงงาน แต่ให้มีการกำหนดเงื่อนไขในการให้บริการสินเชื่อตามกรอบหลักการเพื่อส่งเสริมให้ ผู้ใช้บริการมีวินัยทางการเงิน และส่งเสริมให้มีการใช้สินเชื่อเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ หรือสร้างรายได้เสริม พร้อมทั้งกำหนดกรอบการจัดสรรรายได้จากการให้สินเชื่อตามกรอบภารกิจของธนาคาร

๑.๔) กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการของธนาคารโดยมุ่งเน้นให้มีคณะกรรมการบริหารมา จากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๕) จัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะ และเตรียมความพร้อมของผู้ใช้แรงงาน ร่วมกับการ ดำเนินการโครงการ เพื่อพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมปรับทัศนคติ

ปรับปรุงกิจกรรมการออมเพื่อชำระหนี้ และเพื่อความมั่นคงในรายได้ รวมถึงการสร้าง ความเข้าใจในการ ดำเนินการของธนาคาร

๑.๖) ดำเนินการโครงการเพื่อทำความเข้าใจกับนายจ้าง เจ้าของช่องทาง เพื่ออำนวยความสะดวก ในการชำระหนี้ในอนาคต

๒) ระยะที่สอง ถัดจากระยะที่หนึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

๒.๑) จัดโครงการให้บริการสินเชื่อจากกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน โดยเปิดโอกาส ให้ผู้ใช้แรงงานทั่วไปสามารถใช้บริการได้ตามกรอบวัตถุประสงค์ในการให้สินเชื่อของกองทุนพัฒนาคุณภาพ ชีวิตแรงงาน

๒.๒) กำหนดกรอบการจัดสรรรายได้จากสินเชื่อของกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน

๓) ระยะที่สาม ถัดจากระยะที่สอง ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

๓.๑) ประเมินผลการให้สินเชื่อที่มีการเปิดให้บริการในช่วงระยะที่สองของแผนปฏิบัติการ

๓.๒) ดำเนินการเพื่อการจัดตั้งธนาคารแรงงาน

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่ต้องใช้งบประมาณ)

- งบประมาณปกติของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

๑) กระทรวงมหาดไทย

๒) กระทรวงการคลัง

๓) กระทรวงแรงงาน

๔) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๕) กระทรวงศึกษาธิการ

๖) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๗) ธนาคารแห่งประเทศไทย

*****

๓.๔ การปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค

๓.๔.๑ ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ....

๑. แผนการปฏิรูป

สถานการณ์

ด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว วิทยาการทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสารกอปรกับแนวโน้มการเปิดเสรีการค้าสินค้าและบริการอันเป็นผลจากการผลักดันของการเจรจา ในองค์การการค้าโลก ทำให้มีการค้าขายสินค้าและบริการข้ามพรมแดนมากขึ้น รูปแบบของการค้าปลีก ซึ่งพัฒนาไปสู่รูปแบบของการขายตรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการค้าทางอินเทอร์เน็ต หรือการค้าโดยผ่านหน้าก็ทำให้งานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคซับซ้อนมากขึ้น การพัฒนานโยบายและมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภค ที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมจึงเป็นสิ่งที่เร่งด่วนอย่างยิ่ง

การคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทยในปัจจุบันยังอ่อนแอ กลุ่มผู้บริโภคในประเทศ มีลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่มีการรวมตัวกัน กอปรกับกระบวนการทางกฎหมายที่ใช้คุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภคยังไม่มีประสิทธิภาพที่จะให้ผู้บริโภคมั่นใจได้ว่า จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายดังที่ควรจะเป็น ทำให้ทางออกในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมของผู้บริโภคจึงต้องพึ่งพาสื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ แต่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีผลเฉพาะกับสินค้าหรือบริการบางประเภทที่มีการแข่งขันในตลาด ทำให้การรักษาภาพพจน์ที่ดีเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาฐานลูกค้า แต่สำหรับสินค้าหรือบริการบางประเภท ที่มีลักษณะผูกขาด การหาทางออกโดยกระบวนการร้องผ่านสื่อจะไม่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสินค้าหรือบริการมากขึ้นแต่อย่างใด

การพัฒนาการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยต้องพึ่งพาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มผู้บริโภคเองด้วย โดยภาครัฐควรมีบทบาทในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย รวมทั้งกลไกในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค ส่วนผู้ประกอบการและองค์กรเอกชนเองก็มีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ประกอบการจะมีบทบาทในการพัฒนามาตรฐานสินค้า และการประกันคุณภาพของสินค้าของตนเองโดยสมัครใจ ซึ่งจะเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างฐานลูกค้าระยะยาว สำหรับองค์กรเอกชนนั้น ควรมีการรวมตัวกันมากขึ้น โดยการปรับเป้าหมาย วิธีการในการดำเนินงานให้สอดคล้องกัน และมีการกำหนดหัวข้อในการรณรงค์หรือผลักดันร่วมกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการสร้างพลังผู้บริโภค และกระตุ้นให้องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการปฏิรูปประเทศด้านการคุ้มครองผู้บริโภค อันเป็นการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำความไม่เป็นธรรม ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค และเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการเพื่อสร้างผลิตผลด้านคุณภาพสู่สังคม ตลอดจนเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ จึงควรมีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับใช้กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ โดยมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างบทบาทของผู้บริโภคให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม

ประเด็นปัญหา

ที่ผ่านมาการกำหนดแนวนโยบาย กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ ในการคุ้มครองผู้บริโภค ถูกกำหนดโดยกลไกหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค โดยองค์กรผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ที่ทราบถึงปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภคไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด ซึ่งที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐพยายามที่จะกำหนดแนวนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ในหลากหลายรูปแบบแต่มาตรการดังกล่าวยังไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์การคุ้มครองผู้บริโภคให้ดีขึ้นได้ อันเนื่องมาจากกลไกการคุ้มครองผู้บริโภคมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน ตลอดจนมีมาตรการและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องหลายด้าน ส่งผลกระทบให้ระบบการป้องกันการควบคุมกำกับผู้ประกอบการ ระบบมาตรฐานการเยียวยาชดเชยความเสียหายและการส่งเสริมการบริโภค อย่างยั่งยืนดำเนินการไปได้อย่างจำกัดและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนานโยบาย กฎหมายและมาตรการด้านการคุ้มครองผู้บริโภคทั้งในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องให้องค์กรผู้บริโภคมีส่วนร่วมด้วย

จากผลการศึกษาของมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค พบว่า กระบวนการในการออกนโยบาย กฎหมาย มาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคตลอดระยะเวลามากกว่า ๑๖ ปี ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งฉบับปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ และ ๒๕๕๐ ไม่มีการขอความคิดเห็นจากตัวแทนผู้บริโภค ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หรือไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ได้จากการขอความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายที่ส่งผลกระทบและเกี่ยวข้องกับผู้บริโภค เช่น การออกฉลากอาหารตัดแปลงพันธุกรรมที่มีการรับฟังความคิดเห็น แต่มีได้นำความเห็นไปใช้ในการออกประกาศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ พระราชกำหนดภาษีสรรพสามิต ในกิจการโทรคมนาคมที่ทำให้เอื้อประโยชน์กับกลุ่มธุรกิจคมนาคมที่ได้รับสัมปทานในอดีต การแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตของผู้บริโภค เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา องค์การเภสัชกรรม หรือสื่อสารมวลชน การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี และข้อสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะที่ไม่กำหนดมาตรการเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคในข้อสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อสัญญาที่ผู้บริโภคเสียเปรียบ การมีส่วนร่วมของผู้บริโภคซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคกลายเป็นเครื่องมือระบบตัวแทน เช่น คณะกรรมการพิจารณากำหนดอัตราไฟฟ้าเอฟที (Ft) เป็นต้น¹

ดังนั้น จึงอาจสรุปประเด็นปัญหาได้ ดังนี้

- ๑) ไม่มีตัวแทนผู้บริโภคในทำหน้าที่แสดงความคิดเห็นและร่วมกำหนดหลักเกณฑ์กับหน่วยงานรัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค
- ๒) รัฐทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการ เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย การไฟฟ้า การประปา เป็นต้น ทำให้จัดการหน่วยงานรัฐด้วยตนเองไม่ได้
- ๓) ผู้บริโภค ไม่มีพลังเสียงหรือคนสนับสนุน เพราะหน่วยงานของรัฐต้องทำหน้าที่คนกลาง และต้องสนับสนุนผู้ประกอบการด้วย
- ๔) รัฐทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคมานาน แต่ปัญหาผู้บริโภคไม่ได้ลดลง ตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐

กำหนดให้ผู้บริโภคมีส่วนร่วมกับรัฐมากขึ้นในการคุ้มครองตนเอง รวมทั้งงานคุ้มครองผู้บริโภคมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นโยบายของหน่วยงานต่าง ๆ ขัดแย้งกันเอง เช่น แร่ใยหิน

---

¹ คณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ภาคประชาชน. บันทึกการคุ้มครองผู้บริโภค ๕๗. นิตยสารฉลาดซื้อกรุงเทพมหานคร.(หน้า ๗).

๒. วิธีการปฏิรูป

วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

- การศึกษาจากเอกสาร

(๑) รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง สถานการณ์การคุ้มครองผู้บริโภคตามตัวชี้วัดการคุ้มครองผู้บริโภคระดับชาติ ปี ๒๕๕๗ จำนวนรายการสินค้าและบริการที่ไม่ปลอดภัย การเฝ้าระวังและจัดการอันตรายของสินค้าและบริการ ข้อมูลข่าวสารในการคุ้มครองผู้บริโภคที่เผยแพร่ในสื่อสิ่งพิมพ์ การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค ในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ แผนงานพัฒนาวิชาการและกลไกคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๒) การวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค

(๓) การศึกษาจากข้อมูลเชิงสถิติและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากงานวิจัยด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

- การศึกษาโดยการประชุม

วิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้แทนหน่วยงานราชการ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ สื่อมวลชน องค์กรต่าง ๆ และตัวแทนผู้บริโภค

- การศึกษาโดยการจัดสัมมนา

การจัดสัมมนาการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในการประชุมรับฟังความคิดเห็นในเวทีต่างๆ ทุกภาคของประเทศไทย ตลอดจนคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวทางแก้ไข

ให้มีกฎหมายองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้การจัดตั้งองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และสามารถดำเนินงานได้อย่างอิสระ ปราศจากการครอบงำจากหน่วยงานของรัฐ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างบทบาทของผู้บริโภคให้เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความไม่เป็นธรรม ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค และเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการเพื่อสร้างผลิตผลด้านคุณภาพสู่สังคม อันจะส่งผลทำให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และเป็นธรรม

๓. กำหนดเวลาปฏิรูป

ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน

จัดการประชุมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบถึงแนวนโยบาย และความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ....

ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน

จัดการสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรต่างๆ ผู้ประกอบการ และประชาชน ในการประชุมรับฟังความคิดเห็นในเวทีต่างๆ ทุกภาคของประเทศไทย เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ....

ระยะที่ ๓ ภายใน ๙ เดือน

ผลักดันให้มีการออกกฎหมายองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. .... และให้มีการจัดตั้งองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ

งบประมาณกลาง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

-

๓.๔.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปหน่วยงานภาครัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค

๑. แผนการปฏิรูป

การปฏิรูปหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ประกอบด้วยกรอบการปฏิรูปใน ๔ ด้าน ได้แก่ การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค การปฏิรูปเพื่อบูรณาการโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของภาครัฐที่การปฏิรูปเพื่อเสริมสร้างระบบฐานข้อมูล การเชื่อมโยง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในการคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ทุกภาคส่วน และการปฏิรูปเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคีเครือข่าย

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ การคุ้มครองประชาชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา ๖๑ ได้ระบุถึงสิทธิของประชาชนคนไทยในการที่จะต้องได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริงและมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย มีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค รวมทั้งกำหนดให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งสอดคล้องอยู่ภายใต้แนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคของสหประชาชาติ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๒ (UN Guidelines for Consumer Protection : as expanded in 1999) ระบุถึงสิทธิของผู้บริโภคที่ต้องได้รับการคุ้มครองให้เข้าถึงผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัย

ประเทศไทยมีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๑ ได้ระบุสิทธิของผู้บริโภคที่จะต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐใน ๕ ประการ ได้แก่

๑. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ

๒. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ

๓. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ

๔. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

๕. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่รับผิดชอบโดยหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๘) และฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๐) พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติมาตรฐานชั่ง ตวง วัด พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมคุ้มครองผู้บริโภค ของรัฐทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ในบริบทที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก และการค้าเสรี ท่ามกลางความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในปัจจุบันนี้มีสินค้าและบริการจำนวนมากและหลากหลายชนิดมากขึ้น ในขณะที่การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคโดยภาครัฐยังมีข้อจำกัดและ

อุปสรรคหลายประการ ในปัจจุบันผู้บริโภคในประเทศไทยจึงยังได้รับผลกระทบจากการละเมิดผู้บริโภค ในลักษณะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและยังมีแนวโน้มที่ซับซ้อนมากขึ้น

จากแนวคิดพื้นฐานและสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น คณะอนุกรรมการจัดทำ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปของหน่วยงานภาครัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค จึงได้จัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการ ปฏิรูปหน่วยงานภาครัฐในการคุ้มครองผู้บริโภคขึ้น โดยมุ่งที่จะให้เกิดการปฏิรูปของหน่วยงานภาครัฐในการ คุ้มครองผู้บริโภคให้สามารถปฏิบัติงานตอบสนอง แก้ไข ตลอดจนเยียวยาปัญหาของผู้บริโภคในประเทศไทย ในกระแสโลกาภิวัตน์และการค้าเสรีได้อย่างทันท่วงที่มีประสิทธิภาพ เสมอภาค สมดุล และเป็นธรรม

๒. วิธีการปฏิรูป

(๑) การศึกษาเอกสาร กฎหมาย ระเบียบ ผลงานศึกษาวิจัย สถิติการรับเรื่องร้องเรียน ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค

(๒) การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นการปฏิรูปของหน่วยงาน ภาครัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค จากหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค ในประเทศไทย ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและ ยาสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมการท่องเที่ยว สำนักงาน คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กรมการค้าภายใน และ กรมการขนส่งทางบก

(๓) การรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร นักวิชาการและผู้มี ประสบการณ์การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย

(๔) ระดมความคิดเห็น พิจารณาศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลและจัดทำแนวทางและ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปของหน่วยงานภาครัฐด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

ข้อเสนอการปฏิรูปและแนวทางการดำเนินการ

(๑) ประเด็นปฏิรูป : การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกลไกและกระบวนการ ดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค ตั้งแต่ระยะเริ่มต้นก่อนเกิดปัญหา ระยะการคุ้มครอง ผู้บริโภคและกำกับดูแลผู้ประกอบการให้ดำเนินการตามกฎหมาย ไปจนกระทั่งถึงระยะการแก้ไขปัญหาและ เยียวยาให้กับผู้บริโภค

(๒) ประเด็นปฏิรูป : การปฏิรูปเพื่อบูรณาการโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และความ รับผิดชอบของภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค

(๓) ประเด็นปฏิรูป : การปฏิรูปเพื่อเสริมสร้างระบบฐานข้อมูล การเชื่อมโยง และการ ใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในการคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดถึงให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ทุกภาคส่วน เกี่ยวกับสิทธิของผู้บริโภคที่ได้รับความคุ้มครอง

(๔) ประเด็นปฏิรูป : การปฏิรูปเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของการร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคีเครือข่ายต่างๆ ในการคุ้มครองผู้บริโภค

๓. กำหนดเวลาปฏิรูป

ระยะที่ ๑ ภายใน ๔ เดือน

รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ ๒ ภายใน ๔ เดือน

แก้ไข ปรับปรุงระบบหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ

ระยะที่ ๓ ภายใน ๙ เดือน

ผลักดันการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ

- งบประมาณปกติของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
- งบประมาณส่วนกลาง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
- ผู้ประกอบธุรกิจ
- ภาคประชาชน

๓.๔.๓ การจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและร่างพระราชบัญญัติการแจ้งเตือนภัยและจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค พ.ศ. ....

๑. แผนการปฏิรูป

สถานการณ์

การพัฒนาเศรษฐกิจของชาติให้เข้มแข็ง และประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศได้ รัฐจะต้องส่งเสริมให้ภาคผู้ประกอบการผลิต ขายสินค้าที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค สินค้าที่มีคุณภาพและปลอดภัย ย่อมเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ผู้ประกอบการสามารถส่งออกสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้ ดังเช่น สินค้าอาหารของประเทศไทยที่มีคุณภาพความปลอดภัยตามมาตรฐานฮาลาล สามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ นำเงินตราเข้าสู่ประเทศมีมูลค่าสูงหลายแสนล้านบาทต่อปี เป็นต้น ประเทศที่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัยของสินค้าสูง ย่อมไม่ยินยอมให้มีสินค้าด้อยคุณภาพ ต้นทุนต่ำ ทั้งที่นำส่งเข้ามาในราชอาณาจักรหรือผลิตภายในประเทศออกวางจำหน่าย โดยหน่วยงานรัฐจะมีมาตรการการจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตาม อย่างเข้มงวด เพื่อมิให้เกิดความได้เปรียบต่อผู้ประกอบการที่ผลิต ขายสินค้าที่มีมาตรฐานความปลอดภัย และยังเป็นการสร้าง kepercayaanเชื่อถือต่อประเทศคู่ค้าของไทยให้มั่นใจในคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย ของสินค้าที่ส่งออกไปจำหน่าย นอกจากนี้ ผู้ประกอบการที่ผลิต จำหน่ายสินค้าที่ด้อยคุณภาพ ย่อมเป็นผู้เอารัดเอาเปรียบต่อผู้บริโภคด้วย ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม ขัดต่อความสงบสุข ศีลธรรมและความเรียบร้อยอันดีของสังคม

การกำหนดให้ผู้ประกอบการทั้งผู้ผลิต ส่งหรือนำเข้า และจำหน่ายสินค้ามีคุณภาพ ความปลอดภัย จะกระตุ้นให้ผู้ประกอบการต้องเอาใจใส่ต่อสินค้าของตนเอง เป็นการยกระดับมาตรฐานการประกอบธุรกิจและยกระดับความสามารถในการแข่งขันการประกอบธุรกิจ และยังเป็นภาพลักษณ์สำคัญของประเทศในการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวย่อมมั่นใจทั้งในการบริโภคสินค้าหรือการซื้อสินค้ากลับไปใช้หรือเป็นของฝาก สร้างรายได้และเศรษฐกิจของชาติอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้การปฏิรูปให้มีกฎหมายกลางว่าด้วยการจัดการความปลอดภัยของสินค้าจะช่วยเสริมสร้างสมรรถนะของหน่วยงานรัฐทุกหน่วยที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามสินค้าต่าง ๆ ให้เกิดความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่

มั่นใจ เชื่อถือได้ของผู้บริโภคทั้งในประเทศ นักท่องเที่ยวและประเทศคู่ค้า ดังประเทศที่ได้พัฒนาแล้ว ตัวอย่างเช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น สิงคโปร์

ประเด็นปัญหา

การที่ประเทศไทย มีการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ สินค้าต่าง ๆ ให้เกิดความปลอดภัย ยังไม่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเท่าที่ควร

๑) ทำให้พบสินค้าไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคทั้งจำนวน ประเภท ชนิด ความชุก ความเป็นอันตรายของสินค้า ในท้องตลาดอยู่เสมอ

๒) ส่งผลให้ผู้บริโภคไม่ได้รับความปลอดภัยในการบริโภค ผู้บริโภคทั้งภายในประเทศ และประเทศคู่ค้าของไทย ไม่น่าเชื่อถือและไว้วางใจในคุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้า ประเทศไทย

๓) ส่งผลกระทบต่อการค้าขายสินค้าและเศรษฐกิจของประเทศ มีการส่งกลับสินค้า จากต่างประเทศหรือประกาศห้ามสินค้าบางประเภทหรือสินค้าจากประเทศไทยถูกตรวจสอบอย่างเข้มงวดจาก ประเทศคู่ค้า

๔) ส่งผลต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการในเวที การค้าระหว่างประเทศ และคุณภาพชีวิตของผู้บริโภคพลเมืองไทย

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปกระบวนการในการจัดการสินค้าของ ประเทศไทยให้มีความปลอดภัยยิ่งขึ้น ทั้งโดยการยกระดับความสามารถของผู้ประกอบการในการตรวจตรา สินค้าของตนเองให้มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และยกระดับขีดความสามารถและสมรรถนะของหน่วยงานรัฐ ต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ ความปลอดภัยของสินค้าต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยกลไกของกฎหมาย ให้เกิดการขับเคลื่อน ผลักดัน ยกระดับการพัฒนา

๒. วิธีการปฏิรูป

วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป

- การศึกษาจากเอกสาร

(๑) รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง สถานการณ์การคุ้มครองผู้บริโภคตามตัวชี้วัดการ คุ้มครองผู้บริโภคระดับชาติ ปี ๒๕๕๗ จำนวนรายการสินค้าและบริการที่ไม่ปลอดภัย การเฝ้าระวังและจัดการ อันตรายของสินค้าและบริการ ข้อมูลข่าวสารในการคุ้มครองผู้บริโภคที่เผยแพร่ในสื่อสิ่งพิมพ์ การแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค ในรอบ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ความรับผิดชอบของ ผู้ประกอบการ แผนงานพัฒนาวิชาการและกลไกคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๒) รายงานประจำปีของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ ๒๕๕๖ และปี ๒๕๕๗ ผลการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพ ในการคุ้มครองผู้บริโภคด้าน ผลิตภัณฑ์สุขภาพของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

(๓) รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประกาศแจ้ง เตือนภัยสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อสาธารณะ รวม ๘ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติ พ.ศ.๒๕๑๐ พระราชบัญญัติ อาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.๒๕๓๕ พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ.๒๕๕๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๒๒ พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบขายตรง พ.ศ.๒๕๔๕ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑ และ พระราชบัญญัติ มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ในหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อสอบหนังสืออนุมัติเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ

เภสัชกรรม สาขาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและสุขภาพ วิทยาลัยการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและสุขภาพ แห่งประเทศไทย สภาเภสัชกรรม ร่วมกับ โครงการจัดการความรู้ด้านคุ้มครองผู้บริโภค นคป.รุ่น ๑ แผนงาน พัฒนาวิชาการและกลไกคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.) คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๔) เอกสารรายงานการศึกษาวิจัย ร่างกฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Safety Law: PS Law) ฉบับสมบูรณ์ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี

(๕) การศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์ของ EUROPEAN COMMISSION ในด้านการจัดการสินค้าไม่ปลอดภัย Rapid Alert System for Dangerous Product

- การศึกษาโดยการประชุม

วิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้แทนหน่วยงานราชการ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ สื่อมวลชน องค์กรต่าง ๆ และตัวแทนผู้บริโภค

- การศึกษาโดยการจัดสัมมนา

การจัดสัมมนาการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในการประชุมรับฟังความคิดเห็นในเวทีต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศไทย ตลอดจนคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวทางแก้ไข

ให้มีกฎหมายการแจ้งเตือนภัยและจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค เสริมสร้างสมรรถนะของหน่วยงานรัฐทุกหน่วยที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามสินค้าต่าง ๆ ให้เกิดความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีข้อกำหนดทั่วไปให้สินค้าที่จะนำออกวางตลาดได้ต้องเป็นสินค้าที่ปลอดภัยเท่านั้น กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการ และมีมาตรการต่าง ๆ อาทิ มาตรการเชิงป้องกัน มาตรการแจ้งเตือนภัย และมาตรการจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ที่ครอบคลุมสินค้าทุกประเภท ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐ และเกิดประสิทธิผล ในการควบคุมกำกับดูแล ตรวจสอบ ทดสอบ เฝ้าระวังสินค้า ความปลอดภัยของสินค้า ตลอดจนมีมาตรการเพื่อประกันความปลอดภัยของสินค้า รวมทั้งการกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการ เพื่อคุ้มครองสุขภาพ สวัสดิภาพและความปลอดภัยของประชาชน

๓. กำหนดเวลาปฏิรูป

ระยะที่ ๑ ภายใน ๓ เดือน

จัดการประชุมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบถึงแนวโน้มนโยบาย และความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการแจ้งเตือนภัยและจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค พ.ศ. ....

ระยะที่ ๒ ภายใน ๖ เดือน

นำความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติการแจ้งเตือนภัยและจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค พ.ศ. ....

ระยะที่ ๓ ภายใน ๙ เดือน

ผลักดันให้มีการออกกฎหมายแจ้งเตือนภัยและจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ

งบประมาณกลาง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค

๓.๔.๔ การปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการบริการสาธารณสุข

๑. แผนการปฏิรูป

สถานการณ์

ปัจจุบันปัญหาจากความเสียหายจากการรับบริการสาธารณสุขมีแนวโน้มเกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก โดยในสังคมทุกประเทศต่างตระหนักถึงปัญหากรณีผู้ป่วยในฐานะผู้ใช้บริการในแต่ละปีต้องบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากความผิดพลาดทางการแพทย์ในการรักษาพยาบาลเป็นจำนวนมาก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาในแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตเนื่องจากความผิดพลาดทางการแพทย์อย่างน้อย ๔๔,๐๐๐ ถึง ๙๘,๐๐๐ คน มากกว่าการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุการใช้นาฬิกาหรืออุบัติเหตุในสถานที่ทำงาน ทำให้รัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายไปกับความผิดพลาดดังกล่าวที่สามารถป้องกันได้จนถึงปีละ ๑๗ ถึง ๒๙ ล้านเหรียญ อีกทั้งยังสื่อเค้าว่าปัญหาดังกล่าวจะเป็นปัญหาใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจาก คดีที่มีการฟ้องร้องแพทย์ได้มีสถิติสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญาที่แต่เดิมเกือบจะไม่มีเลย แต่ปัจจุบันกลับมีให้พบอยู่เป็นประจำ ซึ่งได้สร้างความวิตกกังวลให้กับแพทย์อย่างมาก

นอกจากนี้ การแก้ไขเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการรับบริการสาธารณสุขยังขาดความรวดเร็วและเป็นธรรม รวมทั้งไม่มีแนวทางการพัฒนาระบบความปลอดภัยและป้องกันผลกระทบจากการรับบริการสาธารณสุข อันเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรด้านสาธารณสุขและผู้รับบริการสาธารณสุข

ประเด็นปัญหา

๑. ที่ผ่านมามีบุคคลผู้มีสิทธิที่จะได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นเนื่องจากความเสียหายอันเกิดจากการบริการสาธารณสุข จะมีเพียงบุคคลตามที่พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ กำหนดไว้ แต่สำหรับข้าราชการหากได้รับความเสียหายจากการบริการดังกล่าวจะต้องดำเนินการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเอง ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้น

๒. เงินช่วยเหลือเบื้องต้นที่ให้แก่อุบัติเหตุผู้ได้รับความเสียหายอันเกิดขึ้นจากการรักษาพยาบาลตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ยังไม่สามารถแก้ไขเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบได้อย่างเป็นระบบ ทันทีทันใด และไม่ครอบคลุมผู้รับบริการสาธารณสุขทุกประเภทเนื่องจากเงินช่วยเหลือดังกล่าวให้สิทธิจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคลตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

๓. ที่ผ่านมามีคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณภาครัฐ ได้มีข้อทักท้วงถึงการจ่ายเงินชดเชยเบื้องต้นเนื่องจากความเสียหายอันเกิดจากการบริการสาธารณสุขให้กับผู้ให้บริการสาธารณสุขว่ามีปัญหาทางกฎหมาย ทั้ง ๆ ที่ผู้ให้บริการสาธารณสุขอาจติดเชื้อจากการรักษาโรค

๔. การไล่เบียดเอาผิดจากผู้ให้บริการสาธารณสุขเนื่องจากผู้รับบริการสาธารณสุขได้รับความเสียหายจากการบริการสาธารณสุข ส่งผลกระทบต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ให้บริการสาธารณสุข

๒. วิธีการปฏิรูป

๑. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการบริการสาธารณสุข

๒. ศึกษา ค้นคว้า และทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากบริการสาธารณสุขทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓. ศึกษาเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข พ.ศ. .... (ฉบับผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ในรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข พ.ศ. .... (คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติกองทุนคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการรับบริการสาธารณสุข พ.ศ. .... (ร่างกฎหมายของกระทรวงสาธารณสุข)

๔. ยกกฎหมายคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการบริการสาธารณสุข

ข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา

พิจารณาเสนอการปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการรับบริการสาธารณสุข ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการบริการสาธารณสุข พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป

ระยะที่ ๑ ภายใน ๔ เดือน

รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ ๒ ภายใน ๔ เดือน

แก้ไข ปรับปรุง ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยก
ร่างกฎหมาย

ระยะที่ ๓ ภายใน ๔ เดือน

ผลักดันร่างพระราชบัญญัติฯ

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ

งบประมาณปกติของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และงบประมาณกลาง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๓.๔.๕ ปฏิรูปความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า

๑. แผนการปฏิรูป

สถานการณ์

ที่ผ่านมาผู้ประกอบการมักสร้างอำนาจเหนือตลาดเพื่อการผูกขาดทางการค้าเป็นผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมและมีการเอาเปรียบผู้บริโภค และเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา ๔๗๒ ถึง ๔๗๔ รวมถึงการใช้และการตีความกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบชำรุดบกพร่องของไทยจะพบว่า มีประเด็นที่ต้องมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจนและทันสมัย อยู่พอสมควร และเพื่อให้บทบัญญัติของกฎหมายมีความชัดเจนเพียงพอในการคุ้มครองความสุจริตในสัญญาซื้อขาย โดยเฉพาะกรณีสินค้าที่ทำการซื้อขายกันนั้นชำรุดบกพร่อง จึงจำเป็นที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายต้องทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของตนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้คู่สัญญาสามารถปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาได้โดยสะดวก ผลที่ตามมาคือความเหลื่อมล้ำระหว่างสองฝ่ายลดลง ผู้ประกอบการมีความจำเป็นต้อง

พัฒนาสินค้าและบริการของตนเองให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดอันนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันในตลาดภายในประเทศและต่างประเทศของผู้ประกอบการเองที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐและภาคเอกชนต้องสร้างสมดุลระหว่างภาคผู้ประกอบการกับภาคผู้บริโภคให้เกิดขึ้นด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมาย

ประเด็นปัญหา

๑. เมื่อพิจารณาบทกฎหมายที่บัญญัติเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับความรับผิดเพื่อชำระค่าบริการของสินค้าตามมาตรา ๔๗๒ ถึงมาตรา ๔๗๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งถือเป็นบทกฎหมายหลักจะพบว่ามาตราดังกล่าวถูกบัญญัติขึ้นไว้อย่างกว้าง ๆ และไม่ชัดเจน

๒. เมื่อผู้บริโภคได้รับสินค้าชำระค่าบริการแล้วยังไม่มีการกำหนดว่าผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบอย่างไร

๒. วิธีการปฏิรูป

๑. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๒. รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. ยกร่างกฎหมายความรับผิดต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า

ข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา

พิจารณาเสนอการปฏิรูปกฎหมายความรับผิดต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า

๓. กำหนดเวลาการปฏิรูป

ระยะที่ ๑ ภายใน ๔ เดือน

รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ ๒ ภายใน ๔ เดือน

แก้ไข ปรับปรุง ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยก
ร่างกฎหมาย

ระยะที่ ๓ ภายใน ๔ เดือน

ผลักดันร่างพระราชบัญญัติฯ

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ

งบประมาณปกติของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และงบประมาณกลาง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๔.๖ แผนการปฏิรูป เรื่องการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

๑. แผนการปฏิรูป

สังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมข้อมูลข่าวสารที่มีพัฒนาการทางด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมมาโดยลำดับและกำลังจะเข้าสู่ขั้นการพัฒนาแบบเศรษฐกิจดิจิทัลตามนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน หลักการที่สำคัญของการพัฒนาดังกล่าวก็คือการเปลี่ยนผ่านจากระบบการควบคุม

กิจการโดยรัฐไปสู่ระบบการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมเพื่อให้เกิดความจำเริญทางเศรษฐกิจและการให้ ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรมภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกลาง

อย่างไรก็ดีปริมาณเรื่องร้องเรียนของผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคมในส่วนที่เป็นการ ร้องเรียนต่อองค์กรกำกับดูแลมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดสู่ระดับที่มากกว่า ๒,๐๐๐ เรื่อง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้นมา โดยในขณะนั้นเป็นยุคของคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม (กทช.) ซึ่งได้มีการจัดตั้ง สถาบันคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม (สบท.) ขึ้นเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินงานด้านการ คุ้มครองผู้บริโภคเป็นการเฉพาะ แต่ สบท. ได้หมดสิ้นสถานะไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติองค์กร จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติการดำเนินงาน ด้านการรับเรื่องร้องเรียนในรูปแบบของ สบท. ยังคงดำเนินมาจนถึงปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จนกระทั่งเมื่อ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้รับการแต่งตั้งขึ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินงานด้านการรับเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมจึงกลับมามีสถานะเป็นส่วน งานหรือสำนักหนึ่งในโครงสร้างปกติของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ซึ่งในปัจจุบันคือสำนักรับเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการ โทรคมนาคม (รท.) โดยที่ปริมาณเรื่องร้องเรียนยังคงยืนอยู่ในระดับประมาณ ๒,๐๐๐ กว่ากรณีต่อปี

ที่ผ่านมาแม้ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของผู้บริโภค แต่ที่ได้รับการแก้ไขเป็น เพียงเรื่องร้องเรียนที่เป็นความสนใจของสื่อมวลชน เช่น กรณีผู้แข่งขันหญิงเปลือยหน้าอกวาดภาพในรายการ Thailand Got Talent หรือรายการตอบใจทย์ เป็นต้น ที่จริงแล้วหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคภายใต้บังคับ บัญชาของหน่วยงานกำกับ ไม่สามารถทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการละเมิดสิทธิ ของผู้บริโภคหลายกรณีเกิดจากการที่หน่วยงานกำกับดูแลไม่ทำหน้าที่ ทั้งในระดับหน่วยงานปฏิบัติการและ ในระดับนโยบาย อาทิ ปัญหาการคิดค่าบริการเกินกว่าอัตราขั้นสูง ๙๙ สตางค์ต่อนาที ปัญหาค่าบริการ 3G ไม่ลดลง ๑๕ เปอร์เซ็นต์ เป็นต้น ดังนั้น กลไกการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในสำนักงานคณะกรรมการ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ จึงไม่สามารถดำเนินงานคุ้มครอง ผู้บริโภคได้อย่างตรงไปตรงมา เพราะจะเป็นการขัดแย้งกันภายในหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องขัดแย้งกับ ผู้บังคับบัญชาที่สามารถให้คุณให้โทษได้โดยตรง นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคฯ มีความเห็นไม่สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ อาทิ เรื่องการทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่กรณีผู้ประกอบการโทรคมนาคม จะตั้งสถานีวิทยุคมนาคม หรือ การคิดค่าโทรศัพท์โดยปิดเลขวินาทีเป็นหนึ่งนาที เป็นต้น ดังจะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาเรื่องร้องเรียนมีแนวโน้มเป็นเรื่องค้ำคะสมมากขึ้นเรื่อย ๆ จนล่าสุดในปี ๒๕๕๘ มีเรื่องค้ำคะสมมากกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบการดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ ที่แทบ ไม่มีเรื่องค้ำคะสมเลย

อย่างไรก็ดีปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ใช่ประเด็นเฉพาะเรื่องร้องเรียนที่ไม่ได้รับการ แก้ไขเท่านั้นแต่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของการกำกับดูแล ตั้งแต่ความเป็นผู้เชี่ยวชาญของ คณะกรรมการ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ไม่เป็นไปตามที่เจตนารมณ์ของ กฎหมายต้องการ แต่ได้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิศวกรรมใดๆที่ไม่มีความเข้าใจเรื่องธุรกิจ ได้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกิจการกระจายเสียงที่มีประสบการณ์เพียงแค่ว่าเคยจัดรายการวิทยุ และได้ผู้เชี่ยวชาญด้าน กิจการ

โทรคมนาคมไปกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง เป็นต้น เมื่อมีสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เป็นแกนกลางของโครงสร้างนี้ และมีผู้ประกอบการเป็น ฝ่ายที่มีอำนาจต่อรองมากกว่า ผู้บริโภคจึงไม่สามารถทำอะไรได้หาก สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ไม่ดำเนินการเป็นแกนหลัก เช่นกรณีต่อไปนี้

- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เห็นว่าปัญหาเรื่องร้องเรียนเป็นหน้าที่ของผู้บริโภคต้องแจ้งยกเลิกสัญญาเอง

- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาตไม่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค

- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ให้ใบอนุญาตช่องรายการโดยไม่พิจารณาว่ามีประวัติข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการโฆษณาอาหารและยา และไม่กำหนดเงื่อนไขใด ๆ

เช่นนี้แล้ว ผู้บริโภคก็จะไม่ได้รับการคุ้มครองใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะเป็นข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของระบบและกระบวนการทางกฎหมายอยู่เองที่ผู้บริโภคก็จะไม่สามารถดำเนินการหรือมีแรงจูงใจทางเศรษฐกิจมากพอที่จะดำเนินการในช่องทางกฎหมายอื่น

คณะกรรมการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค ได้กำหนดประเด็นปัญหาด้านการดำเนินการ กิจการโทรคมนาคมแล้วเห็นว่าปัญหาของการไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของ กสทช. โดยเฉพาะในส่วน ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขในระดับโครงสร้าง จึงสรุปสภาพปัญหาดังนี้

๑. กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ โดยรวมไม่ใช่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในกิจการที่เกี่ยวข้อง

๒. กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ โดยรวมไม่ทำหน้าที่ในกรอบอำนาจหน้าที่และขาดธรรมาภิบาล

๓. กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการทำงาน และไม่นำความคิดเห็นผู้บริโภคไป พิจารณา

๔. กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ดำเนินการไม่อยู่บนพื้นฐานผลการศึกษาและงานวิจัย

๕. กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ไม่ได้ดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดสภาพปัญหาคอขวดของเรื่องร้องเรียน

๒. วิธีการปฏิรูป

(๑) ทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เป็นอิสระ (independent regulator) และความชอบธรรมในการมอบหมายอำนาจหน้าที่ (delegation)

(๒) ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

(๓) พิจารณาเปรียบเทียบ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ (พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ ๒๕๕๓) กับร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ฉบับเสนอที่ประชุม

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) เพื่อพิจารณาในวันพุธที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘ โดยเทียบเคียงกับหลักการกำกับดูแลที่ดีสากล (OECD Principles for the Governance of Regulators)

(๔) พิจารณาเสนอแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติใน ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(๕) หากพบว่า การแก้ไขปรับปรุงในร่าง พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไม่ส่งผลที่ดีกว่า และไม่มีข้อเสนอใหม่ ให้กลับไปใช้บทบัญญัติเดิมตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓

คณะกรรมการได้พิจารณาและสรุปว่าการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นภารกิจเชิงโครงสร้างที่ต้องจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปโดยมีคลื่นความถี่ซึ่งเป็นทรัพยากรสาธารณะของชาติเป็นแกนกลางและจำเป็นต้องต้องแก้ไขใน ๔ ด้าน ประกอบด้วย

(๑) การปรับปรุงแก้ไข พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓

(๒) การปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลวิชาชีพสื่อ

(๓) การปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

(๔) การปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

๓. กำหนดเวลาปฏิรูป

ระยะที่ ๑ ภายใน ๔ เดือน

รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ ๒ ภายใน ๔ เดือน

แก้ไข ปรับปรุง ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยกร่างกฎหมาย

ระยะที่ ๓ ภายใน ๔ เดือน

ผลักดันร่างพระราชบัญญัติฯ

๔. แหล่งที่มาของงบประมาณ

- งบประมาณปกติของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง
- งบประมาณส่วนกลาง

๕. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำนักงานกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

*****

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบแรงงานและระบบคุ้มครองผู้บริโภค

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>๑. การพัฒนาฝีมือแรงงานแห่งชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถ การแข่งขันของแรงงานไทย การมี งานทำที่ยั่งยืนและมีคุณภาพชีวิต ที่ดีกว่า</p>	<p>สถานการณ์</p> <p>การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้ เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงนั้น พื้นฐานหลัก คือ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล หรือ กำลังคนของประเทศให้มีสมรรถนะในการ ประกอบวิชาชีพได้อย่างมีมาตรฐานทุก สาขาและทุกระดับทั้งในภาคการผลิตและ ภาคบริการของระบบเศรษฐกิจ อันจะเป็น การยกระดับขีดความสามารถของ กำลังคน เพิ่มผลิตภาพในการผลิตและการ บริการ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ของประเทศในเวทีสากล ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการพัฒนากำลังคนทั้งใน และนอกระบบการศึกษา อันมีกระทรวง แรงงานโดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเป็น ผู้รับผิดชอบการฝึกและยกระดับทักษะ ฝีมือของแรงงานผ่านมาตรฐานฝีมือ แรงงาน และมีกระทรวงศึกษาธิการโดย หน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด จัดการศึกษาทั้ง ในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา ผ่านคุณวุฒิการศึกษาต่าง ๆ เพื่อป้อนเข้า สูตลาดแรงงานทั้งภาคการผลิตและภาค บริการ แต่ทั้งนี้ยังขาดการบูรณาการ</p>	<p>๑. วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับ เรื่องที่จะปฏิรูป</p> <p>ในการวิเคราะห์วิจัยมุ่งเน้นใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา กำลังคนทั้งระบบ ดังนี้</p> <p>๑.๑ การปรับปรุง ปฏิรูป พัฒนา รวมทั้งปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การ พัฒนากำลังคนของประเทศไทย</p> <p>๑.๒ การปรับปรุง ปฏิรูป พัฒนา การเรียน การฝึกทักษะในเชิงช่าง หรืออาชีวศึกษา</p> <p>๑.๓ การยกสถานภาพทางสังคม รายได้ ทักษะ และคุณภาพชีวิตของ กลุ่มแรงงานที่อยู่ในตลาดอยู่แล้ว ในเรื่องของมาตรฐานทักษะฝีมือ การจัดทำและส่งเสริมกรอบคุณวุฒิ วิชาชีพเพื่อเป็นบันไดไปสู่การ เปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้า ในอาชีพเพื่อเป็นหลักประกันความ มั่นคงของทุกคนในสังคม</p> <p>๑.๔ นำร่างพระราชบัญญัติบูรณา การการพัฒนากำลังคนฯ พ.ศ. .... ที่ ได้ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูป แห่งชาติมาใช้ประกอบการพิจารณา</p>	<p>ระยะเวลา ๖ เดือน</p>	<p>งบประมาณปกติของส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>๑) กระทรวงมหาดไทย ๒) กระทรวงแรงงาน ๓) กระทรวงศึกษาธิการ ๔) กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ๕) กระทรวงอุตสาหกรรม</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>เพื่อให้เกิดการพัฒนากำลังคนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยการนำความต้องการกำลังคนจากภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมและบริการ รวมทั้งข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับวิชาชีพต่างๆ มาเข้าสู่กระบวนการพัฒนา กำลังคนอย่างเป็นระบบ แต่การดำเนินการ ในภาพรวมก็ยังขาดการกำกับให้เกิด การบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมดอย่างสมบูรณ์เห็นได้จากการที่ ประเทศไทยยังคงประสบปัญหาในการ พัฒนากำลังคนและฝีมือแรงงานให้มี ประสิทธิภาพ</p> <p>ประเด็นปัญหา</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การขาดสมรรถนะของกำลังคนทั้งใน เรื่องปริมาณและคุณภาพในหลายภาคส่วน ๒. ค่าตอบแทนไม่สัมพันธ์กับทักษะฝีมือ ๓. การขาดเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน ๔. อาชีพอิสระไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน ๕. เน้นการพัฒนากำลังคนเฉพาะมิติ ด้านทักษะฝีมือ ๖. ขาดกลไกการพัฒนากำลังคนนอกระบบ ๗. การผลิตกำลังคนจากภาคการศึกษายัง ไม่สอดคล้องกับความต้องการเท่าที่ควร ๘. ขาดระบบแนะแนวการศึกษาที่มี คุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการใช้ แรงงานและกำลังคน 	<p>๒. แนวทางแก้ไข</p> <p>การนำระบบคุณวุฒิวิชาชีพและ มาตรฐานอาชีพมาร่วมขับเคลื่อน ระบบการศึกษา และระบบการ พัฒนาฝีมือแรงงานอย่างบูรณาการ รวมทั้งการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับ หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการใช้ กำลังคนด้วยการออกกฎหมาย พระราชบัญญัติบูรณาการการพัฒนา กำลังคนและฝีมือแรงงานแห่งชาติ ภายใต้การกำกับของนายกรัฐมนตรี โดยตรง โดยสาระสำคัญของ กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการ ระดับชาติ เรียกว่า คณะกรรมการ บูรณาการการพัฒนากำลังคนและ ฝีมือแรงงานแห่งชาติเพื่อขับเคลื่อน การปฏิรูปและพัฒนากำลังคน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๒.๑ การปฏิรูปและการพัฒนา ด้านการเตรียมคน ๒.๒ การปฏิรูปและพัฒนาการ เรียน การสอนในสาขาช่างหรือการ อาชีวศึกษา ๒.๓ การปฏิรูปและการพัฒนา ประชากรวัยทำงานและกำลังแรงงาน ให้มีศักยภาพ 			

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>๙. ยังไม่สามารถพัฒนาระบบการเทียบโอนการศึกษาเพื่อตอบสนองแรงงานและกำลังคนที่ต้องการต่อยอดทางการศึกษาได้</p> <p>๑๐. ต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติในทุกระดับ</p> <p>๑๑. แนวโน้มการขาดแคลนกำลังคนอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรซึ่งต้องมีการรองรับแรงงานสูงอายุ</p>				
<p>๒. การปฏิรูปการบริหารจัดการการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ</p>	<p>สถานการณ์</p> <p>การใช้แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยมีมาตั้งแต่ต้นราชวงศ์จักรีจนถึงปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะมีจำนวนสูงขึ้นทุกปี ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่ไม่สมดุลกับการเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยเริ่มประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานโดยเฉพาะในการทำงานบางประเภท เป็นปัจจัยให้ประเทศไทยต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติเป็นจำนวนมากขึ้นและยิ่งจะมีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต ด้วยปัจจัยดังกล่าวเมื่อประกอบกับความไม่เอื้ออำนวยของการบริหารจัดการด้านแรงงานบางประการ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในประเทศ และภาวะแข่งขันด้านต้นทุนการประกอบการส่งผลให้การลักลอบเข้าเมืองและทำงานอย่างผิดกฎหมายจากกัมพูชา ลาว</p>	<p>๑. วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป</p> <p>การศึกษาจากเอกสาร</p> <p>(๑) การศึกษาจากอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ในส่วนบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานแรงงาน</p> <p>(๒) การวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ</p> <p>(๓) การศึกษาจากข้อมูลเชิงสถิติและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</p> <p>การศึกษาโดยการประชุม การสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่</p> <p>(๑) เก็บข้อมูลจากสถานประกอบการแบบบูรณาการ</p> <p>(๒) พบปะและรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการและผู้นำแรงงาน</p> <p>(๓) รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านแรงงาน</p>	<p>๑) ระยะที่หนึ่ง มีระยะเวลา ๑ เดือน</p> <p>- ศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูล สถิติแรงงานข้ามชาติ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การประชุม การสัมภาษณ์ การลงพื้นที่ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ</p> <p>๒) ระยะที่ ๒ มีระยะเวลา ๒ เดือน ถัดจากระยะที่หนึ่ง</p> <p>๒.๑) ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒.๒) ออกกฎ ระเบียบ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๓) ระยะที่ ๓ มีระยะเวลา ๓ เดือน ถัดจากระยะที่สอง</p> <p>๓.๑) เตรียมความพร้อมผู้ปฏิบัติ</p>	<p>จากงบประมาณปกติของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>๑) กระทรวงกลาโหม</p> <p>๒) กระทรวงแรงงาน</p> <p>๓) กระทรวงมหาดไทย</p> <p>๔) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>๕) กระทรวงสาธารณสุข</p> <p>๖) กระทรวงการต่างประเทศ</p> <p>๗) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>เมียนมาร์ มีมากขึ้นและทวีความรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งปัญหาเกี่ยวเนื่องกับปัญหาแรงงานข้ามชาติที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศอย่างมากในปัจจุบันคือปัญหาการค้ามนุษย์ โดยประเทศไทยหยิบยกปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน</p> <p>ประเด็นปัญหา</p> <p>๑. ปัจจุบันประเทศไทยมีความต้องการแรงงานในปริมาณที่สูง แต่ปริมาณของวัยทำงานของประเทศไทยลดลงอย่างมาก รวมทั้งมีงานบางประเภทที่แรงงานไทยไม่ทำ จึงจำเป็นต้องนำเข้าแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเป็นแรงงานทดแทน</p> <p>๒. การเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในประเทศไม่ถูกกฎหมาย โดยส่วนใหญ่แรงงานข้ามชาติมีการลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศ ซึ่งผิดกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว ซึ่งอาจนำไปสู่การถูกเอารัดเอาเปรียบ เรื่องสภาพการจ้าง การบังคับขู่เข็ญให้ทำงานจนกลายเป็นปัญหาการค้ามนุษย์ได้</p> <p>๓. ปัจจุบันมีแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยจำนวนมาก แต่</p>	<p>ต่างด้าว</p> <p>(๔) รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญด้านแรงงานข้ามชาติ</p> <p>(๕) วิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการประชุมระดมความคิดเห็นของคณะกรรมการปฏิรูปการแรงงาน</p> <p>การศึกษาโดยการจัดกิจกรรม</p> <p>(๑) การจัดเวทีรับฟังปัญหา โดยมีวัตถุประสงค์ให้การมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน</p> <p>(๒) การจัดประชุมสัมมนาแบบทั่วไป และเชิงปฏิบัติการ โดยการศึกษา รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาจากเอกสาร การศึกษาโดยการประชุม การสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่ และการศึกษาโดยการจัดกิจกรรมซึ่งสรุปเป็นหัวข้อสำคัญที่ตั้งเป็นประเด็นในการศึกษา ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การขึ้นทะเบียนแรงงาน ณ จุดผ่านแดนถาวร เพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมาย - จำนวนของแรงงานที่เข้ามาโดยถูกต้องและผิดกฎหมาย - การเคลื่อนไหลของแรงงาน - การค้ามนุษย์ - ความต้องการแรงงานหรือ 	<p>๓.๒) ดำเนินการตามแผนงาน</p> <p>๓.๓) ติดตามและประเมินผล</p> <p>๓.๔) ปรับปรุงแก้ไขแผน</p>		

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่จำนวนเกือบ ๓ ล้านคน ไม่ยอมมาขึ้นทะเบียน เนื่องจากเห็นว่าประเทศไทยไม่เอาจริงเอาจ้งกับแรงงานข้ามชาติ ประกอบกับสถานประกอบการยังคงว่าจ้างแรงงานผิดกฎหมาย ด้วยสาเหตุที่ต้องการลดต้นทุนการผลิต และการนำเข้าแรงงานถูกกฎหมายมีขั้นตอนยุ่งยาก และการบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ</p>	<p>ค่านิยมของผู้ต้องการแรงงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายแรงงาน - อาชีพที่แรงงานไทยไม่ทำ <p>๒. แนวทางแก้ไข</p> <p>๒.๒.๑ การปฏิรูปเพื่อแก้ไข</p> <p>ปัญหาแรงงานข้ามชาติเชิงรุกอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การปฏิรูปฐานข้อมูลและพัฒนา ระบบสารสนเทศเพื่อการแรงงานได้แก่ <p>(๑) การจัดองค์กรใหม่ โดยให้ คณะรัฐมนตรีมีมติจัดตั้งศูนย์ข้อมูลแรงงานขึ้น เพื่อดำเนินการให้มีศูนย์ข้อมูลแรงงานแห่งชาติภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลฐานข้อมูลแรงงานของประเทศ</p> <p>(๒) การจัดทำฐานข้อมูลแรงงานข้ามชาติ โดยการจัดทำฐานข้อมูลแรงงานกลางด้านแรงงานข้ามชาติของประเทศในลักษณะบูรณาการเพื่อรองรับการดำเนินการด้านแรงงาน</p> <p>(๓) ประเด็นกฎหมาย โดยการออกกฎหมายลำดับรองเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดส่งข้อมูลเข้าสู่</p>			

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>ฐานข้อมูล โดยกำหนดกรอบ ระยะเวลา และบทลงโทษกรณีฝ่าฝืน เพื่อให้ฐานข้อมูลมีข้อมูลที่ครบถ้วน</p> <p>- การปรับโครงสร้างการบริหาร จัดการและกระบวนการจัดหา แรงงานข้ามชาติและการ ปราบปรามกระบวนการค้ามนุษย์ เชิงรุก ได้แก่</p> <p>(๑) การปรับโครงสร้างการบริหาร จัดการและกระบวนการจัดหา แรงงานข้ามชาติ โดยการเร่งรัดการ ตรวจสอบสัญชาติและที่มาของ แรงงานข้ามชาติ และจัดทำแนวทาง การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่กระทรวง แรงงานเกี่ยวกับการป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์</p> <p>(๒) ประเด็นกฎหมาย โดยการ แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงาน ข้ามชาติให้มีความสอดคล้องกับ สถานการณ์ในปัจจุบัน</p> <p>๒.๒.๒ การปฏิรูปเพื่อส่งเสริม อาชีพของคนไทยเพื่อความมั่นคง ด้านแรงงาน และเพื่อยกระดับให้เป็น ผู้ประกอบการ โดยพัฒนาให้ภาครัฐ มีความพร้อมเป็นที่ปรึกษา และให้ การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน</p>			

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>๓. การจัดตั้งธนาคารแรงงาน และการจัดทำฐานข้อมูล</p>	<p>สถานการณ์</p> <p>ประเทศไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับกลุ่มผู้ใช้แรงงาน โดยมีการกำหนดแนวนโยบายเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานตลอดมา รวมถึงมีข้อเสนอของหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ สถาบันวิชาการ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคมเพื่อวัตถุประสงค์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงาน การคุ้มครองสิทธิของแรงงาน การพัฒนาสวัสดิการแรงงาน การพัฒนาเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน อาชีวอนามัย การพัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงาน และเพื่อพัฒนาศักยภาพแรงงานตลอดมา อย่างไรก็ตามปัญหาด้านแรงงาน โดยเฉพาะปัญหาคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงานยังคงเป็นปัญหาสำคัญและส่งผลกระทบต่อไปยังด้านอื่น ๆ และยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นในสภาวะที่สภาพสังคมและเศรษฐกิจมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน</p> <p>ประเด็นปัญหา</p> <p>๑. ผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง</p>	<p>๑. วิเคราะห์ จัดทำแนวทางเกี่ยวกับเรื่องที่จะปฏิรูป</p> <p>๑.๑ ศึกษาวรรณกรรมและแนวคิดของคณะกรรมการด้านแรงงานในรัฐสภา คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.) นักวิชาการ และสถาบันวิชาการในประเทศและต่างประเทศ</p> <p>๑.๒ ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินการของธนาคารคนจนในประเทศบังกลาเทศ ทั้งนี้ พิจารณาร่วมกับรูปแบบการจัดตั้งวัตถุประสงค์ รวมถึงบทเรียนจากการจัดตั้งและการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะด้านในประเทศไทย</p> <p>๑.๓ รวบรวมวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งธนาคาร</p> <p>๑.๔ วิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการประชุมระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการปฏิรูปการแรงงาน</p> <p>๑.๕ วิเคราะห์และสังเคราะห์ทำข้อเสนอจากการระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ</p> <p>๑.๖ ศึกษาการจัดทำฐานข้อมูลด้านแรงงาน โดยทำการรวบรวม</p>	<p>โดยกำหนดเวลาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๖ เดือน</p> <p>รายละเอียด ดังนี้</p> <p>๑) ระยะที่หนึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้</p> <p>๑.๑) การยกร่างพระราชบัญญัติธนาคารแรงงาน พ.ศ. .... เมื่อมีผลบังคับใช้แล้วให้ดำเนินการจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการแรงงานเป็นหน่วยงานในสังกัดธนาคารแรงงาน เพื่อดำเนินการให้บริการแทนธนาคารแรงงานไปพลางก่อน โดยให้ได้รับความร่วมมือจากสถาบันการเงินของรัฐ เริ่มจากการตั้งกองทุนสวัสดิการแรงงานและเตรียมความพร้อมวางรากฐานจัดโครงสร้างของธนาคารและระดมเงินออกจากผู้ใช้แรงงาน</p> <p>๑.๒) ออกกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติ</p> <p>๑.๓) จัดโครงสร้างการดำเนินการของธนาคาร</p> <p>๑.๔) กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการของธนาคาร โดยมุ่งเน้นให้มีคณะกรรมการ</p>	<p>งบประมาณปกติของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>๑) กระทรวงมหาดไทย</p> <p>๒) กระทรวงการคลัง</p> <p>๓) กระทรวงแรงงาน</p> <p>๔) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <p>๕) กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>๖) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <p>๗) ธนาคารแห่งประเทศไทย</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>๒. เมื่อแรงงานต้องทำงานภายใต้ค่าตอบแทนต่ำจึงต้องทำงานหนักกว่าปกติ โดยการทำงานล่วงเวลา เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและเมื่อประสบปัญหาขาดรายได้จึงต้องพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด</p> <p>๓. การขาดฐานข้อมูลที่ชัดเจนในการบริหารจัดการด้านแรงงานของประเทศ</p>	<p>ข้อมูลจากนักวิชาการด้านระบบสารสนเทศ และผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางร่วมกับนักวิชาการด้านแรงงาน</p> <p>๑.๗ นำร่าง พรบ. ธนาคารแรงงาน พ.ศ. .... ที่ผ่านความเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติไปแล้ว มาใช้ประกอบการพิจารณา</p> <p>๒. แนวทางแก้ไข</p> <p>๒.๑ การปฏิรูปเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ใช้แรงงานโดยการจัดตั้งธนาคารแรงงาน</p> <p>จัดตั้งธนาคารแรงงานโดยให้เป็นธนาคารของรัฐที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบของธนาคารเฉพาะกิจเพื่อให้ผู้ใช้แรงงานสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่าย และเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้แรงงาน พร้อมทั้งกำหนดให้ผู้ใช้แรงงานมีสิทธิเข้ามาเป็นเจ้าของผ่านการซื้อหุ้นของธนาคารได้ ภารกิจหลักของธนาคารที่มุ่งเน้นส่งเสริมการออมและการพัฒนาตนเองของผู้ใช้แรงงานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้</p> <p>๒.๑.๑ ตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติ โดยให้มีการตราพระราชบัญญัติธนาคารแรงงาน</p>	<p>บริหารมาจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๑.๕) จัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะ และเตรียมความพร้อมของผู้ใช้แรงงาน ร่วมกับการดำเนินการโครงการเพื่อพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน</p> <p>๑.๖) ดำเนินการโครงการเพื่อทำความตกลงกับนายจ้างเจ้าของช่องทาง เพื่ออำนวยความสะดวกในการชำระหนี้ในอนาคต</p> <p>๒) ระยะที่สอง ถัดจากระยะที่หนึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้</p> <p>๒.๑) จัดโครงการให้บริการสินเชื่อจากกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ใช้แรงงานทั่วไปสามารถใช้บริการได้ตามกรอบวัตถุประสงค์</p> <p>๒.๒) กำหนดกรอบการจัดสรรรายได้จากสินเชื่อของกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงาน</p>		

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>พ.ศ. .... ขึ้นบังคับใช้</p> <p>๒.๑.๒ กำหนดจำนวนหุ้นเพื่อการลงทุนในธนาคารแรงงาน โดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ลงทุน จัดตั้งธนาคารแรงงานขึ้นก่อน จากนั้นจึงจดทะเบียนเพิ่มทุนและให้ผู้ใช้แรงงานได้ซื้อหุ้น</p> <p>๒.๑.๓ จัดโครงสร้างการดำเนินการของธนาคาร โดยจัดโครงการให้บริการสินเชื่อ แต่ให้มีการกำหนดเงื่อนไขในการให้บริการสินเชื่อตามกรอบหลักการเพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการมีวินัยทางการเงิน และส่งเสริมให้มีการใช้สินเชื่อเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ</p> <p>๒.๑.๔ กำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการของธนาคารโดยมุ่งเน้นให้มีคณะกรรมการบริหารมาจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๒.๒ การปฏิรูประบบข้อมูลด้านแรงงาน โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างบูรณาการเพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนนโยบายด้านแรงงาน ดังนี้</p> <p>ให้คณะรัฐมนตรีมีมติจัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการให้มีศูนย์ข้อมูลแรงงานแห่งชาติภายใต้สังกัด</p>	<p>๓) ระยะที่สาม ถัดจากระยะที่สอง ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้</p> <p>๓.๑) ประเมินผลการให้สินเชื่อที่มีการเปิดให้บริการในช่วงระยะที่สองของแผนปฏิบัติการ</p> <p>๓.๒) ดำเนินการเพื่อกำหนดจัดตั้งธนาคารแรงงาน</p>		

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลฐานข้อมูลแรงงานของประเทศ โดยการจัดทำฐานข้อมูลแรงงานกลางของประเทศ มีกรอบการดำเนินการ ดังนี้</p> <p>๒.๑) กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลเพื่ออย่างน้อยครอบคลุมข้อมูลด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฐานข้อมูลแรงงานผู้ใช้แรงงานนอกภาคเกษตรกรรม - ฐานข้อมูลแรงงานภาคเกษตร - ฐานข้อมูลแรงงานอิสระในเมือง - ฐานข้อมูลพนักงานของรัฐตามกฎหมายที่กำหนดโดยเฉพาะ - ฐานข้อมูลแรงงานต่างชาติที่เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทย <p>๒.๒) กำหนดกรอบการออกแบบฐานข้อมูล เพื่อให้มีระบบข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบบฐานข้อมูลสถานประกอบการและความต้องการแรงงาน - ระบบฐานข้อมูลต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างฐานข้อมูลหลายด้านเกี่ยวกับแรงงาน โดยมีระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลที่มีมาตรฐานสากล 			

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
		<p>- ระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์ความรู้ และการประเมินศักยภาพแรงงาน</p> <p>- ระบบฐานข้อมูลแรงงานตามกลุ่มเป้าหมาย</p> <p>๒.๓) จัดทำระบบสารสนเทศต้นแบบเพื่อปฏิรูปการเชื่อมโยงฐานข้อมูลแรงงานด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต้นแบบที่มีมาตรฐานในการเชื่อมโยงการเข้าถึง การแลกเปลี่ยน ข้อมูลระหว่างหน่วยงานระดับต่าง ๆ ทั้งระหว่างกระทรวงต่าง ๆ และหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงในระดับระหว่างประเทศ</p> <p>๒.๔) จัดทำบัตรประจำตัวที่มีข้อมูลส่วนบุคคลครบถ้วน (Smart Card)</p> <p>๒.๕) มีการจัดระบบการเข้าถึงข้อมูลในระดับต่าง ๆ และมีการจัดเก็บข้อมูลผู้ใช้งานระบบ พร้อมทั้งการกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลให้ชัดเจน</p>			
<p>๔. การปฏิรูปด้านการคุ้มครองผู้บริโภค</p> <p>๔.๑ ร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ....</p>	<p>การพัฒนาการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยต้องพึ่งพาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และกลุ่มผู้บริโภคเองด้วย โดยภาครัฐควรมีบทบาทในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย รวมทั้งกลไกในการให้</p>	<p>- รายงานการศึกษาวิจัย</p> <p>- การวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค</p> <p>- วิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการประชุมรับฟัง</p>	<p><u>ระยะที่ ๑</u> ภายใน ๓ เดือน</p> <p>จัดการประชุมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบถึงแนว</p>	<p>งบประมาณกลาง</p>	<p>-</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>ความคุ้มครองผู้บริโภค ส่วนผู้ประกอบการและองค์กรเอกชนเองก็มีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ประกอบการจะมีบทบาทในการพัฒนามาตรฐานสินค้า และการประกันคุณภาพของสินค้าของตนเองโดยสมัครใจ ซึ่งจะเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างฐานลูกค้าระยะยาว สำหรับองค์กรเอกชนนั้น ควรมีการรวมตัวกันมากขึ้น โดยการปรับเป้าหมาย วิธีการในการดำเนินงานให้สอดคล้องกัน และมีการกำหนดหัวข้อในการรณรงค์หรือผลักดันร่วมกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการสร้างพลังผู้บริโภค และกระตุ้นให้องค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น</p>	<p>ความคิดเห็น - การจัดสัมมนาการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน</p>	<p>นโยบาย และความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. .... <u>ระยะที่ ๒</u> ภายใน ๖ เดือน จัดการสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรต่าง ๆ ผู้ประกอบการ และประชาชน ในการประชุมรับฟังความคิดเห็นสัญจร ในเวทีต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศไทย เพื่อรวบรวมความคิดเห็นประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. .... <u>ระยะที่ ๓</u> ภายใน ๙ เดือน ผลักดันให้มีการออกกฎหมายองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. .... และให้มีการจัดตั้งองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ</p>		

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
<p>๔.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปหน่วยงานภาครัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค</p>	<p>การปฏิรูปหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ประกอบด้วยกรอบการปฏิรูปใน ๔ ด้าน ได้แก่ การปฏิรูปเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ กลไกและกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค การปฏิรูปเพื่อบูรณาการโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของภาครัฐที่การปฏิรูปเพื่อเสริมสร้างระบบฐานข้อมูล การเชื่อมโยง และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในการคุ้มครองผู้บริโภค ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ทุกภาคส่วน และการปฏิรูปเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของการร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคีเครือข่าย</p> <p>นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่รับผิดชอบโดยหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๘) และฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๐) พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติ มาตรฐานชั่ง ตวง วัด พ.ศ.</p>	<p>(๑) การศึกษาเอกสาร กฎหมายระเบียบ ผลงานศึกษาวิจัย สถิติการรับเรื่องร้องเรียนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค</p> <p>(๒) การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นการปฏิรูปของหน่วยงานภาครัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค จากหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมการท่องเที่ยว สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กรมการค้าภายใน และกรมการขนส่งทางบก</p> <p>(๓) การรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้บริหาร นักวิชาการและผู้มีประสบการณ์การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทย</p>	<p><u>ระยะที่ ๑</u> ภายใน ๔ เดือน</p> <p>รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p><u>ระยะที่ ๒</u> ภายใน ๔ เดือน</p> <p>แก้ไข ปรับปรุงระบบหน่วยงานภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ</p> <p><u>ระยะที่ ๓</u> ภายใน ๙ เดือน</p> <p>ผลักดันการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>- งบประมาณปกติของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- งบประมาณส่วนกลาง</p>	<p>- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา</p> <p>- ผู้ประกอบธุรกิจ</p> <p>- ภาคประชาชน</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>๒๕๔๒ เป็นต้น ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมคุ้มครองผู้บริโภค ของรัฐทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ในบริบทที่ประเทศไทยที่เป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก และการค้าเสรี ท่ามกลางความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในปัจจุบันนี้มีสินค้าและบริการจำนวนมาก และหลากหลายชนิดมากขึ้น ในขณะที่การดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคโดยภาครัฐยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการ ในปัจจุบันผู้บริโภคในประเทศไทยจึงยังได้รับผลกระทบจากการละเมิดผู้บริโภคในลักษณะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และยังมีแนวโน้มที่ซับซ้อนมากขึ้น</p>	<p>(๔) ระดมความคิดเห็น ศึกษาศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลและจัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปของหน่วยงานภาครัฐด้านการคุ้มครองผู้บริโภค</p>			
<p>๔.๓ การจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยและร่างพระราชบัญญัติการแจ้งเตือนภัยและการจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค พ.ศ. ....</p>	<p>การกำหนดให้ผู้ประกอบการทั้งผู้ผลิต ส่งหรือนำเข้า และจำหน่ายสินค้ามีคุณภาพความปลอดภัย จะกระตุ้นให้ผู้ประกอบการต้องเอาใจใส่ต่อสินค้าของตนเอง เป็นการยกระดับมาตรฐานการประกอบธุรกิจและยกระดับความสามารถในการแข่งขันการประกอบธุรกิจ และยังเป็นภาพลักษณ์สำคัญของประเทศในการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ย่อมมั่นใจทั้งในการบริโภคสินค้าหรือการซื้อสินค้ากลับไปใช้หรือเป็นของฝาก สร้างรายได้และเศรษฐกิจของชาติอีก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - รายงานการศึกษาวิจัย - การวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค - วิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็น - การจัดสัมมนาการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน - เอกสารรายงานการศึกษาวิจัย ร่างกฎหมายว่าด้วยการกำกับดูแลสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Safety Law: PS Law) ฉบับสมบูรณ์ สำนักงาน 	<p><u>ระยะที่ ๑</u> ภายใน ๓ เดือน</p> <p>จัดการประชุมร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบถึงนโยบายและความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการแจ้งเตือนภัยและการจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค พ.ศ. ....</p> <p><u>ระยะที่ ๒</u> ภายใน ๖ เดือน</p>	<p>งบประมาณกลาง</p>	<p>หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>ทางหนึ่ง นอกจากนี้การปฏิรูปให้มีกฎหมายกลางว่าด้วยการจัดการความปลอดภัยของสินค้าจะช่วยเสริมสร้างสมรรถนะของหน่วยงานรัฐทุกหน่วยที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามสินค้าต่างๆให้เกิดความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่มั่นใจ เชื่อถือได้ของผู้บริโภคทั้งในประเทศ นักท่องเที่ยวและประเทศคู่ค้า ดังประเทศที่ได้พัฒนาแล้ว ตัวอย่างเช่น สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น สิงคโปร์</p>	<p>คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี</p>	<p>นำความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติการแจ้งเตือนภัยและจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค พ.ศ. .... <u>ระยะที่ ๓</u> ภายใน ๙ เดือน ผลักดันให้มีการออกกฎหมายแจ้งเตือนภัยและจัดการสินค้าที่ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค</p>		
<p>๔.๔ การปฏิรูปกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการบริการสาธารณสุข</p>	<p>ปัจจุบันปัญหาจากความเสียหายจากการรับบริการสาธารณสุขมีแนวโน้มเกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก โดยในสังคมทุกประเทศต่างตระหนักถึงปัญหากรณีผู้ป่วยในฐานะผู้ใช้บริการในแต่ละปีต้องบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากความผิดพลาดทางการแพทย์ในการรักษาพยาบาลเป็นจำนวนมาก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาในแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตเนื่องจากความผิดพลาดทางการแพทย์อย่างน้อย ๔๔,๐๐๐ ถึง ๘๘,๐๐๐ คน มากกว่าการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุการใช้ยานพาหนะหรืออุบัติเหตุในสถานที่ทำงาน ทำให้</p>	<p>๕. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากบริการสาธารณสุข ๖. ศึกษา ค้นคว้า และทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากบริการสาธารณสุขทั้งในประเทศและต่างประเทศ ๗. ศึกษาเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข พ.ศ. .... (ฉบับผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ในรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็น</p>	<p><u>ระยะที่ ๑</u> ภายใน ๔ เดือน รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง <u>ระยะที่ ๒</u> ภายใน ๔ เดือน แก้ไข ปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยกร่างกฎหมาย <u>ระยะที่ ๓</u> ภายใน ๔ เดือน ผลักดันร่างพระราช</p>	<p>งบประมาณปกติของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และงบประมาณกลาง</p>	<p>กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>รัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายไปกับความผิดพลาดดังกล่าวที่สามารถป้องกันได้จนถึงปี ๑๗ ถึง ๒๙ ล้านเหรียญ อีกทั้งยังส่อเค้าว่าปัญหาดังกล่าวจะเป็นปัญหาใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจาก คดีที่มีการฟ้องร้องแพทย์ได้มีสถิติสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาญาที่แต่เดิมเกือบจะไม่มีเลย แต่ปัจจุบันกลับมีให้พบอยู่เป็นประจำ ซึ่งได้สร้างความวิตกกังวลให้กับแพทย์อย่างมาก</p>	<p>นายกรัฐมนตรี) ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข พ.ศ. ....(คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย เป็นผู้เสนอ) และร่างพระราชบัญญัติกองทุนคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการรับบริการสาธารณสุข พ.ศ. .... (ร่างกฎหมายของกระทรวงสาธารณสุข) ยกร่างกฎหมายคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการบริการสาธารณสุข</p>	<p>บัญญัติฯ</p>		
<p>๔.๕ ปฏิรูปความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า</p>	<p>ที่ผ่านมาผู้ประกอบการมักสร้างอำนาจเหนือตลาดเพื่อการผูกขาดทางการค้า เป็นผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมและมีการเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค และเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา ๔๗๒ ถึง ๔๗๔ รวมถึงการใช้และการตีความกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่องของไทยจะพบว่า มีประเด็นที่ต้องมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจนและทันสมัยอยู่พอสมควร และเพื่อให้บทบัญญัติของกฎหมายมีความชัดเจนเพียงพอในการคุ้มครองความสุจริตในสัญญาซื้อขาย โดยเฉพาะกรณีที่สินค้าที่ทำการซื้อขายกันนั้นชำรุดบกพร่อง จึงจำเป็นที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายต้องทราบถึงสิทธิและ</p>	<p>๔. ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ ๕. รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๖. ยกร่างกฎหมายความรับผิดต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า</p>	<p><u>ระยะที่ ๑</u> ภายใน ๔ เดือน รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง <u>ระยะที่ ๒</u> ภายใน ๔ เดือน แก้ไข ปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยกร่างกฎหมาย <u>ระยะที่ ๓</u> ภายใน ๔ เดือน ผลักดันร่างพระราชบัญญัติฯ</p>	<p>งบประมาณปกติของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และงบประมาณกลาง</p>	<p>สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>หน้าที่ของตนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้คู่สัญญาสามารถปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาได้โดยสะดวก ผลที่ตามมาคือความเหลื่อมล้ำระหว่างสองฝ่ายลดลง ผู้ประกอบการมีความจำเป็นต้องพัฒนาสินค้าและบริการของตนเองให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดอันนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันในตลาดภายในประเทศและต่างประเทศของผู้ประกอบการเองที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐและภาคเอกชนต้องสร้างสมดุลระหว่างภาคผู้ประกอบการกับภาคผู้บริโภคให้เกิดขึ้นด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมาย</p>				
<p>๔.๖ แผนการปฏิรูปด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเรื่องการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม</p>	<p>อย่างไรก็ดีปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ใช่ประเด็นเฉพาะเรื่องร้องเรียนที่ไม่ได้รับการแก้ไขเท่านั้นแต่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างของการกำกับดูแล ตั้งแต่ความเป็นผู้เชี่ยวชาญของ กสทช. ไม่เป็นไปตามที่เจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการ แต่ได้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านวิศวกรรมโตดๆที่ไม่มีความเข้าใจเรื่องธุรกิจ ได้ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการกระจายเสียงที่มีประสบการณ์เพียงแคเคยจัดรายการวิทยุ และได้ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการโทรคมนาคมไปกำกับดูแลกิจการกระจายเสียง เป็นต้น</p>	<p>(๑) ทบทวนองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เป็นอิสระ (independent regulator) และความชอบธรรมในการมอบหมายอำนาจหน้าที่ (delegation) (๒) ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง (๓) พิจารณาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.๒๕๕๓ (พรบ.กสทช.๒๕๕๓) กับ</p>	<p><u>ระยะที่ ๑</u> ภายใน ๔ เดือน รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง <u>ระยะที่ ๒</u> ภายใน ๔ เดือน แก้ไข ปรับปรุง ร่างพระราชบัญญัติตามความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และยกร่างกฎหมาย <u>ระยะที่ ๓</u> ภายใน ๔ เดือน</p>	<p>- งบประมาณปกติของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง - งบประมาณส่วนกลาง</p>	<p>- สำนักงานกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ - กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร</p>

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>เมื่อมี กสทช. เป็นแกนกลางของโครงสร้างนี้ และมีผู้ประกอบกิจการเป็นฝ่ายที่มีอำนาจต่อรองมากกว่า ผู้บริโภคจึงไม่สามารถทำอะไรได้หาก กสทช. ไม่ดำเนินการเป็นแกนหลัก เช่นกรณีต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กสทช. เห็นว่าปัญหาเรื่องร้องเรียนเป็นหน้าที่ของผู้บริโภคต้องแจ้งยกเลิกสัญญาเอง - กสทช. เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นของผู้รับใบอนุญาตไม่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค - กสทช. ให้ใบอนุญาตช่องรายการโดยไม่พิจารณาว่ามีประวัติข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการโฆษณาอาหารและยา และไม่กำหนดเงื่อนไขใด ๆ <p>เช่นนี้แล้ว ผู้บริโภคก็จะได้ไม่ได้รับการคุ้มครองใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะเป็นข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของระบบและกระบวนการทางกฎหมายอยู่เองที่ผู้บริโภคก็ไม่สามารถดำเนินการหรือมีแรงจูงใจทางเศรษฐกิจมากพอที่จะดำเนินการในช่องทางกฎหมายอื่น</p> <p>คณะกรรมการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค ได้กำหนดประเด็นปัญหาด้านการดำเนินกิจการโทรคมนาคมแล้วเห็นว่าปัญหาของการ</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่...) พ.ศ. ... ฉบับเสนอที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) เพื่อพิจารณาในวันพุธที่ ๖ พ.ค. ๒๕๕๘ (ร่าง พรบ. กสทช. ๒๕๕๘) โดยเทียบเคียงกับหลักการกำกับดูแลที่ดีสากล (OECD Principles for the Governance of Regulators)</p> <p>(๔) พิจารณาเสนอแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติใน ร่าง พรบ. กสทช. ๒๕๕๘</p> <p>(๕) หากพบว่าการแก้ไขปรับปรุงในร่าง พรบ. กสทช. ๒๕๕๘ ไม่ส่งผลที่ดีกว่า และไม่มีข้อเสนอใหม่ ให้กลับไปใช้บทบัญญัติเดิมตาม พรบ. กสทช. ๒๕๕๓</p> <p>คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาและสรุปว่าการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นภารกิจเชิงโครงสร้างที่ต้องจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูป โดยมีคลื่นความถี่ซึ่งเป็นทรัพยากรสาธารณะของชาติเป็นแกนกลางและจำเป็นต้องต้องแก้ไขใน ๔ ด้าน</p>	<p>ผลักดันร่างพระราชบัญญัติฯ ยกร่างพระราชบัญญัติฯ (๔ เดือน)</p>		

เรื่อง	แผนการปฏิรูป	วิธีการปฏิรูป	กำหนดเวลาการปฏิรูป	แหล่งที่มาของงบประมาณ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
	<p>ไม่มีประสิทธิผลในการดำเนินงานของ กสทช. โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขในระดับโครงสร้าง จึงสรุปสภาพปัญหาดังนี้</p> <p>๖. กสทช. โดยรวมไม่ใช่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในกิจการที่เกี่ยวข้อง</p> <p>๗. กสทช. โดยรวมไม่ทำหน้าที่ในกรอบอำนาจหน้าที่และขาดธรรมาภิบาล</p> <p>๘. กสทช. ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการทำงาน และไม่นำความคิดเห็นผู้บริโภคไปพิจารณา</p> <p>๙. กสทช. ดำเนินการไม่อยู่บนพื้นฐานผลการศึกษาและงานวิจัย</p> <p>๑๐. กสทช. ไม่ได้ดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดสภาพปัญหาคอขวดของเรื่องร้องเรียน</p>	<p>ประกอบด้วย</p> <p>(๕) การปรับปรุงแก้ไข พรบ.กสทช.</p> <p>(๖) การปรับปรุงแก้ไข บทบัญญัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลวิชาชีพสื่อ</p> <p>(๗) การปรับปรุงแก้ไข บทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน</p> <p>(๘) การปรับปรุงแก้ไข บทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค</p>			

หมายเหตุ

๑. คณะกรรมการฯ ต้องเสนอแผนการปฏิรูปต่อสภาภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ครบกำหนดวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๘ และรายงานความคืบหน้าให้สภาทราบทุกเดือน ตามข้อ ๗๓ วรรคสี่
๒. คณะกรรมการฯ เสนอรายงานตามข้อบังคับฯ ข้อ ๘๗ พร้อมข้อเสนอแนะ
๓. คณะกรรมการฯ ต้องติดตามผลการปฏิรูปตามข้อบังคับฯ ข้อ ๗๓ วรรคห้า